

© MĚŘENÍ VÝVOJE

Znepokojivě pomalý pokrok

Při současném tempu pokroku by subsaharská Afrika dosáhla splnění svých základních potřeb teprve roku 2353, střední Asie roku 2042 a s výjimkou Evropy a Severní Ameriky by žádná jiná oblast nedosáhla základní minimální úrovně před rokem 2022.

Chudoba znamená a bude nadále znamenat nedostupnost statků a služeb, jež jsou základním předpokladem blaha lidí. Pokud se statky a služby měří peněžními objemy, je to pouze přibližný obraz jevu založený na předpokladu, že jejich potřebu lze plně uspokojit jejich zakoupením na volném trhu. Chudoba se tudíž stává vnitřním rysem kapitalistického systému, v němž „peníze jsou všemocné“. Chudoba se tudíž má nadále – což je velmi výhodné – měřit prostřednictvím peněz a ne přímým měřením blaha dané osoby.

Na druhé straně ti z nás, kdo považují chudobu za mnohorozměrný jev a domnívají se, že k řadě jeho dimenzí je třeba přistupovat z pojmového rámce založeného na právech osob (a ne na trzích), si také myslí, že blaho obyvatelstva určité země lze hodnotit a monitorovat zjišťováním úrovně přístupu ke statkům a službám, které jsou těmito právy zaručeny – nezávisle na tom, jakým způsobem jsou získávány.

Social Watch monitoruje rozsáhlý soubor dimenzí lidského blaha, pro něž jsou k dispozici statistiky na mezinárodní úrovni. Sledovaných dimenzí sice není tolik, kolik bychom si přáli, ale přesto nabízejí značně komplexní pohled. Na základě hodnocení situace jednotlivých zemí v každé z těchto oblastí bylo možné stanovit srovnávací úroveň a monitorovat vývoj.

Tento úkol poněkud usnadnilo vytvoření indexu základních schopností (BCI, Basic Capabilities Index). Tento index založený na základních ukazatelích, o nichž je ve většině zemí dostatek informací, umožnil blíže sledovat výsledky každé země v uspokojování minimálních potřeb jejich občanů.

Dosažení uspokojivého BCI nutně neznamená vysokou úroveň společenského rozvoje. Znamená pouze to, že země dosáhla všeobecného uspokojení těch podstatných minimálních potřeb, které je nutné pro další postup k většímu blahu. Od samého začátku jsme zdůrazňovali, že maximální úroveň BCI je startovní čára a ne cílová páska.

BCI jako nástroj

Social Watch vyvinula BCI jako nástroj k určování chudoby nikoli na základě příjmu.¹ V mezinárodním měřítku se jako ukazatele chudoby nejvíce používají odhady Světové banky udávající počty lidí, kteří žijí za méně než jeden nebo dva dolary denně, nebo klasifikace Rozvojového programu OSN založená na indexu lidského rozvoje (HDI), který spojuje výši příjmu se zdravotními a vzdělanostními ukazateli. BCI má jednodušší konstrukci umožňující jeho stanovení nejen na úrovni států, ale také nižších správních celků a obcí bez rozsáhlých průzkumů domácností, které jsou nutné pro ukazatele založené na příjmu. Tím, že BCI nestaví na příjmu, je slučitelný s definicemi chudoby založenými na deprivaci schopností a odpírání lidských práv.

BCI je založen na třech ukazatelích: procentu

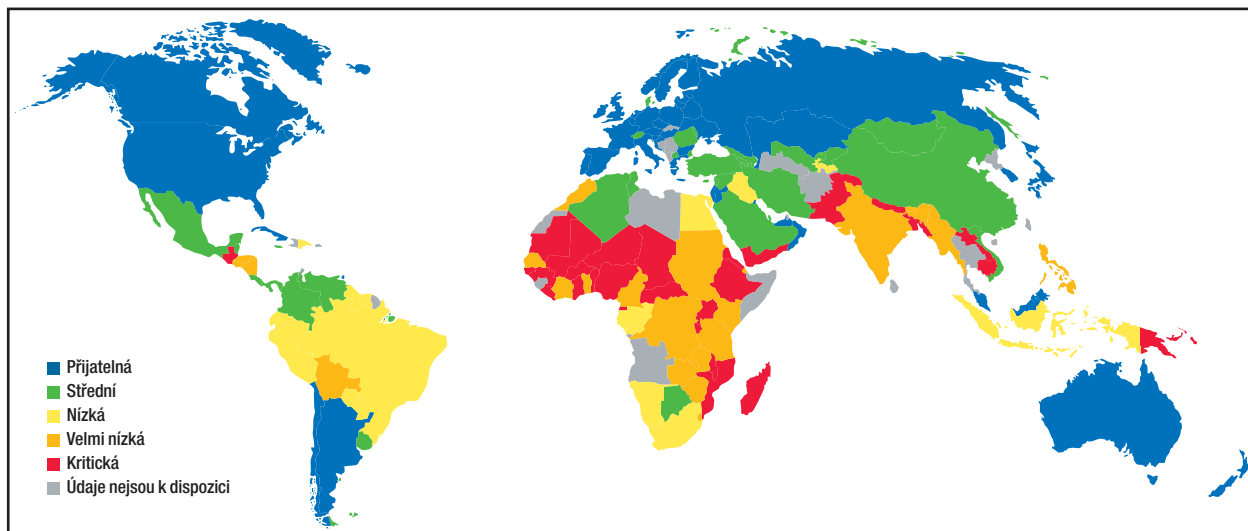
děti, které ukončí pátou třídu základní školy, přežití do věku pěti let (stanoveném z hodnot úmrtnosti dětí do pěti let) a procentu porodů, u nichž asistoval kvalifikovaný zdravotnický personál. Tyto ukazatele vyjadřují různé dimenze mezinárodně uznávaných cílů rozvoje (vzdělání, zdravotní stav dětí a reprodukční zdraví). Výzkumy potvrzují, že BCI jako souhrnný index poskytuje celkový přehled odpovídající zdravotnímu stavu a základní vzdělanostní úrovni dané populace.

Nejvyšší možná hodnota BCI odpovídá situaci, kdy všechny ženy mají při porodu zdravotní asistenci, žádné dítě neopustí školu před dokončením páté třídy a dětská úmrtnost je snížena na minimální možnou úroveň pod pět úmrtí na tisíc živě narozených dětí. Tyto ukazatele mají těsný vztah ke schopnostem a možnostem, které by měl mít každý člen společnosti a které se navzájem posilují, čímž umožňují dosahování vyšší úrovně individuálního a kolektivního rozvoje. Ukazatele jsou zaměřeny zejména na schopnosti týkající se nejmladších členů společnosti a umožňující další vývoj.

Užitečnost BCI spočívá v jeho úzké korelaci s dalšími mírami lidských schopností souvisejícími se sociálním rozvojem země. Tento index přiřazuje každé zemi určitou číselnou hodnotu umožňující srovnání s jinými zeměmi a hodnocení vývoje v průběhu času.

Index BCI 2008 byl vypočítán pro 176 zemí, které pak byly rozděleny do pěti kategorií. V nejméně závažné situaci se nacházejí země s kritickou hodnotou BCI (pod 70 bodů). V kategorii s velmi nízkou hodnotou BCI (70 až 79 bodů) jsou země, u nichž dosahování blaha

¹ Ve své současné podobě byl BCI navržen výzkumným týmem Social Watch na základě myšlenky, kterou původně vyvinula organizace Action for Economic Reforms pro koalici Social Watch na Filipínách jako „index kvality života“. Tento index byl ale sám inspirován ukazatelem Capability Poverty Measure (CPM), který navrhl profesor Amartya Sen a zpopularizoval Rozvojový program OSN jako index lidského rozvoje (HDI, Human Development Index).

TABULKA 1. BCI a jeho vývoj podle zemí a kategorií úrovně

KRITICKÁ ÚROVEŇ			VELMI NÍZKÁ ÚROVEŇ			NÍZKÁ ÚROVEŇ			STŘEDNÍ ÚROVEŇ			PŘIJATELNÁ ÚROVEŇ		
Země	BCI	Vývoj BCI	Země	BCI	Vývoj BCI	Země	BCI	Vývoj BCI	Země	BCI	Vývoj BCI	Země	BCI	Vývoj BCI
Čad	42	←	Kamerun	70	←	Zimbabwe	80		Vietnam	90	→	Dánsko	98	←
Afgánistán	52	←	Gambie	70	→	Bolívie	80	→	Kolumbie	90	→	Srí Lanka	98	←
Niger	52	←	Keňa	71	→	Guyana	81	←	Cookovy ostrovy	90	→	Kazachstán	98	→
Rwanda	53	→	Togo	71		Šalamounovy ostrovy	82	→	Čína	90	→	Argentina	98	→
Etiopie	54	→	Senegal	71	→	Sv. Tomáš a Princ. o.	82	→	Panama	91		Nový Zéland	98	
Bangladéš	57		Indie	71	→	Gabon	82	→	Singapur	92	→	Svatá Lucie	98	
Burundi	58	→	Lesotho	72		Ekvádor	83	→	Írán	92	←	Mauricius	98	
Laos	58	→	Nikaragua	72	→	Írák	83	→	Brazílie	92		Kuvajt	98	→
Rovníková Guinea	59		Zambie	73	→	Indonésie	84	→	Grenada	92	←	Libye	98	→
Uganda	59		Tanzanie	73	→	Tádžikistán	85		Botswana	92		Ruská federace	98	→
Východní Timor	60	→	Džibutsko	75	→	Ázerbájdžán	85	←	Turecko	92	→	Ukrajina	98	→
Guinea-Bissau	61	→	Súdán	76	←	Namibie	85	←	Kapverdy	93		Bulharsko	99	→
Sierra Leone	61	→	Myanmar	76	→	Paraguay	85	→	Belize	93	→	Fidži	99+	→
Madagaskar	61		Svazjsko	77		Surinam	86	←	Sv. Vincent a Grenad.	93		Spojené arab. emiráty	99+	
Jemen	61	←	Filipíny	77		Peru	86	→	Marshallovy ostrovy	93	→	Spojené st. americké	99+	→
Angola	62	→	Honduras	78	→	Maledivy	86	→	Sýrie	94	→	Spojené království	99+	→
Malawi	62	←	Bhútán	78	→	Vanuatu	87	←	Alžírsko	94		Kuba	99+	
Nigérie	63		Komory	79	→	Dominikánská rep.	88		Albánie	94	←	Belgie	99+	→
Pákistán	64	→	Salvador	79	→	Kiribati	88		Mexiko	94	→	Barbados	99+	→
Burkina Faso	64	→	Kongo	79	→	Egypt	88	→	Kostarika	95	←	Bahamy	99+	→
Středoafrická rep.	65	→	Pobřeží slonoviny	79	→	Tuvalu	89		Venezuela	95		Bělorusko	99+	→
Libérie	65	→	Maroko	79	→	Jižní Afrika	89	→	Tonga	95		Omán	99+	→
Nepál	65	→			Gruzie	89	←	Trinidad a Tobago	95	←	Bahrajn	99+		
Mozambik	66	→						Jamajka	95	→	Palau	99+	→	
Mauritánie	66							Kyrgyzstán	95		Lotyšsko	99+	→	
Guinea	66							Sv. Kryštof a Nevis	95		Malajsie	99+		
Ghana	66							Tunisko	95	→	Litva	99+	→	
Kambodža	66	→						Libanon	95	→	Maďarsko	99+	→	
Eritrea	67	→						Mongolsko	96		Chorvatsko	99+	→	
Papua N. G.	68	→						Arménie	96	→	Kanada	99+	→	
Benin	68	←						Rumunsko	96	←	Portugalsko	99+	→	
Guatemala	68	→						Makedonie	96		Francie	99+		
Mali	69	→						Moldavsko	96		Japonsko	99+	→	
Dem. rep. Kongo	69	→						Katar	96		Slovinsko	99+	→	
								Thajsko	96		Kypr	99+		
								Uruguay	96		Španělsko	99+	→	
								Saúdská Arábie	97	→	Česká republika	99+		
								Slovensko	97		Estonsko	99+		
								Švýcarsko	97		Austrálie	99+	→	
								Samoa	97		Itálie	99+		
								Dominika	97	→	Korejská republika	99+		
								Lucembursko	97	←	Řecko	99+	→	
								Jordánsko	97		Polsko	99+		
											Brunej	99+	→	
											Malta	99+		
											Chile	99+		
											Nizozemsko	99+		
											Finsko	99+		
											Izrael	99+		
											Irsko	99+		
											Island	99+		
											Švédsko	99+	→	
											Norsko	99+		
											Německo	99+	→	

Poznámka: země s údajem 99+ dosáhly BCI na úrovni 99 bodů do roku 2000.

Symboly: ← Významná regrese ← Regrese || Stagnace → Mírný pokrok → Významný pokrok

obyvatelstva také naráží na velmi vážné překážky. Země s nízkou hodnotou BCI (80 až 89 bodů) jsou v uspokojování základních potřeb na jakémsi mezistupni a jejich výsledky v některých aspektech vývoje jsou kolísavé. Země, jež dokázaly uspokojit většinu požadavků na základní schopnosti obyvatelstva nebo je uspokojit úplně, jsou zařazeny do dvou kategorií s nejvyššími hodnotami BCI (střední, 90 až 97 bodů a přijatelná, 98 až 99+ bodů). Jak už bylo uvedeno, zařazení do některé z těchto dvou nejvyšších kategorií neznamena vysokou úroveň rozvoje dané země, ale pouze dosažení základních úrovní blaha obyvatel.

Nejnovější vývoj

Přehled BCI 2008 ukazuje situaci na základě nejnovějších dostupných ukazatelů (jež pocházejí z doby kolem roku 2005). Vývoj je stanoven srovnáním s hodnotami BCI 2004 (pocházejícími z doby kolem roku 2000).

Analýza situace v jednotlivých zemích ukazuje, že skoro polovina z nich (76 ze 153) dosáhla od roku 2000 pokroku. Čísla dále ukazují, že 15 % (24 zemí) zaznamenalo regresi a ve 37 % (56 zemí) nedošlo za zkoumané období k významným změnám.

Neúspěch v dosahování základních schopností utrpěly některé země ve východní Asii, Pacifiku, Latinské Americe a Karibiku, ale země s největším poklesem BCI se nacházejí hlavně v subsaharské Africe. K velké regresi (přes 5 % hodnoty BCI) došlo v sedmi případech. To je mimořádně znepokojivé, protože tyto země se už před poklesem nacházely na nízké, velmi nízké nebo dokonce kritické úrovni BCI. To znamená, že v některých zemích se regrese zhoršuje a tudíž se dále prohlubuje propast, která je dělí od zbytku světa (Tabulka 2).

Regionální disparity

Rozdíly v hodnotách indexu i tempech jeho změn naznačují, že poměry v jednotlivých regionech jsou odlišné. Regiony, v nichž jsou základní schopnosti téměř naplněny a kde se zájem v oblasti sociálního rozvoje zaměřuje na cíle přesahující minimální úroveň nezbytné pro přežití, koexistují s jinými regiony, které jsou ještě velmi vzdáleny od uspokojení minimálních potřeb. Hluboká propast mezi pokročilejšími zeměmi Evropy a Severní Ameriky s úrovní BCI blízko 99 a méně pokročilými zeměmi subsaharské Afriky a jižní Asie s BCI kolem 70 je strašná už při pohledu na pouhá čísla, protože ta vypovídají o uspokojování základních potřeb, které by měly být zabezpečeny pro každou lidskou bytost. Realita skrývající se za těmito čísly je ovšem ještě drsnější: kritické hodnoty BCI ukazují na vážné obtíže ve všech dimenzích sociálního rozvoje. Uveďme příklady týkající se pouze tří zmíněných složek indexu (jež ovšem vypovídají o všech dimenzích sociálního vývoje, které analyzuje Social Watch): v některých zemích probíhá pouze 5 % porodů za asistence kvalifikovaného zdravotního pracovníka nebo pracovníce, nebo do pěti let měří každé čtvrté dítě, případně pouze o málo víc než polovina dětí zapsaných do školy má to štěstí, že dokončí pátou třídu.

Skoro o 20 bodů výš se nacházejí východní Asie a Pacifik, Latinská Amerika a Karibik a také střední

TECHNICKÉ POZNÁMKY: JAK JE NAVRŽEN BCI PODLE ZEMÍ

Ukazatele, z nichž se skládá BCI:

- Procento dětí v první třídě, které ukončí pátou třídu.
- Úmrtnost dětí do pěti let.
- Procento porodů, u nichž asistuje kvalifikovaný zdravotnický personál.

Aby se zvýšil počet zemí s dostatečnými informacemi na výpočet indexu, byly některé chybějící hodnoty doplněny tím způsobem, že se místo nich dosadila průměrná hodnota indikátoru pro celou skupinu zemí, do níž byla daná země zařazena podle své současné situace a příslušné tématické oblasti.

BCI byl vypočítán jako nevážený aritmetický průměr tří příslušných ukazatelů (v případě dětské úmrtnosti byl předtím ukazatel lineárně transformován). Všechny tři ukazatele dostaly stejnou váhu pro usnadnění výpočtu.

Zdravotní stav dětí představuje indikátor I1 = (100 – M), což je míra přežití do 5 let věku, přičemž M je úmrtnost do 5 let (vyjádřená v procentech), neboli pravděpodobnost úmrtí v prvních pěti letech života vztahovaná na 1000 živě narozených dětí.

O vzdělání vypovídá indikátor I2, je to míra školní retence, neboli procento dětí zapsaných do první třídy základní školy, které ukončí pátou třídu za požadovaný počet let.

Reprodukční zdraví představuje indikátor I3, což je procento porodů, u nichž asistuje kvalifikovaný zdravotnický personál (lékaři, ošetřovatelky nebo porodní asistentky).

Hodnota indexu základních schopností pro danou zemi se pak vypočítá jako prostý průměr těchto tří složek:

$$BCI = (I1 + I2 + I3) / 3$$

TABULKA 2. Počty zemí tříděných podle současné úrovně BCI a jejího vývoje od roku 2000

		Kritická úroveň	Velmi nízká úroveň	Nízká úroveň	Střední úroveň	Vysoká úroveň	Celkem
Významná regrese	←	2	1	4	0	0	7
Regrese	↔	3	1	2	8	0	14
Stagnace		8	4	4	18	22	56
Mírný pokrok	→	8	8	6	8	25	55
Významný pokrok	→	5	8	3	4	1	21
Celkem		26	22	19	38	48	153

TABULKA 3. Změny BCI podle regionů (%)

Region	BCI 2008	Změna 2000 – poslední dostupné údaje (%)
Subsaharská Afrika	70	0.7
Jižní Asie	71	6.6
Východní Asie & Pacifik	88	1.9
Latinská Amerika & Karibik	90	1.4
Střední východ & severní Afrika	92	1.6
Střední Asie	93	0.6
Evropa	98	0.5
Severní Amerika	99	3.1

Asie s hodnotami BCI mezi 88 a 93, což jsou čísla sice lepší, ale pořád znepokojivá. Tyto regiony ještě nedosáhly naplnění minimálních schopností. Jedinými regiony, jež dosáhly přijatelnou úroveň, jsou Evropa a Severní Amerika.

Ještě více skličující pohled ovšem skýtá analýza vývojových trendů: s výjimkou jižní Asie, kde došlo v poslední době k velmi příznivému vývoji, vykazují všechny ostatní regiony velmi nepravidelné

zorce růstu. Jižní Asie začínala z velmi nízké úrovně s vážnými nedostatky v životních podmínkách měřených indexem BCI a přes urychlení vývoje v posledních letech je v ní regionální situace pořád velmi kritická, o málo lepší než v subsaharské Africe (Tabulka 3).

Podobné situace v subsaharské Africe, kde je BCI na velmi nízké úrovni kolem 70 bodů, nedává žádnou naději na krátkodobé, střednědobé ba ani dlouho-

dobé změny, protože meziroční nárůst BCI u ní dosahuje jen 0,7 %.

Skličující budoucnost

Cíle stanovené v 90. letech (viz Světový summit pro sociální rozvoj, který se sešel v Kodani) byly pokusem o zlepšení všech indikátorů sociálního rozvoje; roku 2000 byly některé z těchto cílů vyhlášeny znovu na Summitu tisíciletí (i když se snížením některých cílových hodnot). Marketingové operace a kampaně, jež měly ukázat světu, že se chudoba považuje za problém, byly úspěšné; kroky, které následovaly za nimi, jsou však zklamáním. Dospěli jsme do roku 2000, aniž bychom splnili svá předsevzetí z roku 1990, a všechno nasvědčuje tomu, že tyto cíle nebudou dosaženy ani v roce 2015. Lze také logicky předpokládat, že jakmile bude potvrzeno, že se nepodařilo dosáhnout Rozvojových cílů tisíciletí, můžeme být roku 2014 svědky zahájení alternativní kampaně pro období 2015–2030. Pokud ovšem nedojde k podstatným změnám, současná tempa pokroku nebudou stačit. Tabulka 4 uvádí očekávané hodnoty BCI pro každý region za předpokladu zachování současných tendencí.

Při současném tempu vývoje dosáhne sub-

TABULKA 4. Předpověď BCI podle regionů							
REGION	BCI	BCI	BCI	ROK, V NĚMŽ REGION DOSÁHNE BCI			
	2000	2008	2015	BCI 70	BCI 80	BCI 90	BCI 98
Subsaharská Afrika	69	70	70		2133	2256	2353
Jižní Asie	64	71	85			2018	2022
Střední východ & severní Afrika	90	92	93				2032
Latinská Amerika & Karibik	88	90	93				2027
Východní Asie & Pacifik	86	88	91				2031
Střední Asie	92	93	94				2042
Severní Amerika	96	99	99				
Evropa	98	98	99				
	KRITICKÁ	VELMI NÍZKÁ	NÍZKÁ	STŘEDNÍ	PŘIJATELNÁ		

saharská Afrika výchozího bodu – uspokojení základních potřeb – teprve kolem roku 2353. Mizivý pokrok zaznamenaný v posledních několika letech způsobuje, že stanovit datum, kdy bude dosažena slušná úroveň rozvoje, je nemyslitelné, pokud ne zcela směšné.

Střední Asie, jejíž tempo pokroku je podstatně vyšší, by tohoto bodu dosáhla 42 let po Summitu tisíciletí. A s výjimkou Evropy a Severní Ameriky

žádný region nebude schopen dosáhnout této základní minimální úrovně před rokem 2022, pokud se současná tempa pokroku nezvyšší.

Vysoká cena základních práv

Odkazy

SOUČASNÁ SITUACE
(nejnovější dostupné údaje)

- Lepší situace
- Nad průměrem
- Pod průměrem
- Horší situace
- Nedostatečné údaje

VÝVOJ
(od roku 1990 nebo nejbližšího dostupného roku)

- Významný pokrok
- Mírný pokrok
- h Stagnace
- e Regrese
- f Značná regrese

Úplná tabulka na: www.socialwatch.org/statistics2008

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	PODVÝŽIVA (%)	ODHADOVANÁ NÍZKÁ PORODNÍ VÁHA (%)	PODVÝŽIVENOST DĚTÍ DO 5 LET (podváha pro daný věk, %)
	Albánie (94)	6	7	8
→	Alžírsko (94)	4	6	4 →
	Angola (62)	35 →	12	31 ←
	Antigua a Barbuda (-)		5	
	Argentina (98)	3	7	4
→	Arménie (96)	24 →	8	4
	Austrálie (99)	<2.5	7	
→	Ázerbájdžán (85)	7 →	12	7
	Bahamy (99)	8	7*	
—	Bahrain (99)		8	9*
→	Bangladéš (57)	30 →	22	48 →
	Barbados (99)	<2.5	13	
	Belgie (99)	<2.5	8*	
→	Belize (93)	4 →	6	7
	Bělorusko (99)	4	4	1
→	Benin (68)	12 →	16	23 →
	Bhútán (78)		15	19
→	Bolívie (80)	23 →	7	8 →
	Bosna a Hercegovina (-)	9	5	2
←	Botswana (92)	32 ←	10	13
→	Brazílie (92)	7 →	8	6*
	Brunej (100)	4	10	
	Bulharsko (99)	8	10	
	Burkina Faso (64)	15 →	16	37 ←
←	Burundi (58)	66 ←	11	39
→	Chile (100)	4 →	6	1
—	Cookovy ostrovy (90)		3	10*
→	Čad (42)	35 →	22	37
	Černá Hora (-)		4	3
	Česká republika (99)	<2.5	7	
→	Čína (90)	12 →	2	7 →
→	Chorvatsko (99)	7 →	6	1*
	Dánsko (98)	<2.5	5	
←	Demokratická rep. Kongo (69)	74 ←	12	31
←	Dominika (97)	8 ←	10	
→	Dominikánská republika (88)	29	11	5 →
→	Džibutsko (75)	24 →	10	29
→	Egypt (88)	4	14	6 →
→	Ekvádor (83)	6	16	9 →
←	Eritrea (67)	75 ←	14	40
→	Estonsko (99)	<2.5 →	4	

POZNÁMKA:

(* Údaje se týkají jiných let nebo období, než je uvedeno v definici ukazatele.

ZDROJ:

The State of the World's Children 2008, UNICEF (www.unicef.org/sowc08/).

Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics2008.

DEFINICE UKAZATELŮ:

Podvýživa (%): Procento podvyživených osob v celé populaci. Podvýživa je důsledek nedostatečného příjmu potravy, který nedokáže průběžně uspokojovat energetické požadavky na výživu. Podle doporučení Světové zdravotnické organizace má průměrná osoba přijmout minimálně 2300 kcal denně, aby si zachovala tělesné funkce, zdraví a normální aktivitu. Tento globální minimální požadavek na kalorie je v jednotlivých zemích rozepsán do specifických minimálních úrovní podle věkové struktury a tělesné hmotnosti obyvatel. Nejnovější dostupné údaje: 2002/2004; vývoj od let 1990–1992.

Odhadovaná nízká porodní váha (%): Procento novorozenců s váhou pod 2 500 gramů, vážených v prvních hodinách života, než došlo k výraznější poporodní ztrátě váhy. V důsledku rozdílů v metodologii zdrojů naráží sestavování datových řad na problémy komparability. Nejnovější dostupné údaje: 1999/2006.

Podvyživenost dětí do 5 let (podváha pro daný věk, %): Procento dětí pod pět let věku, jejichž váha je o víc než dvě standardní odchytky nižší než medián váhy mezinárodní referenční populace ve věku od 0 do 59 měsíců. Referenční populace přijatá Světovou zdravotnickou organizací roku 1983 je založena na dětech ze Spojených států, jež jsou považovány za dobře živěné. Nejnovější dostupné údaje: 1999/2006; vývoj od roku 1990.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	PODVÝŽIVA (%)	ODHADOVANÁ NÍZKÁ PORODNÍ VÁHA (%)	PODVÝŽIVENOST DĚTÍ DO 5 LET (podváha pro daný věk, %)	
→	Etiopie (54)	46 →	20	38 →	
→	Fidži (99)	5 →	10*		POZNÁMKA:
→	Filipíny (77)	18 →	20	28 →	(*) Údaje se týkají jiných let nebo období, než je uvedeno v definici ukazatele.
	Finsko (100)	<2.5	4		
	Francie (99)	<2.5	7*		
→	Gabon (82)	5 →	14	12	
←	Gambie (70)	29 ←	20	20	ZDROJ:
→	Ghana (66)	11 →	9	18 →	The State of the World's Children 2008, UNICEF (www.unicef.org/sowc08/).
	Grenada (92)	7	9		
→	Gruzie (89)	9 →	7	3	
→	Guatemala (68)	22 →	12	23 →	Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics2008.
→	Guinea (66)	24 →	12	26	
←	Guinea-Bissau (61)	39 ←	24	19	
→	Guyana (81)	8 →	13	14 →	
→	Haiti (-)	46 →	25	22 →	
→	Honduras (78)	23	10	11 →	
→	Indie (71)	20 →	30*	46 →	DEFINICE UKAZATELŮ:
→	Indonésie (84)	6 →	9	28 →	Podvýživa (%): Procento podvýživných osob v celé populaci. Podvýživa je důsledek nedostatečného příjmu potravy, který nedokáže průběžně uspokojovat energetické požadavky na výživu. Podle doporučení Světové zdravotnické organizace má průměrná osoba přijmout minimálně 2300 kcal denně, aby si zachovala tělesné funkce, zdraví a normální aktivitu. Tento globální minimální požadavek na kalorie je v jednotlivých zemích rozepsán do specifických minimálních úrovní podle věkové struktury a tělesné hmotnosti obyvatel. Nejnovejší dostupné údaje: 2002/2004; vývoj od let 1990–1992.
	Irák (83)		15	8	
	Irsko (100)	<2.5	6		
	Island (100)	<2.5	4		
	Itálie (95)	<2.5	6*		
	Írán (91)	4	7*	11*	
	Izrael (100)	<2.5	8		
→	Jamajka (95)	9 →	12	4 →	
	Japonsko (99)	<2.5	8		
←	Jemen (61)	38 ←	32*	46 ←	Odhadovaná nízká porodní váha (%): Procento novorozenců s váhou pod 2 500 gramů, vážených v prvních hodinách života, než došlo k výraznější poporodní ztrátě váhy. V důsledku rozdílu v metodologii zdrojů naráží sestavování datových řad na problémy komparability. Nejnovejší dostupné údaje: 1999/2006.
	Jižní Afrika (89)	<2.5	15*	12	
	Jordánsko (97)	6	12	4	
→	Kambodža (66)	33 →	11	36	
	Kamerun (70)	26 →	11	19 ←	
	Kanada (99)	<2.5	6		
	Kapverdy (93)		13*		Podvýživenost dětí do 5 let (podváha pro daný věk, %): Procento dětí pod pět let věku, jejichž váha je o víc než dvě standardní odchylky nižší než medián váhy mezinárodní referenční populace ve věku od 0 do 59 měsíců. Referenční populace přijatá Světovou zdravotnickou organizací roku 1983 je založena na dětech ze Spojených států, jež jsou považovány za dobře živé. Nejnovejší dostupné údaje: 1999/2006; vývoj od roku 1990.
	Katar (96)		10	6*	
←	Kazachstán (98)	6 ←	6	4	
→	Keňa (71)	31 →	10	20 →	
	Kiribati (88)	7	5*	13	
→	Kolumbie (90)	13 →	9	7	
←	Komory (79)	60 ←	25	25	
→	Kongo (79)	33 →	13	14 →	
←	Korejská lidově dem. republika (-)	33 ←	7	23	
	Korejská republika (100)	<2.5	4		
←	Kostarika (94)	5 ←	7	5* ←	
→	Kuba (99)	<2.5 →	5	4	
→	Kuvajť (98)	5 →	7*	10*	
→	Kyrgyzstán (95)	4 →	5	3	
→	Laos (58)	19 →	14	40 →	
	Lesotho (72)	13 →	13	20 ←	
	Libanon (95)	3	6	4	
←	Libérie (65)	50 ←		26	

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	PODVÝŽIVA (%)	ODHADOVANÁ NÍZKÁ PORODNÍ VÁHA (%)	PODVÝŽIVENOST DĚTÍ DO 5 LET (podváha pro daný věk, %)	
	Libye (98)	<2.5	7*	5*	
	Litva (99)	<2.5	4		
	Lotyšsko (99)	3	5		
	Lucembursko (97)	<2.5	8		
←	Madagaskar (61)	38 ←	17	42	
	Maďarsko (99)	<2.5	9		
→	Makedonie (96)	5 →	6	2	
→	Malajsie (99)	3	9	8 →	
→	Malawi (62)	35 →	13	19 →	
→	Maledivy (86)	10 →	22	30	
	Mali (69)	29	23	33	
	Malta (100)	<2.5	6		
	Maroko (79)	6	15	10	
	Marshallovy ostrovy (93)		12		
→	Mauricius (98)	5	14	15* →	
→	Mauritánie (66)	10 →		32 →	
→	Mexiko (94)	5	8	5 →	
	Mikronésie (-)		18	15*	
←	Moldavsko (96)	11 ←	6	4	
→	Mongolsko (95)	27 →	6	6 →	
→	Mozambik (66)	44 →	15	24	
→	Myanmar (dříve Barma) (76)	5 →	15	32	
→	Namibie (85)	24 →	14	24	
	Německo (100)	<2.5	7		
→	Nepál (65)	17 →	21	39	
→	Niger (52)	32 →	13	44	
→	Nigérie (63)	9 →	14	29 →	
→	Nikaragua (72)	27 →	12	10	
	Niue (-)		0		
	Nizozemské Antily (—)	13			
	Norsko (100)	<2.5	5		
	Nový Zéland (98)	<2.5	6		
	Omán (99)		8	18*	
	Pákistán (64)	24	19*	38	
	Palau (99)		9*		
	Panama (91)	23	10	8*	
	Papua-Nová Guinea (68)		11*		
→	Paraguay (85)	15 →	9	5	
→	Peru (86)	12 →	11	8 →	
	Pobřeží slonoviny (79)	13 →	17	20 ←	
	Polsko (100)	<2.5	6		
	Portugalsko (99)	<2.5	8		
	Rakousko (-)	<2.5	7		
	Rovníková Guinea (59)		13	19	
	Rumunsko (96)	<2.5	8	3	
	Ruská federace (98)	3	6	3*	
→	Rwanda (53)	33 →	6	23 →	
	Řecko (100)	<2.5	8		
→	Salvador (79)	11	7	10 →	
→	Samoa (97)	4 →	4*		

POZNÁMKA:

(*) Údaje se týkají jiných let nebo období, než je uvedeno v definici ukazatele.

ZDROJ:

The State of the World's Children 2008, UNICEF (www.unicef.org/sowc08/).

Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics2008.

DEFINICE UKAZATELŮ:

Podvýživa (%): Procento podvyživených osob v celé populaci. Podvýživa je důsledek nedostatečného příjmu potravy, který nedokáže průběžně uspokojovat energetické požadavky na výživu. Podle doporučení Světové zdravotnické organizace má průměrná osoba přijmout minimálně 2300 kcal denně, aby si zachovala tělesné funkce, zdraví a normální aktivitu. Tento globální minimální požadavek na kalorie je v jednotlivých zemích rozepsán do specifických minimálních úrovní podle věkové struktury a tělesné hmotnosti obyvatel. Nejnovější dostupné údaje: 2002/2004; vývoj od let 1990–1992.

Odhadovaná nízká porodní váha (%): Procento novorozenců s váhou pod 2 500 gramů, vážených v prvních hodinách života, než došlo k výraznější poporodní ztrátě váhy. V důsledku rozdílu v metodologii zdrojů naráží sestavování datových řad na problémy komparability. Nejnovější dostupné údaje: 1999/2006.

Podvýživenost dětí do 5 let (podváha pro daný věk, %): Procento dětí pod pět let věku, jejichž váha je o víc než dvě standardní odchylky nižší než medián váhy mezinárodní referenční populace ve věku od 0 do 59 měsíců. Referenční populace přijatá Světovou zdravotnickou organizací roku 1983 je založena na dětech ze Spojených států, jež jsou považovány za dobře živěné. Nejnovější dostupné údaje: 1999/2006; vývoj od roku 1990.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	PODVÝŽIVA (%)	ODHADOVANÁ NÍZKÁ PORODNÍ VÁHA (%)	PODVÝŽIVENOST DĚTÍ DO 5 LET (podváha pro daný věk, %)	
	Saúdská Arábie (97)	4	11*	14*	
→	Senegal (71)	20 →	19	17 →	
←	Sierra Leone (61)	51 ←	24	30	
	Singapur (91)		8	3	
←	Slovensko (97)	7 ←	7		
	Slovinsko (99)	3	6		
	Somálsko (-)		11	36	
	Spojené arabské emiráty (99)	<2.5	15*	14*	
	Spojené království (99)	<2.5	8		
	Spojené státy americké (99)	<2.5	8	2*	
	Srbsko (-)		5	2	
→	Středoafriická republika (65)	44 →	13	29	
←	Súdán (76)	26 →	31	41 ←	
→	Surinam (86)	8 →	13	13	
→	Svatá Lucie (98)	5 →	12		
→	Svatý Kryštof a Nevis (95)	10 →	9		
→	Svatý Tomáš a Princův ostrov (82)	10 →	8	9	
→	Svatý Vincent a Grenadiny (93)	10 →	5		
←	Svazjsko (77)	22 ←	9	10	
	Sýrie (94)	4	9	10	
→	Šalamounovy ostrovy (82)	21 →	13*		
	Španělsko (99)	<2.5	6*		
→	Srí Lanka (98)	22 →	22	29 →	
	Švédsko (100)	<2.5	4		
	Švýcarsko (97)	<2.5	6		
←	Tádžikistán (85)	56 ←	10	17 →	
	Tanzanie (73)	44 ←	10	22 →	
→	Thajsko (96)	22 →	9	9	
→	Togo (71)	24 →	12	26	
	Tonga (95)		3		
→	Trinidad a Tobago (95)	10 →	19	6	
→	Tunisko (95)	<2.5	7	4 →	
→	Turecko (92)	3	16*	4 →	
→	Turkmenistán (-)	7 →	4	11	
	Tuvalu (89)		5		
→	Uganda (59)	19 →	12	20	
	Ukrajina (99)	<2.5	4	1	
→	Uruguay (96)	<2.5 →	8	5	
←	Uzbekistán (=)	25 ←	5	5	
	Vanuatu (87)	11	6		
	Venezuela (95)	18 ←	9	5 →	
→	Vietnam (90)	16 →	7	25 →	
	Východní Timor (60)	9	12	46	
→	Zambie (73)	46	12	20 →	
	Západní břeh a Gaza (-)	16	7	3	
←	Zimbabwe (80)	47	11	17 ←	

POZNÁMKA:

(*) Údaje se týkají jiných let nebo období, než je uvedeno v definici ukazatele.

ZDROJ:

The State of the World's Children 2008, UNICEF (www.unicef.org/sowoc8/).

Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics2008.

DEFINICE UKAZATELŮ:

Podvýživa (%): Procento podvýživných osob v celé populaci. Podvýživa je důsledek nedostatečného příjmu potravy, který nedokáže průběžně uspokojovat energetické požadavky na výživu. Podle doporučení Světové zdravotnické organizace má průměrná osoba přijmout minimálně 2300 kcal denně, aby si zachovala tělesné funkce, zdraví a normální aktivitu. Tento globální minimální požadavek na kalorie je v jednotlivých zemích rozepsán do specifických minimálních úrovní podle věkové struktury a tělesné hmotnosti obyvatel. Nejnovější dostupné údaje: 2002/2004; vývoj od let 1990–1992.

Odhadovaná nízká porodní váha (%): Procento novorozenců s váhou pod 2 500 gramů, vážených v prvních hodinách života, než došlo k výraznější porodní ztrátě váhy. V důsledku rozdílu v metodologii zdrojů naráží sestavování datových řad na problémy komparability. Nejnovější dostupné údaje: 1999/2006.

Podvýživenost dětí do 5 let (podváha pro daný věk, %): Procento dětí pod pět let věku, jejichž váha je o víc než dvě standardní odchyly nižší než medián váhy mezinárodní referenční populace ve věku od 0 do 59 měsíců. Referenční populace přijatá Světovou zdravotnickou organizací roku 1983 je založena na dětech ze Spojených států, jež jsou považovány za dobře živěné. Nejnovější dostupné údaje: 1999/2006; vývoj od roku 1990.

POTRAVINOVÁ BEZPEČNOST

Vysoká cena základních práv

V dnešním světě umírá každých 24 hodin 100 000 lidí hladem a 30 000 z nich jsou děti mladší pěti let. Další 854 milionů lidí nemá dost potravy, aby uspokojili své základní nutriční potřeby. Tato situace krajní a všeobecné nouze přetrvává a je dál vyostřována pokračující potravinovou krizí, jež zvláště postihuje nejhudší regiony světa.

Hlavy států a vlád potvrdily na Světovém summitu výživy roku 1996 „právo každého člověka na přístup k bezpečné a výživné potravě, v souladu s právem na dostatečnou výživu a základním právem každého člověka na svobodu od hladu“.¹ Současně se zavázaly k dosažení potravinové bezpečnosti a k trvalému úsilí o vymýcení hladu.

Ale zatímco jsme pořád daleko od dosažení tohoto základního lidského práva, blíží se scénář je ještě znepokojivější, protože od roku 2007 začaly prudce stoupat ceny potravin na celosvětové úrovni. To má více příčin, k nimž patří změna klimatu, neúroda v různých částech světa, zejména v Austrálii a rostoucí poptávka asijských trhů a rozvinutých zemí po využívání potravin jako biopaliva. Na druhé straně neustálý růst ceny ropy s sebou přináší růst nákladů například na umělá hnojiva a dopravu zboží.

Tyto faktory společně s poklesem světových zásob potravin a nestabilitou vyvolávanou spekulacemi na trhu cenných papírů přispěly ke vzniku situace, která byla dosud neznámá. V rozvinutých zemích se stal vzestup cen potravin problémem především pro pracující třídu. Podle Světové banky může být důsledek krize postiženo přibližně 100 milionů lidí.

Změna klimatu a světová poptávka po bioenergii je hrozbou pro potravinovou bezpečnost. Dopady klimatických změn na výnosy zemědělských plodin, související se změnami dostupnosti vody a půdy, biodiverzity a půdních ekosystémů, vyvolává velkou nejistotu v celém potravinovém řetězci. Podle Organizace pro výživu a zemědělství (FAO) bude mít změna klimatu důsledky pro celosvětovou potravinovou bezpečnost a do roku 2050 ovlivní dostupnost potravin pro 9 miliard lidí.

Větší soupeření o zemědělské produkty pro výrobu bioenergie vyvolává z dlouhodobého hlediska neudržitelný tlak na přírodní zdroje. Je proto nutné vyvinout přístupy, jež berou v úvahu vzájemný vztah mezi potravinovou bezpečností a sociálně ekonomickou a ekologickou udržitelností, a zajistí vytváření politik ochraňujících potravinovou bezpečnost v širším kontextu opatření přijímaných ve vztahu ke klimatickým změnám a bioenergiím.

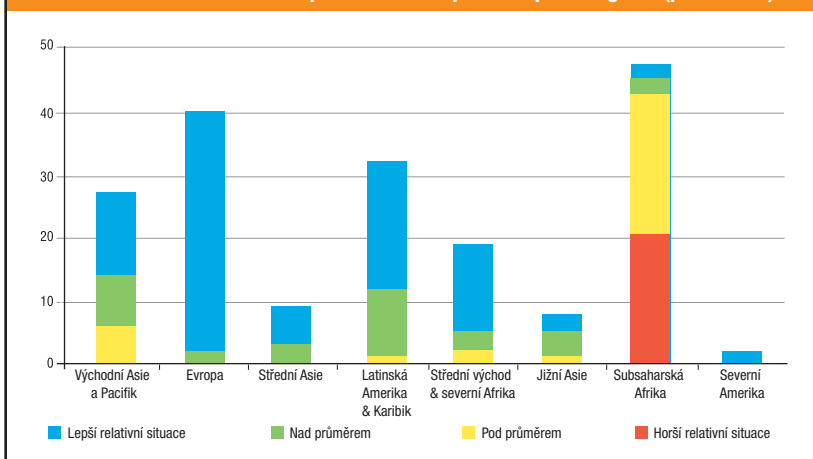
Potravinová propast

Blíže pohled na ukazatele v Tabulce 1 ukáže značné rozdíly v potravinové situaci mezi zeměmi v lepší a horší relativní situaci. V první skupině trpí

TABULKA 1. Průměrné ukazatele pro země s relativně lepší a horší situací v potravinové bezpečnosti

		Podvýživnost dětí do 5 let (podváža pro daný věk, %)	Podvýživa (%)	Odhadovaná nízká porodní váha (%)
Horší relativní situace	Průměr	38.6	41.6	23
	Počet zemí	5	5	5
Lepší relativní situace	Průměr	15.1	8.1	8.2
	Počet zemí	26	62	65
Celkem	Průměr	24.7	17.9	11.6
	Počet zemí	75	123	126

TABULKA 2. Současná situace v potravinové bezpečnosti podle regionů (počet zemí)

TABULKA 3. Současná situace v potravinové bezpečnosti a její vývoj (počet zemí)

	←	↶		↷	→	Celkem
Lepší relativní situace	1	2	0	1	1	5
Nad průměrem	3	5	4	9	7	28
Pod průměrem	2	4	10	8	4	28
Horší relativní situace	0	2	38	12	10	62
Celkem	6	13	52	30	22	123

podvýživou v průměru 8 % populace, zatímco v zemích s horší situací jí trpí 40 % populace. Zcela nesnesitelná je situace v zemích, jako je Eritrea nebo Demokratická republika Kongo: podvýživou v nich trpí 75 % obyvatelstva.

V zemích s většími nedostatky trpí podvýživou také 4 z každých 10 dětí mladších pěti let, zatímco v zemích s lepší relativní situací je tento poměr 3 ku 20. Více rozvinuté země mají tento ukazatel nulový; to ovšem nevylučuje, že země z tohoto pohledu v relativně lepší situaci nedosahují nutně plně vyvinuté potravinové bezpečnosti.

Rozdíly mezi regiony

Zeměpisný pohled na celý svět ukáže (Tabulka 2), že zatímco v Severní Americe, Evropě a střední Asii jsou všechny země v lepší relativní situaci nebo nad celosvětovým průměrem, polovina zemí subsaharské Afriky žije v největším nedostatku nebo pod průměrem.

Nejnovější vývoj (Tabulka 3) ukazuje, že pokrok

zaznamenává přes 40 % zemí, přičemž dalších 40 % stagnuje, avšak vesměs vykazují uspokojivou situaci. Nejvíce znepokojivé jsou poměry v zemích s negativním vývojem, kde na tom byly některé z nich špatně už ve výchozí situaci, což platí např. pro Madagaskar, Sierra Leone a Jemen. ■

¹ FAO, Committee on World Food Security, „Fostering the political will to fight hunger“. Twenty-seventh Session, Rome, 28 May – 1 June 2001.

Nové technologie a staré dluhy

Odkazy

SOUČASNÁ SITUACE

(nejnovější dostupné údaje)

VÝVOJ

(od roku 1990 nebo nejbližšího dostupného roku)

- Lepší situace
- Nad průměrem
- Pod průměrem
- Horší situace
- Nedostatečné údaje
- ➔ Významný pokrok
- ➔ Mírný pokrok
- || Stagnace
- ➔ Regrese
- ➔ Značná regrese

Úplná tabulka na: www.socialwatch.org/statistics2008

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0-100)	GRAMOTNOST (věk 15–24 let, %)	PODÍL ZAPSANÝCH DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY (ntto, %)	DĚTI S UKONČENOU PÁTOU TŘÍDOU (%)	PODÍL ZAPSANÝCH DO STŘEDNÍCH ŠKOL (ntto, %)	PODÍL ZAPSANÝCH DO TERCIÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ (btto, %)
➔	Albania (94)	99.4 ➔	93.6		72.8* ➔	19.1 ➔
➔	Algeria (94)	90.1 ➔	96.6 ➔	95.6	66.3* ➔	21.3 ➔
	Angola (62)	72.2				2.9
➔	Argentina (98)	98.9	98.6	96.9 ➔	78.9* ➔	64.7 ➔
	Arménie (96)	99.8	78.8 ➔		84.9*	28.0 ➔
➔	Austrálie (99)		96.5 ➔		86.4* ➔	72.6 ➔
	Ázerbájdžán (85)	99.9*	84.8 ➔		77.8* ➔	14.8 ➔
➔	Bahamy (99)		90.2	99.1 ➔	83.8* ➔	
➔	Bahrájn (99)	97.0	98.2	98.9 ➔	92.3* ➔	33.1 ➔
➔	Bangladéš (57)	63.6 ➔	88.9 ➔	65.1 ➔	41.0* ➔	6.0
➔	Barbados (99)		96.9 ➔			48.9 ➔
➔	Belgie (99)		97.6		96.7* ➔	62.4 ➔
➔	Belize (93)		99.5 ➔	92.2 ➔	71.3* ➔	2.6 ➔
➔	Bělorusko (99)	99.8*	89.4 ➔		89.2* ➔	63.7 ➔
➔	Benin (68)	45.3 ➔	77.7 ➔	51.6 ➔	17.1* ➔	3.0*
➔	Bhútán (78)		73.9 ➔	91.0 ➔	35.5* ➔	3.1*
➔	Bolívie (80)	97.3 ➔	95.0	84.8 ➔	72.7* ➔	40.6 ➔
—	Bosna a Hercegovina (-)	99.8				
➔	Botswana (92)	94.0 ➔	86.2	90.5 ➔	61.1* ➔	5.1
➔	Brazílie (92)	96.8 ➔	94.7 ➔		77.7* ➔	23.8 ➔
➔	Britské Panenské os. (UK) (—)		95.1		88.2* ➔	75.5 ➔
➔	Brunej (100)	98.9	93.4	99.5 ➔	87.3* ➔	15.0 ➔
➔	Bulharsko (99)	98.2	92.9 ➔		89.1* ➔	43.7 ➔
➔	Burkina Faso (64)	33.0 ➔	44.1 ➔	75.5 ➔	11.0* ➔	2.2
➔	Burundi (58)	73.3 ➔	58.3 ➔	66.9 ➔		2.3
➔	Chile (100)	99.0	89.7	99.7 ➔		47.8 ➔
	Cookovy ostrovy (90)		77.4* ➔		64.4* ➔	
	Čad (42)	37.6 ➔	60.2 ➔	33.2 ➔	10.5* ➔	1.2
➔	Česká republika (99)		92.5 ➔	98.4		47.8 ➔
➔	Čína (90)	98.9 ➔				21.6 ➔
➔	Chorvatsko (99)	99.6	87.3 ➔		85.0* ➔	38.7* ➔
➔	Dánsko (98)		95.8	93.3	91.2* ➔	80.8 ➔
	Demokratická republika Kongo (dříve Zair) (69)	70.4				1.3*
	Dominika (97)		84.0 ➔	92.7 ➔	91.8* ➔	
➔	Dominikánská republika (88)	94.2 ➔	77.5 ➔	68.4 ➔	52.1* ➔	34.5 ➔
➔	Džibutsko (75)		34.4 ➔	76.7* ➔	21.5* ➔	2.2 ➔
➔	Egypt (88)	84.9 ➔	93.7 ➔	94.5 ➔	82.7* ➔	34.7 ➔
	Ekvádor (83)	96.4	97.3	76.3 ➔	55.4* ➔	
	Eritrea (67)		48.6 ➔	79.2 ➔	24.1* ➔	1.0
➔	Estonsko (99)	99.8	94.7 ➔	98.8	90.8* ➔	66.0 ➔
➔	Etiopie (54)	49.9 ➔	66.4 ➔		31.8* ➔	2.7
➔	Fidži (99)		93.5 ➔	98.7 ➔	80.9* ➔	15.4 ➔
➔	Filipíny (77)	95.1	92.9 ➔	74.9 ➔	60.2* ➔	28.0
➔	Finsko (100)		98.5	99.5	95.3*	91.9 ➔
➔	Francie (99)		98.6	98.0*	99.0* ➔	56.1 ➔

POZNÁMKY:
(*) Údaje se týkají jiných let nebo období, než je uvedeno v definici ukazatele.

ZDROJ:
Datažáze na webových stránkách UNESCO (www.uis.unesco.org/), květen 2008.

Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics2008.
Definice ukazatelů jsou uvedeny na konci tabulky.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0-100)	GRAMOTNOST (věk 15-24 let, %)	PODÍL ZAPSANÝCH DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY (ntto, %)	DĚTI S UKONČENOU PÁTOU TŘÍDOU (%)	PODÍL ZAPSANÝCH DO STŘEDNÍCH ŠKOL (ntto, %)	PODÍL ZAPSANÝCH DO TERCIÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ (btto, %)	
	Gabon (82)	96.0 →	88.0* ←	69.3		7.1*	
→	Gambie (70)		72.4 →		43.3* →	1.1	
	Ghana (66)	70.7 ←	63.6 →	63.3 ←	37.7* →	4.7 →	
→	Grenada (92)		84.6	79.0	79.3* →		
	Gruzie (89)		86.7 ←	79.4	80.2* →	46.1 →	
→	Guatemala (68)	82.2 →	93.5 →	68.0 →	35.4* →	9.5*	
→	Guinea (66)	46.6	69.4 →	76.0 →	24.8* →	3.0	
→	Guinea-Bissau (61)		45.1* →		8.7*		
	Guyana (81)			64.3 ←		10.8 →	
→	Honduras (78)	88.9 →	93.2 →	70.1		17.2 →	
	Hongkong (—)		90.7 ←	99.5	77.1* →	32.1 →	
→	Indie (71)	76.4 →	88.5 →	73.1 →		11.0 →	
→	Indonésie (84)	98.7	94.5	89.5 →	57.4* →	17.0 →	
→	Irán (83)	84.8 →	88.6 ←	80.6 →	38.4* →	15.8 →	
→	Irsko (100)		94.6 →	99.8	86.7* →	58.2 →	
→	Island (100)		98.1	99.7	88.7* →	70.4 →	
→	Itálie (95)	99.8	98.6	99.8 →	92.5* →	65.3 →	
→	Írán (91)	97.4 →	95.3 →	87.8	77.3* ←	24.1 →	
→	Izrael (100)		97.4 →	99.8	89.1* →	58.1 →	
→	Jamajka (95)		90.3 ←	90.3 →	78.3* →	19.0* →	
→	Japonsko (99)		99.8		100.0* →	55.3 →	
→	Jemen (61)	75.2 →	73.8 →	73.2 ←	33.5* →	9.4	
→	Jižní Afrika (89)	93.9*	88.3	82.4 →	62.3* →	15.4 →	
	Jordánsko (97)	99.0	91.3 ←	96.2 ←	78.8* ←	39.9 →	
	Kajmanské ostrovy (—)		81.1 ←	77.8 →	95.6* →	18.8* ←	
→	Kambodža (66)	83.4 →	96.5 →	63.1 →	23.9* →	3.6 →	
←	Kamerun (70)			63.7 ←		5.7	
←	Kanada (99)		99.5*			62.4 ←	
→	Kapverdy (93)	96.3 →	90.1	92.5	57.5* →	6.9 →	
→	Katar (96)	95.9 →	96.1 →		87.1* →	18.6 ←	
→	Kazachstán (98)	99.8*	91.0 →		88.8* →	52.0 →	
→	Keňa (71)	80.3 ←	75.8 →	82.9 →	41.5* →	2.7	
←	Kiribati (88)		97.4*	81.9 ←	67.6* ←		
→	Kolumbie (90)	98.0 →	88.5 →	81.7 →	64.9* →	30.8 →	
→	Komory (79)		55.1*	80.3 →		2.3 →	
	Kongo (79)	97.4 →	52.9 ←	66.3 →		3.7*	
→	Korejská republika (100)		97.6	99.1	93.9* →	91.0 →	
	Kostarika (94)	97.6		86.6		25.3	
→	Kuba (99)	100.0	96.6	97.2 →	87.0* →	87.9 →	
	Kuvajť (98)	99.7 →	83.5 →	95.8	78.3* ←	18.8 →	
→	Kypr (99)	99.8	99.3 →	99.1	94.1* →	33.2 →	
	Kyrgyzstán (95)	99.7*	85.9 ←		80.5* ←	42.7 →	
→	Laos (58)	78.5 →	82.7 →	63.0 →	35.6* →	7.9 →	
→	Lesotho (72)		75.2 →	73.3 →	24.0* →	3.4	
→	Libanon (95)		81.9 →	90.9	73.0* →	46.3 →	
→	Libérie (65)	67.4 →	66.2* →		17.1*	15.6* →	
→	Libye (98)	98.0 →				55.8* →	
	Lichtenštejnsko (—)		88.2 ←		65.2* ←	25.1 →	
	Litva (99)	99.7	88.0 ←		94.2* →	76.5 →	
	Lotyšsko (99)	99.8	90.1 ←			74.9 →	
	Lucembursko (97)		96.7	92.0 ←	83.3*	11.8 →	
→	Macao (—)	99.6 →	96.3 →	99.7	77.5* →	57.4 →	
→	Madagaskar (61)	70.2 ←	92.9 →	42.7 →	11.3*	2.6	
→	Maďarsko (99)		88.8		89.9* →	65.3 →	
→	Makedonie (96)	98.7	91.8		81.3* →	29.8 →	

POZNÁMKA:
(*) Údaje se týkají jiných let nebo období, než je uvedeno v definici ukazatele.

ZDROU:
Datačista na webových stránkách UNESCO
(www.uis.unesco.org), květen 2008.

Podrobnější údaje o letech, na něž se
vztahují data, lze najít v úplných tabulkách
na www.socialwatch.org/statistics/2008.
Definice ukazatelů jsou uvedeny na konci tabulky.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0-100)	GRAMOTNOST (věk 15–24 let, %)	PODÍL ZAPSANÝCH DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY (ntto, %)	DĚTI S UKONČENOU PÁTOU TŘÍDOU (%)	PODÍL ZAPSANÝCH DO STŘEDNÍCH ŠKOL (ntto, %)	PODÍL ZAPSANÝCH DO TERCIÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ (btto, %)	
→	Malajsie (99)	97.2 →	99.2 →	98.4	72.0* →	30.6 →	POZNÁMKA: (*) Údaje se týkají jiných let nebo období, než je uvedeno v definici ukazatele.
→	Malawi (62)	76.0* →	92.8 →	42.1 ←	23.1* ←		
→	Maledivy (86)	98.2	97.6	92.1	64.1* →		
→	Mali (69)	24.2* ←	59.1 →	86.9 →		3.0	
	Malta (100)	96.0* ←	86.3 ←	99.3	84.8* →	31.5 →	
→	Maroko (79)	70.5 →	87.5 →	79.2 →	34.5* →	11.4	
	Marshallovy ostrovy (93)		89.6 →		74.4*	17.0*	
→	Mauricius (98)	94.5 →	95.0 →	97.0	81.7* →	16.9 →	
→	Mauritánie (66)	61.3 →	76.7 →	52.9 ←	15.6* →	3.2	
→	Mexiko (94)	97.6	97.7	93.8 →	68.6* →	25.3 →	
—	Mikronésie (-)					14.1*	
←	Moldavsko (96)	99.7	82.6 ←		74.8* ←	35.9	
→	Mongolsko (95)	97.7	91.4		81.5* →	47.2 →	
→	Montserrat (—)		96.3 →		95.8* →		
→	Mozambik (66)	47.0* ←	76.6 →	62.4 →	7.0* →	1.5	
→	Myanmar (dříve Barma) (76)	94.5 →	99.0	69.9 →	43.0* →	11.9* →	
→	Namibie (85)	92.3 →	76.5 →	86.1 →	38.7* →	6.2 →	
—	Nauru (-)			30.8			
→	Nepál (65)	70.1 →	79.2 →	78.5 →		5.6	
→	Niger (52)	36.5 →	42.5 →	64.8	8.6*	1.1	
→	Nigérie (63)	84.2 →	63.4 →	72.6 ←	25.5* →	9.7 →	
→	Nikaragua (72)	86.2 →	87.0 →	53.5 →	42.8* →	18.1* →	
→	Niue (-)		98.5*		93.4*		
→	Nizozemsko (100)		97.9	99.4	86.6* →	59.0 →	
	Nizozemské Antily (—)	98.0	96.5*	84.2	81.0* ←	21.2* →	
→	Norsko (100)		98.0	100.0	95.8* →	78.5 →	
→	Nový Zéland (98)		99.2		91.9* →	82.2 →	
→	Omán (99)	97.3 →	74.1 →	100.0 →	77.3* →	18.3 →	
→	Pákistán (64)	65.1 →	67.2 →	69.7	20.3* ←	4.5	
←	Palau (99)		96.4* ←			40.2* ←	
→	Panama (91)	96.1	98.5 →	85.3	63.8* →	43.9 →	
	Papua-Nová Guinea (68)	66.7		67.8		2.0*	
→	Paraguay (85)	95.9	93.8	81.2 →		24.9 →	
	Peru (86)	97.1	96.4 ←	90.3 →	70.2* →	33.9	
→	Pobřeží slonoviny (79)	60.7 →	54.9 →	87.6 →	19.8* →	6.5*	
→	Polsko (100)		96.7	99.3	92.9* →	64.1 →	
→	Portugalsko (99)	99.6	98.0		81.6*	55.1 →	
→	Rakousko (-)		96.9 →			48.9 →	
	Rovníková Guinea (59)	94.9 →	87.1 ←	32.6	25.3*	2.7*	
→	Rumunsko (96)	97.8	91.3 →		80.8* →	45.2 →	
	Ruská federace (98)	99.7	92.5 ←			70.5 →	
	Rwanda (53)	77.6 →	73.3 →	45.8 ←		2.6	
→	Řecko (100)	98.9	99.6 →	99.0	91.1* →	90.4 →	
→	Salvador (79)	88.5 →	94.5 →	69.4 →	54.9* →	20.1 →	
	Samoa (97)	99.3	90.4 ←	93.8 →	66.0* ←	7.5* ←	
→	Saúdská Arábie (97)	95.8 →	87.3 →	96.3 →	70.8* →	29.2 →	
→	Senegal (71)	49.1 →	69.6 →	73.0 ←	17.5* →	5.5	
	Seychely (—)	99.1	99.4	98.7 →	97.1* ←		
	Sierra Leone (61)	47.9				2.1*	
←	Singapur (91)		76.9* ←		64.4* ←		
→	Slovensko (97)		92.0 →			40.7 →	
→	Slovinsko (99)	99.8	95.7		91.0*	79.5 →	
→	Spojené arabské emiráty (99)	97.0 →	85.6 ←	96.8 →	77.2* →	23.2* →	
→	Spojené království (99)		98.7		95.3* →	59.4 →	

ZDROJ:
 Databáze na webových stránkách UNESCO
 (www.uis.unesco.org), květen 2008.

Podrobnější údaje o letech, na něž se
 vztahují data, lze najít v úplných tabulkách
 na www.socialwatch.org/statistics2008.
 Definice ukazatelů jsou uvedeny na konci tabulky.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0-100)	GRAMOTNOST (věk 15-24 let, %)	PODÍL ZAPSANÝCH DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY (ntto, %)	DĚTI S UKONČENOU PÁTOU TŘÍDOU (%)	PODÍL ZAPSANÝCH DO STŘEDNÍCH ŠKOL (ntto, %)	PODÍL ZAPSANÝCH DO TERCIÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ (btto, %)
	Spojené státy americké (99)		91.6	←	88.4*	→
→	Středoafriická republika (65)	58.5	→			1.6
→	Súdán (76)	77.2	→	41.2*		6.2*
→	Surinam (86)	94.9	→	94.4	→	12.4*
	Svatá Lucie (98)		97.9		95.9	
←	Svatý Kryštof a Nevis (95)		93.4	←	86.5	
→	Svatý Tomáš a Princův ostrov (82)	95.4		96.2	→	32.6*
→	Svatý Vincent a Grenadiny (93)		90.4		81.8	63.9*
	Swazijsko (77)	88.4	→	76.3		32.5*
→	Sýrie (94)	92.5	→	94.5*	→	61.8*
→	Šalamounovy ostrovy (82)		63.3		27.3*	→
→	Španělsko (99)		99.6		100.0	93.9*
←	Srí Lanka (98)	95.6		96.7	←	
→	Švédsko (100)		97.1			99.3*
→	Švýcarsko (97)		89.9	→		82.2*
→	Tádžikistán (85)	99.8		97.3	→	79.8*
→	Tanzanie (73)	78.4	←	97.8	→	85.0
→	Thajsko (96)	98.0		94.2	→	71.0*
→	Togo (71)	74.4	→	77.5	→	74.6
	Tonga (95)	99.3*	→	95.4	→	88.6
	Trinidad a Tobago (95)	99.5		84.6	←	91.0
→	Tunisko (95)	94.3	→	97.0	→	97.0
→	Turecko (92)	95.6	→	90.2		96.9
←	Turks a Caicos (-)		78.0	←	45.9	70.2*
-	Turkmenistán (-)	99.8*				
-	Tuvalu (89)			69.9	←	
→	Uganda (59)	76.6	→		48.7	14.8*
→	Ukrajina (99)	99.8		90.2	→	83.8*
	Uruguay (96)	98.6*		93.8	→	91.2
-	Uzbekistán (=)					15.3
→	Vanuatu (87)		92.5		77.7	38.1*
→	Venezuela (95)	97.2		91.1	→	92.0
→	Vietnam (90)	93.9*		86.6	←	86.8
←	Východní Timor (60)		68.1		22.8*	9.6*
→	Zambie (73)	69.5*	→	92.0	→	94.2
→	Západní břeh a Gaza (-)	99.0	→	76.0	←	89.6*
	Zimbabwe (80)	97.7	→	81.7		69.7

POZNÁMKA:
(*) Údaje se týkají jiných let nebo období, než je uvedeno v definici ukazatele.

ZDROU:
Datačista na webových stránkách UNESCO (www.uis.unesco.org), květen 2008.

Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics/2008.
Definice ukazatelů jsou uvedeny na konci tabulky.

DEFINICE UKAZATELŮ

Gramotnost (věk 15-24 let, %): Procento lidí ve věku 15 až 24 let, kteří umí s porozuměním přečíst a napsat krátkou výpověď o svém každodenním životě.
Nejnovější dostupné údaje: 2000/2005, vývoj od roku 1990.

Podíl zapsaných do základní školy (ntto, %): Podíl dětí zapsaných do základní školy a patřících do věkové skupiny, na niž se oficiálně vztahuje základní vzdělávání, vyjádřený v procentech celkové populace v téže věkové skupině.
Nejnovější dostupné údaje: 2003/2006, vývoj od roku 1991.

Děti s ukončenou pátou třídou základní školy (%): Procento dětí zapsaných do první třídy základní školy, které pak dokončí pátou třídu.
Nejnovější dostupné údaje: 2000/2005, vývoj od roku 1999.

Podíl zapsaných do středních škol (ntto, %): Počet dětí zapsaných na středních školách a patřících do věkové skupiny, na niž se oficiálně vztahuje vzdělávání na středních školách, vyjádřený v procentech celkové populace v téže věkové skupině.
Nejnovější dostupné údaje: 2003/2005, vývoj od roku 2001.

Podíl zapsaných do terciárního vzdělávání (btto, %): Poměr celkového počtu zapsaných, bez ohledu na věk, k populaci ve věkové skupině, na niž se oficiálně vztahuje vzdělávání na této úrovni. Terciární vzdělávání, bez ohledu na to zda vede k vědecké kvalifikaci nebo ne, normálně vyžaduje úspěšné ukončení středoškolského vzdělání jako minimální podmínku přijetí.
Nejnovější dostupné údaje: 2004/2006, vývoj od roku 1991.

Metodologické poznámky a pokyny jsou uvedeny na konci tohoto oddílu.

Nové technologie a staré dluhy

V současnosti se nacházíme uprostřed živé debaty o důležitosti přístupu k informačním a komunikačním technologiím (ICT) a o nutnosti takové spolupráce rozvinutých zemí s rozvojovými zeměmi, která by zajistila, aby pokrok v ICT dál nezvětšoval rostoucí nerovnosti mezi Severem a Jihem. Nicméně i když je tato debata klíčová, žádný problém související s 'digitální propastí' nebo informačními technologiemi by neměl zakrýt skutečnost, že zůstává neřešena řada starých problémů, i když jsme už daleko za prahem 21. století.

Podle údajů UNESCO je dnes každý pátý dospělý negramotný a přibližně 72 milionů dětí je mimo oficiální vzdělávací systém. Tato informace je znepokojivá nejen sama o sobě, v kontextu obtíží v přístupu ke vzdělání a nutného minima práce, které je třeba vynaložit na odstraňování jiných nerovností. Je také svědectvím asymetrie, zejména ve vztahu mezi Severem a Jihem a v situaci žen. Výmluvným dokladem je právě oněch 72 milionů dětí – skoro dvě třetiny z nich jsou dívky.

Nejnovější trendy ukazují, že mezi léty 1999 a 2006 poklesl počet dětí vyloučených z oficiálního vzdělávání o 25 %. V zásadě je tento pokles důsledkem zlepšení zaznamenaných v Asii, politik prováděných v Indii a také v Africe, v Etiopii a Tanzanii. Sedmdesát pět procent poklesu připadá na dívky, které začaly chodit do základních škol, což je fakt potvrzující naprostou nespravedlivost původní situace a vyvolávající naději ve střednědobé perspektivě, pokud ovšem vlády, zejména vlády zemí Jihu, ve svém úsilí neochabnou.

Nejnovější dostupné informace (Tabulka 1) ukazují, že v zemích s relativně horší situací je negramotná přibližně třetina populace ve věku 15 až 24 let. Na druhém konci spektra, kde je vzdělávání v lepší situaci, byla negramotnost prakticky vykořeněna, postihuje sotva 1 % populace.

Podobná situace je v podílu zapsaných do základní školy a podílu dětí, které ukončí pátou třídu. Země s největšími nedostatky ve vzdělání vykazují v průměru o 30 % horší výsledky než pokročilejší země.

Výhledově se bude třeba připravit na potíže, jež mohou vzniknout přes pokroky v absolutních číslech při překonávání relativních rozdílů mezi zeměmi v lepší a horší situaci.

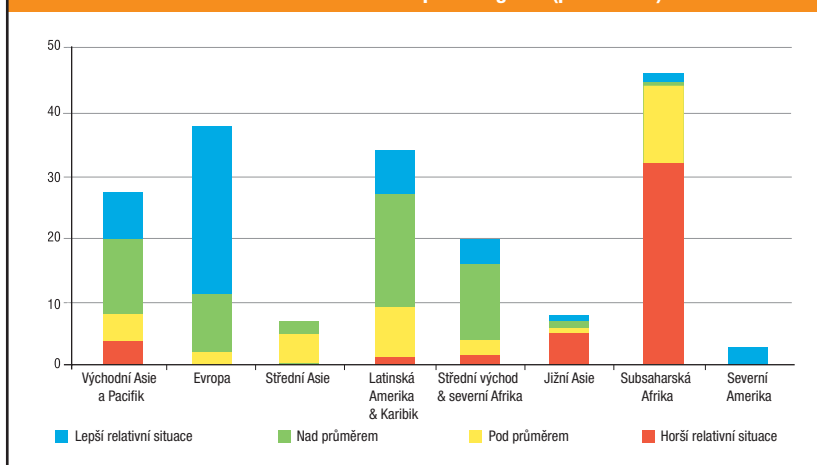
Na velké obtíže upozorňují ukazatele vyšších úrovní vzdělání. Podíl zapsaných do středních škol je u zemí s relativně horší situací sotva 23 %, zatímco u zemí s lepší situací dosahuje skoro 90 %. Jinými slovy podíl zapsaných do středních škol je u zemí s relativně lepší situací čtyřikrát vyšší.

Tento perverzní druh logiky, podle níž s úrovní vzdělání narůstá nerovnost, dosahuje vrcholu v terciárním vzdělávání. Zde jsou rozdíly prostě strašné: zatímco v zemích s relativně lepší situací do škol terciárního vzdělávání postoupí 30 % populace,

TABULKA 1. Průměrné ukazatele pro země s relativně lepší a horší situací ve vzdělávání

		Gramotnost (věk 15–24 let, %)	Podíl zapsaných do základní školy (ntto, %)	Děti s ukončenou pátou třídou (%)	Podíl zapsaných do středních škol (ntto, %)	Podíl zapsaných do terciárního vzdělávání (btto, %)
Horší relativní situace	Průměr	62	66	67	23	4
	Počet zemí	33	35	33	29	41
Lepší relativní situace	Průměr	99	96	98	89	61
	Počet zemí	27	55	31	46	50
Celkem	Průměr	87	87	83	64	29
	Počet zemí	128	172	130	150	168

TABULKA 2. Současná situace ve vzdělávání podle regionů (počet zemí)

TABULKA 3. Současná situace ve vzdělávání a jeho vývoj (počet zemí)

	←	↔		→	→	Celkem
Lepší relativní situace	1	1	11	22	9	44
Nad průměrem	1	0	7	11	10	29
Pod průměrem	0	2	19	29	8	58
Horší relativní situace	0	4	8	39	2	53
Celkem	2	7	45	101	29	184

v zemích s relativně horší situací činí podíl zapsaných sotva 4 %, takže v těchto zemích je šance na získání přístupu k univerzitnímu vzdělání osmkrát menší. Pokud vezmeme v úvahu země, které jsou na tom nejlépe a z nich pak podskupinu evropských zemí, úroveň imatrikulace v nich přesahuje 50 %.

Rozdíly a nerovnosti ve vzdělání ovšem nejsou důležité jen pro své bezprostřední dopady, ale také pro své vazby s jinými typy nerovností. Jedním příkladem jsou genderové rozdíly v přístupu ke vzdělání, druhým údaje uvedené v Tabulce 2, poukávající na význam kritéria Sever-Jih při posuzování globálních nerovností. Je ovšem důležité zdůraznit pokrok, k němuž došlo od poslední zprávy ve dvou oblastech, jednak na Středním východě a v severní Africe, jednak ve střední Asii, kde vzrostl počet zemí s relativně lepší situací ve srovnání s celkovým průměrem.

Pohled na změny v čase potvrzuje existenci pozitivního trendu, protože u 70 % zemí došlo k pokroku,

i když ve čtyřech z pěti případů je tento pokrok malý. Jestliže k tomu ovšem přidáme podíl stagnujících zemí, který činí 24 %, zatímco v předchozí zprávě byl necelých 22 %, bude méně důvodů k přesvědčení, že se vytvářejí minimální kapacity nutné k dalšímu pokroku k větší spravedlnosti.

Výraznější pokrok pak nacházíme častěji u zemí něco pod průměrem, zatímco ho skoro nenajdeme na extrémních okrajích spektra, tj. u zemí s relativně horší nebo lepší situací, ani v zemích, které se už nacházejí nad průměrem. ■

Čím víc pomoci, tím víc práv

TRENDY OFICIÁLNÍ ROZVOJOVÉ POMOCI (% HNP) ^A

Čistá oficiální rozvojová pomoc zemí DAC (Development Aid Committee – Výbor pro rozvojovou pomoc) a multilaterálních organizací rozvojovým zemím

	1989-1990 PRŮMĚR ^B	1994-1995 PRŮMĚR	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Austrálie	0.36	0.34	0.27	0.25	0.26	0.25	0.25	0.25	0.30	0.30
Belgie	0.46	0.35	0.36	0.37	0.43	0.60	0.41	0.53	0.50	0.43
Česká republika			0.03	0.05	0.07	0.11	0.11	0.11	0.12	0.11
Dánsko	0.94	0.99	1.06	1.03	0.96	0.84	0.85	0.81	0.80	0.81
Finsko	0.64	0.31	0.31	0.32	0.35	0.35	0.37	0.46	0.40	0.40
Francie	0.60	0.58	0.30	0.31	0.37	0.40	0.41	0.47	0.47	0.39
Island	—	—	0.10	0.13	0.15	0.17	0.18	0.18	0.27	0.25
Irsko	0.16	0.27	0.29	0.33	0.40	0.39	0.39	0.42	0.54	0.54
Itálie	0.36	0.21	0.13	0.15	0.20	0.17	0.15	0.29	0.20	0.19
Japonsko	0.31	0.28	0.28	0.23	0.23	0.20	0.19	0.28	0.25	0.17
Kanada	0.44	0.40	0.25	0.22	0.28	0.24	0.27	0.34	0.29	0.28
Korejská republika	—	—	0.04	0.06	0.05	0.06	0.06	0.10	0.05	0.07
Lucembursko	0.20	0.38	0.71	0.76	0.77	0.81	0.83	0.86	0.84	0.90
Maďarsko	—	—	—	—	—	0.03	0.07	0.11	0.13	0.07
Německo	0.42	0.32	0.27	0.27	0.27	0.28	0.28	0.36	0.36	0.37
Nizozemsko	0.93	0.79	0.84	0.82	0.81	0.80	0.73	0.82	0.81	0.81
Norsko	1.11	0.94	0.76	0.80	0.89	0.92	0.87	0.94	0.89	0.95
Nový Zéland	0.22	0.23	0.25	0.25	0.22	0.23	0.23	0.27	0.27	0.27
Polsko	—	—	0.02	0.02	—	0.01	0.05	0.07	0.09	0.09
Portugalsko	0.24	0.29	0.26	0.25	0.27	0.22	0.63	0.21	0.21	0.19
Rakousko	0.16	0.22	0.23	0.34	0.26	0.20	0.23	0.52	0.47	0.49
Řecko	—	—	0.20	0.17	0.21	0.21	0.16	0.17	0.17	0.16
Slovensko	—	—	0.03	0.04	0.02	0.05	0.07	0.12	0.10	0.09
Španělsko	0.17	0.26	0.22	0.30	0.26	0.23	0.24	0.27	0.32	0.41
Švédsko	0.93	0.86	0.80	0.77	0.84	0.79	0.78	0.94	1.02	0.93
Švýcarsko	0.31	0.35	0.34	0.34	0.32	0.39	0.41	0.44	0.39	0.37
Thajsko	—	—	—	—	—	—	—	—	0.04	—
Turecko	—	—	0.04	0.04	0.04	0.04	0.11	0.17	0.18	—
Spojené království	0.29	0.30	0.32	0.32	0.31	0.34	0.36	0.47	0.51	0.36
Spojené státy americké	0.18	0.12	0.10	0.11	0.13	0.15	0.17	0.23	0.18	0.16
Celkem DAC	0.32	0.28	0.22	0.22	0.23	0.25	0.26	0.33	0.31	0.28

POZNÁMKY: A: Čisté platby v běžných cenách a směnných kurzech.

B: Včetně prominutých dluhů z půjček mimo oficiální rozvojovou pomoc, s výjimkou položky „Celkem DAC“.

ZDROJ: Databáze na webových stránkách OECD (www.oecd.org); červen 2008.

Oficiální rozvojová pomoc (% GNI): Dary nebo půjčky zemím a územím uvedeným v části 1 Seznamu příjemců pomoci DAC (rozvojovým zemím), jež (a) jsou poskytnuty oficiálním sektorem; (b) mají za hlavní cíl podporu hospodářského

rozvoje a blahobytu; (c) jsou poskytnuty za vhodných finančních podmínek (min. 25 % půjčky má charakter daru). Vedle finančních toků do pomoci spadá také technická spolupráce. Vyloučeny jsou dary, půjčky a úvěry pro vojenské

účely. Všeobecně se nezapočítávají ani transferové platby soukromým osobám (např. důchody, odškodné nebo výplaty z pojistek). Vyjadřuje se v procentech hrubého národního příjmu (GNI, Gross National Income).

Všeobecná deklarace lidských práv vyhlášeje rovná a nezcizitelná práva každé osoby „bez jakéhokoliv rozlišování, zejména podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení“. Účinný výkon lidských práv musí být zaručen vytvořením ekonomických, občanských, politických, sociálních a kulturních podmínek, které je budou podporovat.

Pohled na hospodářský a sociální vývoj však ukazuje velmi nesourodý svět, v němž koexistují situace velkého nadbytku s projevy strašné chudoby. Pro úsilí chudších zemí o růst a rozvoj má zásadní význam mezinárodní spolupráce, jeden z mezinárodních instrumentů lidských práv.

Od 70. let minulého století se rozvinuté země zavazují k alokaci pevných částek oficiální rozvojové pomoci (ODA, Official Development Assistance), přičemž tento závazek byl ratifikován v závěrečné deklaraci Světového summitu pro sociální rozvoj konaného roku 1995 v Kodani. Objem ODA byl stanoven ve výši 0,7 % hrubého národního příjmu (HNP, GNI) dárcovských zemí, jež jsou členy Výboru pro rozvojovou pomoc (DAC, Development Assistance Committee) Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD).

Návrh na vytvoření globálního partnerství pro rozvoj je obažen také v Rozvojových cílech tisíciletí, jež zakotvují závazek finanční pomoci přijatý rozvinutějšími zeměmi i povinnost příjemců vynaložit tuto pomoc na sociální rozvoj

a zejména na zmenšení chudoby.

Mezinárodní pomoc ovšem v roce 2007 činila pouze 0,28 % GNI dárcovských zemí, což potvrdilo sestupný trend posledních let a ještě více oddálilo perspektivu splnění přijatých závazků. Jedinými zeměmi, jež splnily zmíněný cíl OSN a přesáhly v ODA hranici 0,7 % GNI, byly Dánsko, Lucembursko, Nizozemí, Norsko a Švédsko.

Do poskytované pomoci se přitom započítávají částky určené na úlevy z veřejných dluhů, takže skutečný přítok kapitálu pro rozvojové programy je nakonec menší než objemy deklarované dárcovskými zeměmi.

Nejnovejší trendy ODA předpovídají skličující scénář, k němuž přidává další starosti probíhající finanční krize. Je zapotřebí dál bojo-

vat za dodržení částek příslibených na pomoc a za zlepšení podmínek půjček poskytovaných rozvojovým zemím, ale je také zásadně nutné chápat ODA jako „horizontální“ severojižní proces, v němž charakter pomoci udávají potřeby rozvojových zemí bez omezujících podmínek kladených dárcovskými zeměmi. ■

Globalizace a její patologie

Odkazy

SOUČASNÁ SITUACE
(nejnovější dostupné údaje)

- Lepší situace
- Nad průměrem
- Pod průměrem
- Horší situace
- Nedostatečné údaje

VÝVOJ
(od roku 1990 nebo nejbližšího dostupného roku)

- ➔ Významný pokrok
- ➔ Mírný pokrok
- || Stagnace
- ➔ Regrese
- ➔ Značná regrese

Úplná tabulka na: www.socialwatch.org/statistics2008

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	MALÁRIE (případů na 1 000 lidí)	TUBERKULÓZA (případů na 100 000 lidí)	LIDÉ ŽIJÍCÍ S HIV/AIDS (věk 15–49, %)	KOJENEČKÁ ÚMRTNOST (na 1 000 živě narozených)	ÚMRTNOST DO 5 LET (na 1 000 živě narozených)
➔	Afghánistán (52)	24.7	231 ➔	<0.1	165	257
➔	Albánie (94)		26 ➔		15 ➔	17 ➔
➔	Alžírsko (94)	<0.1	56 ➔	<0.1	33 ➔	38 ➔
	Andorra (—)		17 ➔		3	3
	Angola (62)	106.9 ➔	344 ➔	3.3	154	260
—	Antigua a Barbuda (-)		9 ➔		10	11
➔	Argentina (98)	<0.1	48 ➔	0.5	14 ➔	16 ➔
➔	Arménie (96)	<0.1	80 ➔	0.1	21 ➔	24 ➔
	Austrálie (99)		7 ➔	<0.1	5	6 ➔
	Ázerbájdžán (85)	0.1	87 ➔	<0.1	73 ➔	88 ➔
➔	Bahamy (99)		40 ➔	2.8	13 ➔	14 ➔
➔	Bahrajn (99)		45 ➔		9 ➔	10 ➔
➔	Bangladéš (57)	0.4	391 ➔	<0.1	52 ➔	69 ➔
➔	Barbados (99)		11 ➔	1.2	11 ➔	12 ➔
➔	Belgie (99)		11 ➔	0.2	4 ➔	4 ➔
➔	Belize (93)	3.7 ➔	56 ➔	2.1	14 ➔	16 ➔
	Bělorusko (99)		71 ➔	0.2	12 ➔	13 ➔
➔	Benin (68)	122.0 ➔	135 ➔	1.6	88 ➔	148 ➔
➔	Bhútán (78)	1.7 ➔	96 ➔	<0.1	63 ➔	70 ➔
➔	Bolívie (80)	2.3	266 ➔	0.1	50 ➔	61 ➔
➔	Bosna a Hercegovina (-)		57 ➔	<0.1	13 ➔	15 ➔
➔	Botswana (92)	12.6 ➔	454 ➔	23.6 ➔	90 ➔	124 ➔
➔	Brazílie (92)	2.1	55 ➔	0.5	19 ➔	20 ➔
	Brunej (100)		99 ➔	<0.1	8	9
	Bulharsko (99)		41 ➔	<0.1	12	14 ➔
	Burkina Faso (64)	114.9 ➔	476 ➔	2.0 ➔	122	204
	Burundi (58)	274.0 ➔	714 ➔	3.1 ➔	109 ➔	181 ➔
➔	Chile (100)		16 ➔	0.2	8 ➔	9 ➔
➔	Cookovy ostrovy (90)		24 ➔		16 ➔	19 ➔
➔	Čad (42)	47.7 ➔	570 ➔	3.1 ➔	124 ➔	209 ➔
—	Černá Hora (-)		49		9 ➔	10 ➔
➔	Česká republika (99)		10 ➔	<0.1	3 ➔	4 ➔
➔	Čína (90)	<0.1	201 ➔	<0.1	20 ➔	24 ➔
➔	Chorvatsko (99)		64 ➔	<0.1	5 ➔	6 ➔
➔	Dánsko (98)		7 ➔	0.1	4	5 ➔
➔	Demokratická republika Kongo (dříve Zair) (69)	83.1 ➔	645 ➔	2.9 ➔	129	205
	Dominika (97)		16 ➔		13	15
➔	Dominikánská republika (88)	0.1	118 ➔	1.0	25 ➔	29 ➔
➔	Džibutsko (75)	7.2	1300 ➔	3.0	86 ➔	130 ➔
➔	Egypt (88)	<0.1	31 ➔	<0.1	29 ➔	35 ➔
➔	Ekvádor (83)	4.0 ➔	195 ➔	0.2	21 ➔	24 ➔
➔	Eritrea (67)	17.4 ➔	218 ➔	2.2	48 ➔	74 ➔
➔	Estonsko (99)		40 ➔	0.9	5 ➔	7 ➔
➔	Etiopie (54)	8.0 ➔	641 ➔	3.0 ➔	77 ➔	123 ➔

ZDROJE:
Malárie: World Malaria Report 2005,
UNICEF and WHO
(www.rhn.who.int/wmr2005/)

Tuberkulóza: Communicable Disease Global
Atlas Database, WHO
(www.who.int/globalatlas).
Lidé žijící s HIV/AIDS: 2007 Report on the
Global AIDS epidemic: UNAIDS.

Kojenečká úmrtnost: The State of the World's Children
2008, UNICEF (www.unicef.org/sowc08).
Úmrtnost do 5 let: The State of the World's Children
2008, UNICEF (www.unicef.org/sowc08).

Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují
data, lze najít v úplných tabulkách na
www.socialwatch.org/statistics2008
Definice ukazatelů jsou uvedeny na konci
tabulky.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	MALÁRIE (případů na 1 000 lidí)	TUBERKULÓZA (případů na 100 000 lidí)	LIDÉ ŽIJÍCÍ S HIV/AIDS (věk 15–49, %)	KOJENECKÁ ÚMRTNOST (na 1 000 živě narozených)	ÚMRTNOST DO 5 LET (na 1 000 živě narozených)
→	Fidži (99)		30 →	0.5	16	18 →
→	Filipíny (77)	0.5	432 →	<0.1	24 →	32 →
	Finsko (100)		4 →	<0.1	3	4
→	Francie (99)		11 →	0.3	4	4 →
	Gabon (82)	66.8 ←	428 ←	6.8	60	91
→	Gambie (70)	100.5 →	423 ←	2.1 ←	84 →	113 →
	Ghana (66)	169.8 ←	379 →	2.2 →	76	120
→	Grenada (92)		8 →		16 →	20 →
	Gruzie (89)	0.1	84 ←	0.2	28 →	32 →
→	Guatemala (68)	2.5	103 →	0.8	31 →	41 →
	Guinea (66)	109.5 ←	466 ←	1.5 →	98 →	161 →
→	Guinea-Bissau (61)	134.6 ←	313 →	3.5	119 →	200 →
	Guyana (81)	36.1 ←	215 ←	2.1	46 →	62 →
→	Haití (-)	1.2	402 →	3.4 →	60 →	80 →
→	Honduras (78)	1.5 →	95 →	1.4	23 →	27 →
→	Indie (71)	1.7	299 →	0.7	57 →	76 →
→	Indonésie (84)	1.0	253 →	0.1	26 →	34 →
→	Irák (83)	<0.1	78 →		37 →	46 →
→	Irsko (100)		11 →	0.2	4 →	5 →
	Island (100)		3 →	0.5	2	3 →
→	Itálie (95)		6 →	0.3	4 →	4 →
→	Írán (91)	0.2	28 →	0.1	30 →	34 →
→	Izrael (100)		6 →		4 →	5 →
	Jamaika (95)		8 →	1.4	26	31
	Japonsko (99)		29 →	<0.1	3	4
→	Jemen (61)	13.2 ←	132 →		75 →	100 →
	Jižní Afrika (89)	0.3	998 ←	16.6 →	56 ←	69 ←
→	Jordánsko (97)		6 →		21 →	25 →
→	Kambodža (66)	5.0 →	665 →	1.5 →	65 →	82 →
	Kamerun (70)	46.0 →	237 ←	4.9 →	87	149 ←
	Kanada (99)		4 →	0.2	5	6
→	Kapverdy (93)	0.3	324 →		25 →	34 →
	Katar (96)		73 →		18	21 →
→	Kazachstán (98)		142 ←	0.1	26 →	29 →
	Keňa (71)	3.9 →	334 ←	6.1 →	79 ←	121 ←
→	Kiribati (88)		402 →		47 →	64 →
→	Kolumbie (90)	3.7	59 →	0.5	17 →	21 →
→	Komory (79)	5.1 →	86 →	0.5	51 →	68 →
→	Kongo (79)	5.3 →	566 ←	4.7	79 ←	126 ←
—	Korejská lidově dem. rep. (-)	0.7	180 →		42	
→	Korejská republika (100)	<0.1	123 →	<0.1	5	5 →
→	Kostarika (94)	0.2	17 →	0.2	11 →	12 →
→	Kuba (99)		10 →	<0.1	5 →	7 →
→	Kuvajť (98)		25 →		9 →	11 →
→	Kypr (99)		6 →		3 →	4 →
→	Kyrgyzstán (95)	0.1	137 ←	0.1	36 →	41 →
→	Laos (58)	3.3	292 →	0.1	59 →	75 →
←	Lesotho (72)		513 ←	22.7 →	102 ←	132 ←
→	Libanon (95)		12 →	0.1	26 →	30 →
←	Libérie (65)	301.5 ←	578 ←		157	235
→	Libye (98)		18 →		17 →	18 →
—	Lichtenštejnsko (—)				3 →	3 →
→	Litva (99)		61 →	0.1	7	8 →
	Lotyšsko (99)		60 ←	0.5	8 →	9 →

ZDROJ:
Malárie: World Malaria Report 2005,
UNICEF and WHO
(www.dtm.who.int/km/2005/)

Tuberkulóza: Communicable Disease Global
Atlas Database, WHO
(www.who.int/dal/adakfisa).
Lidé žijící s HIV/AIDS: 2007 Report on the
Global AIDS Epidemic, UNAIDS.

Kojenecká úmrtnost: The State of the World's Children
2008, UNICEF (www.unicef.org/sowc08).
Úmrtnost do 5 let: The State of the World's Children
2008, UNICEF (www.unicef.org/sowc08).

Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují
data, lze najít v úpravných tabulkách na
www.socialwatch.org/statistics/2008
Definice ukazatelů jsou uvedeny na konci
tabulky.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	MALÁRIE (případů na 1 000 lidí)	TUBERKULÓZA (případů na 100 000 lidí)	LIDÉ ŽIJÍCÍ S HIV/AIDS (věk 15–49, %)	KOJENEČKÁ ÚMRTNOST (na 1 000 živě narozených)	ÚMRTNOST DO 5 LET (na 1 000 živě narozených)
→	Lucembursko (97)		10 →	0.5	4 →	4 →
→	Madagaskar (61)	121.5 ←	415 →	0.5 →	72 →	115 →
→	Maďarsko (99)		21 →	<0.1	6 →	7 →
→	Makedonie (96)		33 →	<0.1	15 →	17 →
→	Malajsie (99)	0.2	125 →	0.4	10 →	12 →
→	Malawi (62)	240.4 →	322 →	12.5 →	76 →	120 →
→	Maledivy (86)		54 →		26 →	30 →
→	Mali (69)	62.2 →	578 →	1.6	119 →	217 →
→	Malta (100)		5 →	0.5	5 →	6 →
→	Maroko (79)	<0.1	79 →	<0.1	34 →	37 →
→	Marshallovy ostrovy (93)		241 →		50 →	56 →
→	Mauricius (98)	<0.1	40 →	0.4	13 →	14 →
=	Mauritánie (66)	59.6 →	606 →	0.6	78 →	125 →
→	Mexiko (94)	<0.1	25 →	0.2	29 →	35 →
→	Mikronésie (-)		109 →		33 →	41 →
=	Moldavsko (96)		154 →	0.8	16 →	19 →
→	Monako (—)		2 →		3 →	4 →
→	Mongolsko (95)		191 →	<0.1	34 →	43 →
=	Mozambik (66)	269.7 ←	624 ←	14.4 ←	96 →	138 →
→	Myanmar (dříve Barma) (76)	14.5 →	169 →	1.0	74 →	104 →
→	Namibie (85)	223.4 →	658 →	17.7 →	45 →	61 →
—	Nauru (-)		134 →		25	30
→	Německo (100)		5 →	<0.1	4	4 →
→	Nepál (65)	0.4	244 →	0.4	46 →	59 →
→	Niger (52)	59.1 →	314 →	1.0	148 →	253 →
→	Nigérie (63)	21.0 →	615 ←	3.5 →	99 →	191 →
→	Nikaragua (72)	1.2 →	74 →	0.2	29 →	36 →
—	Niue (-)		85 →			
→	Nizozemsko (100)		6 →	0.1	4	5 →
→	Norsko (100)		4 →	<0.1	3 →	4 →
→	Nový Zéland (98)		9 →	<0.1	5 →	6 →
→	Omán (99)	<0.1 →	14 →		10 →	12 →
→	Pákistán (64)	0.8	263 →	<0.1	78 →	97 →
→	Palau (99)		51 →		10 →	11 →
→	Panama (91)	2.9 →	43 →	0.8	18 →	23 →
→	Papua-Nová Guinea (68)	12.3 →	513 →	1.6 →	54 →	73 →
→	Paraguay (85)	0.2	100 →	0.3	19 →	22 →
→	Peru (86)	2.9	187 →	0.5	21 →	25 →
→	Pobřeží slonoviny (79)	24.9 →	747 ←	6.4	90 →	127 →
→	Polsko (100)		27 →	<0.1	6 →	7 →
→	Portugalsko (99)		24 →	0.4	3 →	5 →
→	Rakousko (-)		10 →	0.2	4 →	5 →
←	Rovníková Guinea (59)		404 ←	2.9	124 ←	206 ←
=	Rumunsko (96)		140 →	<0.1	16 →	18 →
=	Ruská federace (98)		125 →	0.8	14 →	16 →
→	Rwanda (53)	102.1 →	562 ←	3.1 →	98 →	160 →
→	Řecko (100)		16 →	<0.1	4 →	4 →
→	Salvador (79)	<0.1	64 →	0.8	22 →	25 →
→	Samoa (97)		25 →		23 →	28 →
→	San Marino (—)		5 →		3 →	3 →
→	Saúdská Arábie (97)	<0.1	62 →		21 →	25 →
=	Senegal (71)	119.3 →	504 →	0.8	60 →	116 →
→	Seychely (—)		56 →		12 →	13 →
←	Sierra Leone (61)	95.4 ←	977 ←	1.4	159 →	270 →

ZDROJ:
Malárie: World Malaria Report 2005,
UNICEF and WHO
(www.dtm.who.int/hym/2005/)

Tuberkulóza: Communicable Disease Global
Atlas Database, WHO
(www.who.int/databases).
Lidé žijící s HIV/AIDS: 2007 Report on the
global AIDS epidemic, UNAIDS.

Kojenecká úmrtnost: The State of the World's Children
2008, UNICEF (www.unicef.org/sowc08).
Úmrtnost do 5 let: The State of the World's Children
2008, UNICEF (www.unicef.org/sowc08).

Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují
data, lze najít v úplných tabulkách na
www.socialwatch.org/statistics/2008
Definice ukazatelů jsou uvedeny na konci
tabulky.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	MALÁRIE (případů na 1 000 lidí)	TUBERKULÓZA (případů na 100 000 lidí)	LIDÉ ŽIJÍCÍ S HIV/AIDS (věk 15–49, %)	KOJENECKÁ ÚMRTNOST (na 1 000 živě narozených)	ÚMRTNOST DO 5 LET (na 1 000 živě narozených)	
→	Singapur (91)		25 →	0.2	2 →	3 →	ZDRUŽENÍ: Malárie: World Malaria Report 2005, UNICEF and WHO (www.dtm.who.int/vm/2005/)
→	Slovensko (97)		18 →	<0.1	7 →	8 →	
→	Slovinsko (99)		15 →	<0.1	3 →	4 →	
→	Somálsko (-)	2.4	293 →	0.9	90 →	145 →	
→	Spojené arabské emiráty (99)		24 →		8 →	8 →	
=	Spojené království (99)		12 →	0.1	5	6 →	
→	Spojené státy americké (99)		3 →	0.5	6 →	8 →	
—	Srbsko (-)		41		7	8	
=	Středoafrická republika (65)	24.7 →	528 ←	10.0 →	115	175	
→	Súdán (76)	91.8 →	419 ←	1.5	61 →	89 →	
→	Surinam (86)	33.7 ←	95 →	1.6	29 →	39 →	
→	Svatá Lucie (98)		22 →		12 →	14 →	
→	Svatý Kryštof a Nevis (95)		17 →		17 →	19 →	
→	Svatý Tomáš a Princův ostrov (82)	393.5 →	252 →		63	96 →	
→	Svatý Vincent a Grenadiny (93)		47 →		17	20 →	
←	Svazijsko (77)	34.0 ←	1084 ←	34.5 →	112 ←	164 ←	
→	Sýrie (94)	<0.1	40 →		12 →	14 →	
→	Šalamounovy ostrovy (82)	189.9 →	194 →		55 →	73 →	
→	Španělsko (99)		24 →	0.4	4	4 →	
→	Srí Lanka (98)	0.6 →	80 →	<0.1	11 →	13 →	
=	Švédsko (100)		5 →	0.1	3	3 →	
→	Švýcarsko (97)		5 →	0.3	4	5 →	
→	Tádžikistán (85)	0.9	298 ←	0.1	56 →	68 →	
→	Tanzanie (73)	289.7 →	459 ←	5.9 →	74 →	118 →	
→	Thajsko (96)	0.6 →	197 →	1.1	7 →	8 →	
→	Togo (71)	92.1 →	787 ←	2.9 →	69 →	108 →	
→	Tonga (95)		34 →		20 →	24 →	
=	Trinidad a Tobago (95)		10 →	2.5	33	38 ←	
→	Tunisko (95)		28 →	0.1	19 →	23 →	
→	Turecko (92)	0.1	32 →		24 →	26 →	
→	Turkmenistán (-)	<0.1	78 →	<0.1	45 →	51 →	
→	Tuvalu (89)		504 →		31 →	38 →	
=	Uganda (59)	477.9 ←	561 ←	6.3 ←	78 →	134 →	
=	Ukrajina (99)		114 ←	1.0	20	24	
→	Uruguay (96)		31 →	0.4	11 →	12 →	
→	Uzbekistán (=)	<0.1	145 ←	0.2	38 →	43 →	
→	Vanuatu (87)	71.9 →	65 →		30 →	36 →	
→	Venezuela (95)	1.2	52 →	0.6	18 →	21 →	
→	Vietnam (90)	0.5	225 →	0.4	15 →	17 →	
→	Východní Timor (60)	40.9	789 →		47 →	55 →	
→	Zambie (73)	190.2 →	568 →	15.8 →	102	182	
—	Západní břeh a Gaza (-)				20 →	22 →	
←	Zimbabwe (80)	97.6 ←	597 ←	19.2 →	68 ←	105 ←	

Tuberkulóza: Communicable Disease Global Atlas Database, WHO (www.who.int/rct/globalAtlas),
Lidé žijící s HIV/AIDS: 2007 Report on the Global AIDS epidemic, UNAIDS.

Kojenecká úmrtnost: The State of the World's Children 2008, UNICEF (www.unicef.org/sowc08).
Úmrtnost do 5 let: The State of the World's Children 2008, UNICEF (www.unicef.org/sowc08).

Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socdatawatch.org/statistics/2008
Definice ukazatelů jsou uvedeny na konci tabulky.

DEFINICE UKAZATELŮ:

Malárie (případů na 1 000 lidí): Celkový počet případů malárie hlášených Světové zdravotnické organizací zeměmi, v nichž je malárie endemická, na 1 000 lidí. Mnoho zemí hlásí pouze laboratorně potvrzené případy, ale mnoho zemí v subsaharské Africe hlásí také klinicky diagnostikované případy.

Nejnovější dostupné údaje: 2003; vývoj od roku 1990.

Tuberkulóza (případů na 100 000 lidí): Celkový počet případů tuberkulózy hlášených Světové zdravotnické organizací na 100 000 lidí. Případ tuberkulózy je definován jako pacient, u něhož byla tuberkulóza potvrzena bakteriologicky nebo diagnostikována klinicky.

Nejnovější dostupné údaje: 2005; vývoj od roku 1990.

Lidé žijící s HIV/AIDS (věk 15–49, %): Procento dospělých (ve věku 15–49 let) žijících s HIV/AIDS.

Nejnovější dostupná data: 2005; vývoj od roku 2001.

Kojenecká úmrtnost (na 1 000 živě narozených): Počet kojenců, kteří zemřou v daném roce před dovršením jednoho roku věku, na 1 000 živě narozených dětí.

Nejnovější dostupné údaje: 2006; vývoj od roku 1990.

Úmrtnost do 5 let (na 1 000 živě narozených): Pravděpodobnost úmrtí mezi narozením a přesně pátým rokem věku přepočítaná na 1 000 živě narozených dětí. Nejnovější dostupné údaje: 2006; vývoj od roku 1990.

Metodologické poznámky a pokyny jsou uvedeny na konci oddílu.

Globalizace a její patologie

Zpráva Světové zdravotnické organizace (WHO) za rok 2007¹ zdůrazňuje úsilí, které bylo vynaloženo za posledních 57 let na dosažení relativně stabilní globální hygienické bezpečnosti, počínaje vydáním prvních právně závazných předpisů² k prevenci šíření nemocí v mezinárodním měřítku.

Přes všechny snahy a znalosti nashromážděné od té doby současná situace přináší komplikace, které byly před půl stoletím nepředvídatelné. Podle nejnovějších odhadů podnikly roku 2006 cestu letadlem přibližně 2 miliardy pasažérů. Tento ukazatel udivující mobility, kterou dnes umožňuje technický pokrok, je současně z jiného pohledu potenciální hrozbou pro globální hygienickou bezpečnost. Takové množství cestujících může způsobit, že se epidemie vzniklá v některé části světa přenesou za pár hodin na druhou stranu zeměkoule.

Zpráva varuje také před dalšími okolnostmi ohrožujícími světový hygienický systém. Za posledních 30 let vzrostl nebývalou rychlostí počet nově identifikovaných nemocí. „Dnes existuje skoro 40 nemocí, jež byly před jednou generací neznámé. Navíc za posledních pět let WHO ověřila v celosvětovém měřítku přes 1 100 epidemických událostí.“³

K těmto jevům lze přidat další, související s velkými nehodami, změnou klimatu, nový výskyt nemocí, o nichž se myslelo, že jsou pod kontrolou nebo zcela vykořeněné a které nyní získaly větší odolnost. Mnohé z těchto jevů jsou nechtěnými důsledky pokroku v globálním měřítku, ba dokonce i úspěchů v oblasti zdravotnictví.

Globální riziko, nestejně problémy

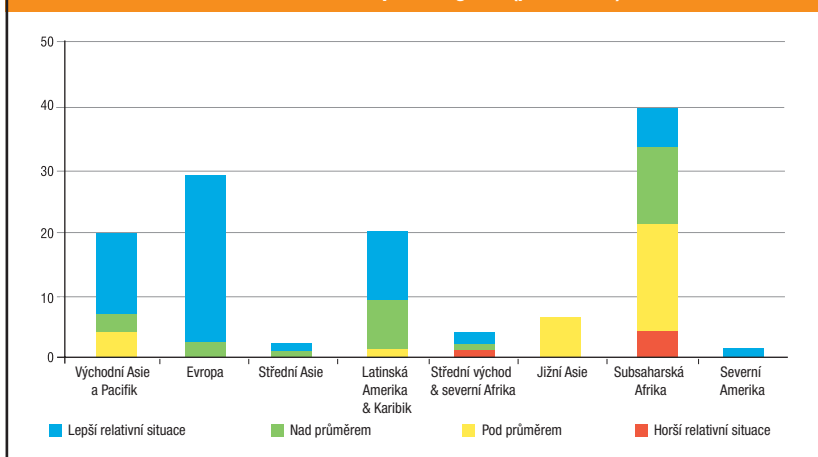
Uvedená situace je dokladem globálního dosahu různých hrozeb. Jediný způsob, jak čelit těmto novým výzvám, spočívá ve sklopení opatření, která podnikají samostatně jednotlivé země, do nově vyvinuté a realizované globální politiky, v níž musí rozvinuté země pomáhat rozvojevým a zejména těm nejchudším nejen z toho důvodu, aby byly odčiněny nespravedlnosti mezi Severem a Jihem, ale také proto, že rozvinuté země nemohou zajistit hygienickou bezpečnost na svém území, jestliže nebudou dbát o to, co se děje v ostatních.

Nicméně z faktu, že rizika jsou globální, nevyplývá rovnoměrné rozdělení problémů: také zde panuje mezi rozvinutými zeměmi a zbytkem planety

TABULKA 1. Průměrné ukazatele u zemí s lepší a horší relativní zdravotní situací

		Malárie (případů na 1 000 lidí)	Tuberkulóza (případů na 100 000 lidí)	Lidé žijící s HIV/AIDS (věk 15–49 let, %)	Kojenecká úmrtnost (na 1 000 živě narozených)	Úmrtnost do 5 let (na 1 000 živě narozených)
Horší relativní situace	Průměr	172	565	9	108	174
	Počet zemí	19	21	19	21	21
Lepší relativní situace	Průměr	0,6	41	0,3	12	14
	Počet zemí	28	98	74	98	98
Celkem	Průměr	52	199	2	39	56
	Počet zemí	103	185	148	185	185

TABULKA 2. Současná zdravotní situace podle regionů (počet zemí)

TABULKA 3. Současná zdravotní situace a její vývoj (počet zemí)

	←	↔		→	→	Celkem
Lepší relativní situace	1	7	6	5	2	21
Nad průměrem	0	2	8	10	12	32
Pod průměrem	0	0	7	10	18	35
Horší relativní situace	0	0	16	70	11	97
Celkem	1	9	37	95	43	185

asymetrie, nerovnost a nespravedlnost způsobující, že globální hrozby nadělají mnohem více bezprostředních škod v chudších a nerovnějším společnostech. Celkový přehled v Tabulce 1 uvádí průměry pro různé nemoci u zemí s lepší a horší hygienickou situací. V případě malárie trpí ve znevýhodněné skupině touto nemocí skoro každý pátý člověk, zatímco ve zvýhodněné skupině méně než jeden z tisíce. Tuberkulóza se vyskytuje v zemích s horší relativní situací patnáctkrát častěji než ve skupině privilegovanějších zemí.

Konečné trendy pandemie HIV/AIDS vyplývající ze srovnání zpráv za letošní a minulý rok ukazují, že situace ve znevýhodněných zemích zůstává beze změn s 9 % nositelů ve věkové skupině 15–49 let, zatímco u zemí s lepší relativní situací došlo k mírnému zlepšení z 0,4 % na 0,3 % referenční populace.

Dalšími rozhodujícími ukazateli pro pochopení globální situace jsou kojenecká úmrtnost (do jed-

noho roku) a úmrtnost do 5 let věku. Po řadu let se kojenecká úmrtnost všeobecně považovala za ukazatel celkového stupně rozvoje země. V poslední době vedla realizace specifických politik k určitému pokroku ve snižování kojenecké úmrtnosti, který nijak nekoreluje s pokrokem v celkovém vývoji dané země. Obtížnější však bývá snižování úmrtnosti dětí do pěti let, protože vyžaduje dlouhodobější změny v přístupu ke zdravotnickým službám a v kvalitě života. Z tohoto důvodu je úmrtnost v prvních několika letech života nadále vhodným ukazatelem celkové hygienické situace v zemi. Číselné údaje u této proměnné naznačují ve srovnání s předchozím rokem relativně neměnnou situaci. Nemění se také odstup mezi zeměmi v lepší a horší situaci: úmrtnost do pěti let je v druhé skupině pořád třináctkrát vyšší než v první.

Jestliže porovnáme situace zemí v jednotlivých zeměpisných zónách (Tabulka 2), vidíme zcela jasně,

1 World Health Organization (WHO) (2007). The World Health Report. A safer future: global public health security in the 21st century.

2 Mezinárodní zdravotní předpisy (IHR, International Health Regulations) přijaté roku 1951. Nové, rozšířené a revidované IHR vstoupily v platnost v červnu 2007.

3 WHO, op. cit.

jak strašné jsou poměry v subsaharské Africe.

Pokud jde o celkový pokrok ve zdravotní oblasti, porovnání současné situace s předchozí vede k povzbudivějším závěrům, přinejmenším pro

země, které jsou schopny poskytovat potřebné informace. Z těchto 185 zemí pouze 10 zaznamenalo regresí, zatímco tři čtvrtiny jich zaznamenaly mírný nebo významný pokrok. Hodnoty pro Rovnickovou

Guineu však ukazují, že zde pořád pokračuje značná regrese. ■

Údaje o kojenecké úmrtnosti v zemích s horší relativní situací jsou hrozné. V této podskupině je průměrná kojenecká úmrtnost 108 dětí na 1 000 živě narozených, což je devítinásobek kojenecké úmrtnosti ve skupině s lepší relativní situací. Značné rozdíly jsou také uvnitř znevýhodněné skupiny.

Jedenáct zemí vykazuje dvojnásobek průměru, tj. přes 200 úmrtí na 1 000 živě narozených: v těchto zemích zemře do jednoho roku každé páté dítě.

Země	Kojenecká úmrtnost (na 1 000 živě narozených)	Země	Kojenecká úmrtnost (na 1 000 živě narozených)	Země	Kojenecká úmrtnost (na 1 000 živě narozených)
Sierra Leone	270	Libérie	235	Demokratická rep. Kongo	205
Angola	260	Mali	217	Burkina Faso	204
Afghánistán	257	Čad	209	Guinea-Bissau	200
Niger	253	Rovníková Guinea	206	Průměr pro 185 zemí	39

Věc života a smrti

Odkazy

SOUČASNÁ SITUACE
(nejnovější dostupné údaje)

- Lepší situace
- Nad průměrem
- Pod průměrem
- Horší situace
- Nedostatečné údaje

VÝVOJ
(od roku 1990 nebo nejbližšího dostupného roku)

- ➔ Významný pokrok
- ➔ Mírný pokrok
- || Stagnace
- ➔ Regrese
- ➔ Značná regrese

Úplná tabulka na: www.socialwatch.org/statistics2008

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (HODNOTA BCI, 0–100)	ŽENY VE VĚKU 15–49 LET PŘI TĚHOTENSTVÍ ASPOŇ JEDNOU V PĚČI KVALIFIKOVANÉHO ZDRAVOTNÍKA (%)	PORODY ZA ASISTENCE KVALIFIKOVANÉHO ZDRAVOTNÍKA (%)	ODHADOVANÁ ÚMRTNOST V MATERSTVÍ (na 100 000 živě narozených)	POUŽÍVÁNÍ ANTIKONCEPCE ŽENAMI VE VĚKU 15–49 LET, V SOUČASNOSTI ŽIJÍCÍMI VE SVAZKU (%)
	Afghánistán (52)	52*	14*	1800	10* ➔
➔	Albánie (94)	81*	100* ➔	92	60* ➔
➔	Alžírsko (94)	79*	95	180	61 ➔
➔	Angola (62)		45* ➔	1400	6* ➔
	Antigua a Barbuda (-)		100		53*
	Argentina (98)		99*	77	65*
	Arménie (96)	93*	98* ➔	76	53* ➔
	Austrálie (99)		100*	4	
	Ázerbájdžán (85)	70*	97 ➔	82	55* ➔
	Bahamy (99)		99	16	
	Bahrajn (99)		99*	32	
➔	Bangladéš (57)	49* ➔	20 ➔	570	58* ➔
	Barbados (99)	89*	100*	16	55
➔	Belgie (99)		99*	8	
➔	Belize (93)		91 ➔	52	56* ➔
➔	Bělorusko (99)		100*	18	73* ➔
➔	Benin (68)	88*	74 ➔	840	17
➔	Bhútán (78)		51* ➔	440	31* ➔
➔	Bolívie (80)	79* ➔	60,8* ➔	290	58* ➔
➔	Bosna a Hercegovina (-)	99*	100	3	36 ➔
➔	Botswana (92)	99* ➔	99* ➔	380	44*
➔	Brazílie (92)		97*	110	77* ➔
➔	Brunej (100)		100*	13	
➔	Bulharsko (99)		99	11	42* ➔
➔	Burkina Faso (64)	73* ➔	54 ➔	700	17 ➔
	Burundi (58)	93*	34* ➔	1100	9* ➔
➔	Chile (100)		100*	16	61* ➔
➔	Cookovy ostrovy (90)		100*		
➔	Čad (42)	43*+ ➔	15* ➔	1500	3* ➔
—	Černá Hora (-)		99*		
➔	Česká republika (99)		100	4	72* ➔
➔	Čína (90)		98 ➔	45	90* ➔
	Chorvatsko (99)		100	7	69*
—	Dánsko (98)			3	
	Demokratická republika Kongo (dříve Zair) (69)		61*	1100	31* ➔
	Dominika (97)		99*		50*
➔	Dominikánská republika (88)	98*+	96 ➔	150	61 ➔
	Džibutsko (75)		93	650	18
➔	Egypt (88)	71*+ ➔	74* ➔	130	59* ➔
	Ekvádor (83)	56* ➔	80* ➔	210	73* ➔
➔	Eritrea (67)	70*+ ➔	28* ➔	450	8*
	Estonsko (99)		100*	25	
	Etiopie (54)	28*+	6*	720	15* ➔

POZNÁMKA:
(*) Údaje se týkají jiných let nebo období, než jak je uvedeno v definici ukazatele.
Ženy ve věku 15–49 let při těhotenství aspoň jednou v péči kvalifikovaného zdravotníka: Global Health Atlas WHO / www.who.int/globalAtlas, Pouze u údajů označených (+): Demographic and Health Surveys – Komplikátor STAT (www.measurdatls.com/accesssurveys).

Porody za asistence kvalifikovaného zdravotníka: Reproductive Health Indicators Database, Department of Reproductive Health and Research, WHO (www.who.int/reproductivehealth/), Pouze u údajů označených (+): Demographic and Health Surveys – Komplikátor STAT (www.measurdatls.com/accesssurveys), Úmrtnost v mateřství: Reproductive Health Indicators Database, Department of Reproductive Health and Research, WHO (www.who.int/reproductivehealth/).

Používání antikoncepce ženami ve věku 15–49 let, v současnosti žijícími ve svazku: webová stránka World Development Indicators 2008, Sférová banka (www.worldbank.org).
Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics2008.
Definice ukazatelů jsou uvedeny na konci tabulky.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (HODNOTA BCI, 0–100)	ŽENY VE VĚKU 15–49 LET PŘI TĚHOTENSTVÍ ASPOŇ JEDNOU V PÉČI KVALIFIKOVANÉHO ZDRAVOTNÍKA (%)	PORODY ZA ASISTENCE KVALIFIKOVANÉHO ZDRAVOTNÍKA (%)	ODHADOVANÁ ÚMRTNOST V MATEŘSTVÍ (na 100 000 živě narozených)	POUŽÍVÁNÍ ANTIKONCEPCE ŽENAMI VE VĚKU 15–49 LET, V SOUČASNOSTI ŽIJÍCÍMI VE SVAZKU (%)
	Fidži (99)		99*	210	44*
→	Filipíny (77)	88* →	60* →	230	49* →
	Finsko (100)		100*	7	
	Francie (99)		99*	8	82* →
	Gabon (82)	94*	86*	520	33*
	Gambie (70)	92*	57	690	18* →
	Ghana (66)	92* →	50 →	560	17 →
	Grenada (92)		100*		54*
	Gruzie (89)	91*	92* →	66	47* →
→	Guatemala (68)	86*	41* →	290	43* →
→	Guinea (66)	82*+ →	38* →	910	9* →
	Guinea-Bissau (61)	89*	39	1100	10 →
←	Guyana (81)	88*	94*	470	35* →
→	Haití (-)	85* →	26 →	670	32 →
→	Honduras (78)	92*+ →	67 →	280	65 →
→	Indie (71)	65*	47 →	450	56 →
→	Indonésie (84)	92* →	66* →	420	57* →
	Irák (83)		89	300	50 →
	Irsko (100)		100*	1	
—	Island (100)			4	
	Itálie (95)		99*	3	60*
	Írán (91)		97*	140	74* →
—	Izrael (100)			4	
→	Jamajka (95)		97* →	170	69* →
←	Japonsko (99)		100*	6	52* →
→	Jemen (61)	34* →	20* →	430	23* →
→	Jižní Afrika (89)	89*	92* →	400	60* →
→	Jordánsko (97)	99* →	100* →	62	56* →
→	Kambodža (66)	69*	43,8*	540	40* →
→	Kamerun (70)	83*+ →	63	1000	29 →
	Kanada (99)		100*	7	
	Kapverdy (93)		89*	210	53*
	Katar (96)	62*	100	12	43*
←	Kazachstán (98)	82*	100	140	51 →
	Keňa (71)	88* →	42* →	560	39* →
	Kiribati (88)		90* →		21*
→	Kolumbie (90)	94*+ →	96* →	130	78* →
→	Komory (79)		62* →	400	26* →
→	Kongo (79)	87*+ →	83* →	740	44*
	Korejská lidově dem. rep. (-)	98*	97*	370	69* →
→	Korejská republika (100)		100	14	81* →
→	Kostarika (94)		94 →	30	96* →
	Kuba (99)		100	45	73
→	Kuvajť (98)		100	4	50* →
	Kypr (99)		100*	10	
←	Kyrgyzstán (95)	88*	98	150	48 →
→	Laos (58)	44*	19* →	660	32* →
→	Lesotho (72)	90*+	55* →	960	37* →
	Libanon (95)		98* →	150	58* →
	Libérie (65)		51*	1200	10*
	Libye (98)		100 →	97	
	Litva (99)		100*	10	
	Lotyšsko (99)		100*	11	

POZNÁMKA:
(*) Údaje se týkají jiných let nebo období, než jak je uvedeno v definici ukazatele.

ZDROJ:
Ženy ve věku 15–49 let při těhotenství aspoň jednou v péči kvalifikovaného zdravotníka: Global Health Atlas WHO (www.who.int/globalatlas), Pouze u údajů označených (+): Demographic and Health Surveys – kompiler STAT (www.measurereids.com/accesssurveys).

Úmrtnost v mateřství: Reproductive Health Indicators Database, Department of Reproductive Health and Research, WHO (www.who.int/reproductivehealth/), Pouze u údajů označených (+): Demographic and Health Surveys – kompiler STAT (www.measurereids.com/accesssurveys).

Používání antikoncepce ženami ve věku 15–49 let v současnosti žijícími ve svazku: webová stránka World Development Indicators 2008, Světová banka (www.worldbank.org).

Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics/2008.

Definice ukazatelů jsou uvedeny na konci tabulky.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (HODNOTA BCI, 0–100)	ŽENY VE VĚKU 15–49 LET PŘI TĚHOTENSTVÍ ASPOŇ JEDNOU V PĚČI KVALIFIKOVANÉHO ZDRAVOTNÍKA (%)	POROĐY ZA ASISTENCE KVALIFIKOVANÉHO ZDRAVOTNÍKA (%)	ODHADOVANÁ ÚMRTNOST V MATEŘSTVÍ (na 100 000 živě narozených)	POUŽÍVÁNÍ ANTIKONCEPCE ŽENAMI VE VĚKU 15–49 LET, V SOUČASNOSTI ŽIJÍCÍMI VE SVAZKU (%)
	Lucembursko (97)		100*	12	
⇐	Madagaskar (61)	80*+ ⇐	45* ⇐	510	27* →
	Maďarsko (99)		100 ⇐	6	
	Makedonie (96)		98* →	10	14
	Malajsie (99)		100* →	62	
→	Malawi (62)	93*+ →	54 ⇐	1100	42 →
	Maledívy (86)	98*	84*	120	39* ⇐
→	Mali (69)	53* →	41* ⇐	970	8* →
	Malta (100)		100	8	
→	Maroko (79)	68*+ →	63* →	240	63* →
⇐	Marshallovy ostrovy (93)		95* ⇐		34* ⇐
	Mauricius (98)		99*	15	76* ⇐
	Mauritánie (66)	63*	53* →	820	8*
→	Mexiko (94)		94 →	60	71 →
	Mikronésie (-)		88* ⇐		45*
⇐	Moldavsko (96)	98*+ ⇐	100* ⇐	22	68* ⇐
	Mongolsko (95)		99*	46	66 ⇐
→	Mozambik (66)	85*+ →	48* →	520	17* →
→	Myanmar (dříve Barma) (76)		68* →	380	34* →
→	Namibie (85)	85* ⇐	76* →	210	44* →
—	Nauru (-)		100*		
	Německo (100)		100	4	
→	Nepál (65)	70	19 →	830	48 →
→	Niger (52)	46 →	18 →	1800	11 →
=	Nigérie (63)	61* ⇐	35* ⇐	1100	13* →
→	Nikaragua (72)	85* →	67* →	170	69* →
—	Niue (-)		100 ⇐		
⇐	Nizozemsko (100)		100 ⇐	6	75* ⇐
—	Norsko (100)			7	
	Nový Zéland (98)		95* ⇐	9	
→	Omán (99)		98 →	64	32* →
→	Pákistán (64)		54 →	320	28* →
⇐	Palau (99)		100 ⇐		17* ⇐
	Panama (91)		91* →	130	
	Papua-Nová Guinea (68)		38* ⇐	470	26*
→	Paraguay (85)		100* →	150	73* →
=	Peru (86)	85* →	73* ⇐	240	46 ⇐
→	Pobřeží slonoviny (79)	84*	57 →	810	13 ⇐
	Polsko (100)		100 ⇐	8	
—	Portoriko (-)				78*
	Portugalsko (99)		100* ⇐	11	
	Rakousko (-)			4	51*
	Rovníková Guinea (59)		63*	680	
→	Rumunsko (96)	89*	98* ⇐	24	70* →
→	Ruská federace (98)	96*	100 ⇐	28	73* →
=	Rwanda (53)	94*+ ⇐	28* ⇐	1300	17* ⇐
—	Řecko (100)			3	
→	Salvador (79)		69* →	170	67* →
→	Samoa (97)		100* ⇐		43* →
	Saúdská Arábie (97)		93	18	21* ⇐
→	Senegal (71)	87*+ →	52* →	980	12* →
	Sierra Leone (61)	82*	43*	2100	5* ⇐
⇐	Singapur (91)		100 ⇐	14	62* ⇐

POZNÁMKA:
(*) Údaje se týkají jiných let nebo období, než jak je uvedeno v definici ukazatele.
ZDROJE:
Ženy ve věku 15–49 let při těhotenství aspoň jednou v péči kvalifikovaného zdravotníka: Global Health Atlas WHO (www.who.int/global Atlas); Pouze u údajů označených (+): Demographic and Health Surveys – Komplikátor STAT (www.measurerehs.com/accesssurveys).

Poroďy za asistence kvalifikovaného zdravotníka: Reproductive Health Indicators Database, Department of Reproductive Health and Research, WHO (www.who.int/reproductivehealth); Pouze u údajů označených (+): Demographic and Health Surveys – Komplikátor STAT (www.measurerehs.com/accesssurveys).
Úmrtnost v mateřství: Reproductive Health Indicators Database, Department of Reproductive Health and Research, WHO (www.who.int/reproductivehealth).

Použití antikoncepce ženami ve věku 15–49 let, v současnosti žijícími ve svazku: webová stránka World Development Indicators 2008, Světová banka (www.worldbank.org).
Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics/2008.
Definice ukazatelů jsou uvedeny na konci tabulky.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (HODNOTA BCI, 0–100)	ŽENY VE VĚKU 15–49 LET PŘI TĚHOTENSTVÍ ASPOŇ JEDNOU V PÉČI KVALIFIKOVANÉHO ZDRAVOTNÍKA (%)	PORODY ZA ASISTENCE KVALIFIKOVANÉHO ZDRAVOTNÍKA (%)	ODHADOVANÁ ÚMRTNOST V MATEŘSTVÍ (na 100 000 živě narozených)	POUŽÍVÁNÍ ANTIKONCEPCE ŽENAMI VE VĚKU 15–49 LET, V SOUČASNOSTI ŽIJÍCÍMI VE SVAZKU (%)
	Slovensko (97)		100	6	
	Slovenia (99)		100	6	
→	Somalia (—)		33	1400	15 →
	United Arab Emirates (99)		100*	37	
	United Kingdom (99)		99*	8	82
→	United States of America (99)		100*	11	73*
	Serbia (—)		99*		41*
→	Central African Republic (65)		54	980	19 →
←	Sudan (76)		49*	450	8
	Suriname (86)	91*	71*	72	42*
—	St Lucia (98)		100*		
	St Kitts and Nevis (95)		100*		54*
	Sao Tome and Principe (82)	91*	81		30
←	St Vincent and Grenadines (93)		100*		48*
	Swaziland (77)		74*	390	48*
→	Syria (94)		93	130	58 →
←	Solomon Islands (82)		43*	220	7*
—	Spain (99)			4	
→	Sri Lanka (98)		97*	58	70*
—	Sweden (100)			3	
	Switzerland (97)		100	5	
→	Tajikistan (85)	75*	83*	170	38*
=	Tanzania (73)	94*+ →	46*	950	26*
→	Thailand (96)		97	110	77 →
→	Togo (71)	78*	62	510	17 →
	Tonga (95)		99*		33*
=	Trinidad and Tobago (95)	96*	98	45	43 →
→	Tunisia (95)		90*	100	63*
→	Turkey (92)	67*	83*	44	71*
←	Turkmenistan (—)	87*	100	130	48 →
—	Tuvalu (89)		100*		
→	Uganda (59)	94 →	42	550	24 →
←	Ukraine (99)	90*	100*	18	66*
←	Uruguay (96)		100*	20	77*
→	Uzbekistan (—)		100	24	65 →
→	Vanuatu (87)		92*		28*
	Venezuela (95)		95*	57	77*
→	Vietnam (90)	70*	88	150	76 →
	Timor-Leste (60)		19*	380	10*
=	Zambia (73)	93*	43*	830	34*
—	West Bank and Gaza (—)				50 →
=	Zimbabwe (80)	94	69	880	60 →

ZDROJ:
Ženy ve věku 15–49 let při těhotenství aspoň jednou v péči kvalifikovaného zdravotníka: Global Health Atlas WHO / www.who.int/global Atlas; Porody u údajů označených (+): Demographic and Health Surveys – Komplikátor STAT (www.measuresdh.com/accesssurveys).

Porody za asistence kvalifikovaného zdravotníka:
Reproductive Health Indicators Database, Department of Reproductive Health and Research, WHO (www.who.int/reproductivehealth/); Pouze u údajů označených (+): Demographic and Health Surveys – Komplikátor STAT (www.measuresdh.com/accesssurveys).

Používání antikoncepce ženami ve věku 15–49 let,
v současnosti žijícími ve svazku: webová stránka World Development Indicators 2008, Světová banka (www.worldbank.org).
Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v příjmych tabulkách na www.socialwatch.org/statistics/2008. Definice ukazatelů jsou uvedeny na konci tabulky.

DEFINICE UKAZATELŮ:

Ženy ve věku 15–49 let při těhotenství aspoň jednou v péči kvalifikovaného zdravotníka (%): Procento žen ve věku 15–49 let, které byly po dobu těhotenství aspoň jednou v péči kvalifikovaného zdravotníka (lékaře/lékařky, ošetrovatelky, porodní asistentky).
Nejnovější dostupné údaje: 2001–2006; vývoj od roku 1990.

Porody za asistence kvalifikovaného zdravotníka (%): Procento porodů, u nichž asistoval kvalifikovaný zdravotník (lékař/lékařka, ošetrovatelka, porodní asistentka).
Nejnovější dostupné údaje: 2001/2006; vývoj od roku 1990 nebo nejbližšího možného roku.

Odhadovaná úmrtnost v mateřství (na 100 000 živě narozených): Roční počet úmrtí žen z příčin souvisejících s těhotenstvím, přepočítaný na 100 000 živě narozených.
V důsledku změn modelu odhadování nejsou údaje z let 1995 a 2005 srovnatelné. Nejnovější dostupné údaje: 2005.

Používání antikoncepce ženami ve věku 15–49 let,
v současnosti žijícími ve svazku (%): Procento žen ve věku 15–49 let žijících ve svazku, které v současnosti užívají antikoncepci.
Nejnovější dostupné údaje: 2001/2006; vývoj od roku 1991.

Metodologické poznámky a pokyny jsou vedeny na konci oddílu.

REPRODUKTIVNÍ ZDRAVÍ

Věc života a smrti

Pro ženy v reprodukčním věku jsou na celém světě pořád hlavní příčinou nemoci a smrti zdravotní problémy související s reprodukcí. Podle údajů Populačního fondu OSN (UNFPA) umírá každou minutu při porodu jedna žena z příčin, kterým by se dalo zabránit, a na každé úmrtí připadá minimálně dalších 20 žen s trvalým zdravotním postižením způsobeným komplikacemi při porodu.

Každý rok tak přijde o život půl milionu žen a více než 10 milionů už nebude schopno vést plnohodnotný život. To je zvláště znepokojivé v chudých zemích, kde je nejvíce nechtěných těhotenství, potratů prováděných za špatných podmínek, infekcí HIV/AIDS, úmrtí a trvalých poškození souvisejících s mateřstvím.

Chudoba a nerovnost související se sexem znemožňuje milionům žen, aby využívaly svá reprodukční práva, přičemž úmrtí a nemoci související s mateřstvím dál zhoršují jejich chudobu. V důsledku toho jsou vlády na celém světě ochotnější k tomu, aby ve své politické agendě kladly na přednější místo práva žen obecně a reprodukční práva zvláště.

Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW), jež vstoupila v platnost roku 1981, chápe práva žen včetně reprodukčního zdraví jako právo těšit se ze života ve slušných podmínkách. Politiky zaměřené na podporu, plánování a investování v oblasti reprodukčního zdraví nelze chápat odděleně od úkolů, jež si kladou Rozvojové cíle tisíciletí, zejména těch, které se týkají odstraňování chudoby a hladu ve světě.

K podobnému oživení došlo po Mezinárodní konferenci o populaci a rozvoji (ICPD) konané roku 1994, za níž následovala roku 1995 Čtvrtá světová konference o ženách. Projevily se snahy o přijetí různých politik zaměřených na větší hrazení služeb reprodukčního zdravotnictví včetně plánování rodiny k prevenci nechtěných těhotenství, odborné porodnické péče a prevence pohlavních nemocí včetně HIV/AIDS.

Údaje v tabulce „Reprodukční zdraví: Věc života a smrti“ odhalují obrovské rozdíly v tempu pokroku mezi jednotlivými zeměmi. Tabulka 1 ukazuje, že odstup mezi zeměmi v lepší a horší relativní situaci je pořád velmi výrazný. Největší rozdíly jsou v procentu porodů, u nichž asistoval kvalifikovaný zdravotnický personál: zatímco u zemí v lepším postavení je už tato asistence prakticky univerzální (98,9 %), na druhém konci spektra proběhne 62 % porodů bez specializované péče.

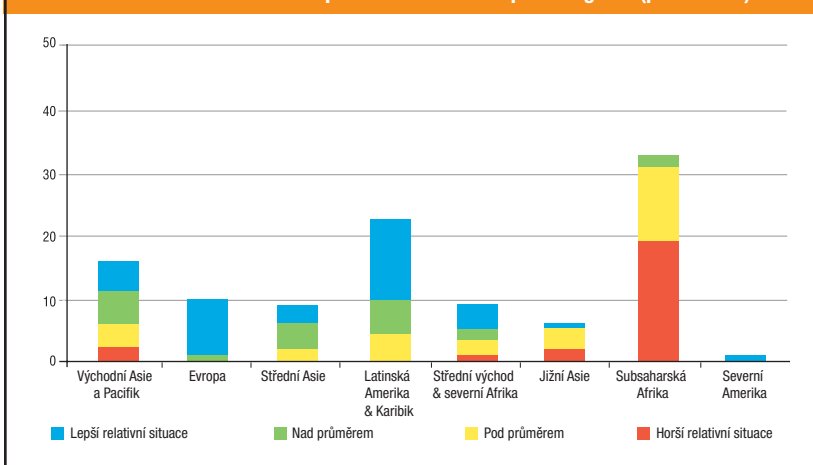
Zlověstná je také propast u úmrtnosti v mateřství: v zemích s lepší relativní situací zemře v průměru 35 žen na 100 000 živě narozených, zatímco v zemích s podstatnějším nedostatkem je z příčin souvisejících s těhotenstvím a porodem ztraceno 929 životů.

Rozdíly jsou také v přístupu k moderním anti-koncepčním metodám prevence nežádoucích těhotenství: ve skupině rozvinutějších zemí je využívá šest žen z deseti, v zemích v horší relativní situaci pouze dvě z deseti.

TABULKA 1. Průměrné ukazatele reprodukčního zdraví u zemí v lepší a horší relativní situaci

		Ženy ve věku 15–49 let při těhotenství aspoň jednou v péči kvalifikovaného zdravotníka (%)	Používání anti-koncepce ženami ve věku 15–49 let, v současnosti žijícími ve svazku (%)	Porody za asistence kvalifikovaného zdravotníka (%)	Odhadovaná úmrtnost v mateřství (na 100 000 živě narozených)
Horší relativní situace	Průměr	67.2	17.1	37.9	928.8
	Počet zemí	24	33	33	33
Lepší relativní situace	Průměr	93.9	64.5	98.9	35.2
	Počet zemí	11	50	75	70
Celkem	Průměr	80.7	44.9	79.1	336.1
	Počet zemí	79	150	177	162

TABULKA 2. Současná situace v reprodukčním zdraví podle regionů (počet zemí)

TABULKA 3. Současná situace a vývoj v oblasti reprodukčního zdraví (počet zemí)

	←	←		→	→	Celkem
Lepší relativní situace	1	1	5	12	5	24
Nad průměrem	0	3	5	7	11	26
Pod průměrem	0	3	4	5	9	21
Horší relativní situace	0	9	7	16	4	36
Celkem	1	16	21	40	29	107

Největší počet úmrtí souvisejících s mateřstvím úzce souvisí s chybějící asistencí při porodu a nárůst počtu úmrtí v zemích, kde péče při porodu výrazným způsobem chybí, je signifikantní. Je tedy možné reálně snížit úmrtnost v mateřství politikami zaměřenými na to, aby při všech porodech asistoval odborný zdravotní personál.

Scénáře podle jednotlivých regionů

Současné scénáře reprodukčního zdraví v jednotlivých regionech se velmi liší (Tabulka 2). V subsaharské Africe je víc než polovina zemí v horší situaci. Pokud sloučíme tuto kategorii s následující (země pod průměrem), je v těchto situacích 87 % zemí regionu neboli devět z deseti.

Zbytek zemí s horší situací v této oblasti se nachází ve východní Asii a Pacifiku, jižní Asii, na Středním východě a v severní Africe. Ve střední

Asii, Latinské Americe a Karibiku, Severní Americe a Evropě se nenacházejí země, které by byly v horší situaci z hlediska reprodukčního zdraví; dva poslední regiony jsou nejpokročilejší ve světě.

Ukazatele vývoje (Tabulka 3) dokládají, že ve většině zemí došlo v posledních letech k mírnému nebo významnému pokroku, i když existuje i značný počet stagnujících zemí – včetně zemí s kritickými scénáři, ale nehrozivější situace je nepochybně v zemích s nepříznivými scénáři, u nichž ukazatele vykazují regresí. ■

Dluhy dvacátého století, hanba jedenadvacátého

Gender a vzdělání

Úplná tabulka na: www.socialwatch.org/statistics2008

Odkazy

SOUČASNÁ SITUACE
(nejnovější dostupné údaje)

- Lepší situace
- Nad průměrem
- Pod průměrem
- Horší situace
- Nedostatečné údaje

VÝVOJ
(od roku 1990 nebo nejbližšího dostupného roku)

- ➔ Významný pokrok
- ➔ Mirný pokrok
- || Stagnace
- ↔ Regrese
- ↔ Značná regrese

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	POŘADÍ PODLE GEI	ZAOSTÁVÁNÍ V MÍŘE GRAMOTNOSTI (ženy/muži)	ZAOSTÁVÁNÍ V NETTO PODÍLU ZAPSANÝCH DO ZÁKLADNÍCH ŠKOL (ženy/muži)	ZAOSTÁVÁNÍ V NETTO PODÍLU ZAPSANÝCH DO STŘEDNÍCH ŠKOL (ženy/muži)	ZAOSTÁVÁNÍ V BRUTTO PODÍLU ZAPSANÝCH DO TERCIÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ (ženy/muži)	
	Afghánistán (52)	—	0.29			0.28*	
	Albánie (94)	56	0.99	0.99*	0.97* ➔	1.60*	
	Alžírsko (94)	52	0.76 ↔	0.98* ➔	1.06*	1.28*	
↔	Andorra (—)	—		0.97* ↔	1.10*	1.06*	
	Angola (62)	53	0.65			0.66* ↔	
	Anguilla (—)	—		1.06*	0.96*	3.11*	
	Argentina (98)	72	1.00	0.99*	1.09*	1.42*	
	Arménie (96)	—	0.99	1.05*	1.03* ➔	1.22*	
	Aruba (—)	—	1.00	1.01	1.10	1.56	
	Austrálie (99)	76		1.01*	1.02*	1.25*	
	Ázerbájdžán (85)	62	0.99*	0.97	0.96 ↔	0.94 ➔	
	Bahamy (99)	80		1.03*	1.02*		
↔	Bahrajn (99)	46	0.94 ↔	1.00*	1.06*	2.41*	
➔	Bangladéš (57)	51	0.76 ↔	1.04*	1.04* ➔	0.53* ➔	
	Barbados (99)	77		1.00*	1.01*	2.46*	
➔	Belgie (99)	73		1.00*	1.01*	1.23* ➔	
	Belize (93)	64	1.00*	1.01	1.01*	2.43*	
	Bělorusko (99)	66	1.00*	0.97*	1.02*	1.36*	
➔	Benin (68)	41	0.49	0.81* ➔	0.49* ➔	0.25* ➔	
	Bermudy (—)	—				1.18*	
	Bhútán (78)	—		1.00*	1.00*	0.53*	
	Bolívie (80)	66	0.87 ↔	1.01*	0.99* ➔		
	Bosna a Hercegovina (-)	—	0.95				
	Botswana (92)	66	1.02	1.00*	1.09*	1.00* ➔	
	Brazílie (92)	69	1.00	1.01*	1.10*	1.32*	
➔	Britské Panenské ostrovy (—)	—		0.99*	1.16* ➔	2.28*	
↔	Brunej (100)	63	0.95 ↔	1.01*	1.05*	2.02*	
	Bulharsko (99)	74	0.99	0.99*	0.98* ↔	1.15*	
➔	Burkina Faso (64)	52	0.53	0.80* ➔	0.71* ➔	0.46* ➔	
	Burundi (58)	62	0.78	0.91* ➔		0.38*	
	Chile (100)	62	1.00	0.98*		0.96* ➔	
	Cookovy ostrovy (90)	—		0.99*	1.10*	*	
	Čad (42)	41	0.31 ↔	0.70* ➔	0.33* ➔	0.14*	
➔	Česká republika (99)	69		1.03*		1.16* ➔	
	Čína (90)	69	0.91 ↔			0.98 ➔	
↔	Chorvatsko (99)	74	0.98 ↔	0.99*	1.02*	1.19*	
	Dánsko (98)	80		1.01*	1.02*	1.39*	
	Demokratická republika Kongo (dříve Zair) (69)	—	0.67 ↔				
	Dominika (97)	—		1.02*	1.01*	*	
	Dominikánská republika (88)	66	1.00	1.03	1.22	1.59*	
	Džibutsko (75)	46		0.81* ➔	0.66* ➔	0.73* ↔	
↔	Egypt (88)	40	0.71 ↔	0.95* ➔	0.92*		
↔	Ekvádor (83)	71	0.97 ↔	1.01*	1.02*		

POZNÁMKA:
(*) Údaje se týkají jiných let nebo období, než je uvedeno v definici ukazatele.

ZDROJ:
Datábase na webových stránkách UNESCO (www.uis.unesco.org/), 2008.

Podrobnější údaje o letech, na něž se vztáhnou data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics2008
Definice ukazatelů jsou uvedeny na konci tabulky.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	POŘADÍ PODLE GEI	ZAOSTÁVÁNÍ V MÍŘE GRAMOTNOSTI (ženy/muži)	ZAOSTÁVÁNÍ V NETTO PODÍLU ZAPSANÝCH DO ZÁKLADNÍCH ŠKOL (ženy/muži)	ZAOSTÁVÁNÍ V NETTO PODÍLU ZAPSANÝCH DO STŘEDNÍCH ŠKOL (ženy/muži)	ZAOSTÁVÁNÍ V BRUTTO PODÍLU ZAPSANÝCH DO TERCIÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ (ženy/muži)
←	Eritrea (67)	45		0.85* ←	0.66* ←	0.15*
	Estonsko (99)	74	1.00	0.99*	1.02*	1.66*
→	Etiopie (54)	52	0.51* ←	0.93 →	0.70 →	0.32* →
	Fidži (99)	—		0.99*	1.07*	1.20*
	Filipíny (77)	76	1.02	1.02	1.20*	1.23*
	Finsko (100)	85		1.00*	1.01*	1.21*
	Francie (99)	73		1.01*	1.02*	1.27*
	Gabon (82)	53	0.82*	0.99*		0.54*
→	Gambie (70)	49		1.00* →	0.84* →	0.24* ←
	Ghana (66)	58	0.75 ←	1.01 →	0.91 →	0.53 →
	Grenada (92)	—		0.98*	1.01*	*
	Gruzie (89)	64		1.01*	1.02*	1.04*
	Guatemala (68)	49	0.84	0.95* →	0.93*	0.72*
→	Guinea (66)	51	0.43	0.84* →	0.54* →	0.24* →
→	Guinea-Bissau (61)	48		0.71* →	0.55*	0.18*
	Guyana (81)	61				2.09*
	Haiti (-)	—		1.02*	1.01*	*
→	Honduras (78)	69	1.01	1.01*		1.41* →
→	Hongkong (—)	72		0.95*	1.01* →	1.04* →
	Indie (71)	40	0.65 ←	0.96* →		0.71* →
	Indonésie (84)	52	0.92 ←	0.97*	0.99* →	0.79* →
→	Irák (83)	—	0.76	0.86*	0.70* →	0.59* →
	Irsko (100)	70		1.01*	1.06*	1.26* →
	Island (100)	78		0.97*	1.03*	1.91*
→	Itálie (95)	65	0.99	0.99*	1.01*	1.36* →
→	Írán (91)	54	0.87 ←	1.10* →	0.94*	1.09* →
	Izrael (100)	73		1.01*	1.01*	1.34*
→	Jamajka (95)	61		1.00*	1.05*	2.29* →
→	Japonsko (99)	61		1.00*	1.01*	0.89* →
	Jemen (61)	29	0.30* ←	0.73* →	0.46*	0.37* →
	Jižní Afrika (89)	70	0.96* ←	1.00*	1.11*	1.21* →
←	Jordánsko (97)	47	0.91 ←	1.01*	1.04*	1.05*
←	Kajmanské ostrovy (—)	—		0.90* ←	0.92* ←	3.01*
→	Kambodža (66)	60	0.76 ←	0.99* →	0.84* →	0.47* →
	Kamerun (70)	49				0.66* →
	Kanada (99)	76		1.00*		1.36*
	Kapverdy (93)	51	0.71* ←	0.98* →	1.09*	1.04* →
	Katar (96)	50	0.99	0.99*	1.00*	3.45*
	Kazachstán (98)	75	1.00*	1.00*	0.99*	1.43*
←	Keňa (71)	59	0.90 ←	1.01*	1.01*	0.60*
	Kiribati (88)	—		1.01*	1.10*	*
	Kolumbie (90)	75	1.00	1.00	1.11	1.09
→	Komory (79)	—		0.85* →		0.77* →
	Kongo (79)	78		0.97*	1.03*	1.91*
	Korejská republika (100)	54		0.93* ←	0.96	0.64 →
	Kostarika (94)	68	1.01			1.26*
	Kuba (99)	70	1.00	1.01	1.03	2.59
	Kuvajť (98)	—	0.96 ←	0.99 →	1.04*	2.87*
←	Kypr (99)	69	0.96 ←	1.00*	1.02*	1.13*
	Kyrgyzstán (95)	71	0.99*	0.99	1.02	1.27
→	Laos (58)	—	0.79	0.94* →	0.85* →	0.71* →
	Lesotho (72)	64		1.06*	1.56*	1.27*
	Libanon (95)	47		0.99	1.10	1.13*

POZNÁMKA:
(*) Údaje se týkají jiných let nebo období, než je uvedeno v definici ukazatele.

ZDROJ:
Datažáze na webových stránkách UNESCO
(www.uis.unesco.org/), 2008.

Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics/2008.
Definice ukazatelů jsou uvedeny na konci tabulky.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	POŘADÍ PODLE GEI	ZAOSTÁVÁNÍ V MÍŘE GRAMOTNOSTI (ženy/muži)	ZAOSTÁVÁNÍ V NETTO PODÍLU ZAPSANÝCH DO ZÁKLADNÍCH ŠKOL (ženy/muži)	ZAOSTÁVÁNÍ V NETTO PODÍLU ZAPSANÝCH DO STŘEDNÍCH ŠKOL (ženy/muži)	ZAOSTÁVÁNÍ V BRUTTO PODÍLU ZAPSANÝCH DO TERCIÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ (ženy/muži)
	Libérie (65)	—		0.78*	0.57*	0.76*
	Libye (98)	—				1.10* →
	Litva (99)	77	1.00	1.00*	1.01*	1.56*
	Lichtenštejnsko (—)	—		1.03*	1.11*	0.37*
	Lotyšsko (99)	76	1.00	1.03*		1.79*
	Lucembursko (97)	61		1.01*	1.07*	1.17*
	Madagaskar (61)	61	0.85 ←	1.00*	1.03*	0.89* →
	Maďarsko (99)	71		0.98* ↘	1.00*	1.46*
	Macao (—)	—	0.92 ←	0.96	1.05	0.81 →
	Makedonie (96)	68	0.96 ←	1.00*	0.98*	1.38*
←	Malajsie (99)	58	0.93 ←	1.00*	1.12*	1.26*
→	Malawi (62)	48	0.72*	1.05 →	0.89* →	0.55* →
	Maledivy (86)	62	1.00	1.00*	1.10*	2.37*
	Malí (69)	50	0.44* ←	0.78* →		0.45* →
	Malta (100)	59	1.03*	0.95* ↘	0.98*	1.35* →
→	Maroko (79)	43	0.60 ←	0.94* →	0.85* →	0.81* →
	Marshallovy ostrovy (93)	—		0.99*	1.06*	1.30*
	Mauricius (98)	60	0.91 ←	1.02*	1.02*	1.26* →
→	Mauritánie (66)	49	0.73	1.05* →	0.89* →	0.34* →
	Mexiko (94)	60	0.97 ←	0.99*	0.99*	0.94* →
	Moldavsko (96)	74	0.99	1.00	1.03	1.39
	Mongolsko (95)	70	1.00	1.02	1.13	1.57
	Montserrat (—)	—		0.96*	1.11*	*
	Mozambik (66)	64	0.46* ←	0.91* →	0.78* →	0.49*
	Myanmar (dříve Barma) (76)	—	0.92 ←	1.02* →	0.99*	1.77*
←	Namibie (85)	71	0.96 ←	1.06*	1.32*	0.88* ←
→	Nepál (65)	44	0.56	0.87*		0.40* →
	Niger (52)	47	0.35 ←	0.73* →	0.66* →	0.34* ↘
	Nigérie (63)	43	0.65* ←	0.86*	0.84*	0.53*
	Nikaragua (72)	52	1.00	0.98* ↘	1.13*	1.08* →
	Niue (-)	—		1.00*	1.05*	*
	Netherlands Antilles (—)	—	1.00*		1.10	1.43*
	Nizozemsko (100)	78		0.99*	1.02*	1.07* →
	Norsko (100)	84		1.00*	1.01*	1.53*
	Nový Zéland (98)	78		1.00*	1.03*	1.49*
→	Omán (99)	48	0.85	1.02 →	0.99	1.09* →
→	Pákistán (64)	42	0.55	0.76*	0.74*	0.88* →
	Palau (99)	—		0.96*		2.15*
	Panama (91)	71	0.99	0.99*	1.09*	1.63*
	Papua-Nová Guinea (68)	—	0.80 ←			0.55*
←	Paraguay (85)	67	0.96* ←	1.00*		1.34*
←	Peru (86)	69	0.88 ←	1.02*	0.99*	1.02*
→	Pobřeží slonoviny (79)	37	0.63	0.80* →	0.57* →	0.36*
	Polsko (100)	71		1.01*	1.01*	1.40*
←	Portugalsko (99)	72	0.92* ←	0.99*	1.11*	1.30*
→	Rakousko (-)	73		1.02*		1.21* →
	Rovníková Guinea (59)	45	0.86 ←	0.90* ↘		0.43* →
	Rumunsko (96)	72	0.98 ←	0.99*	1.03*	1.26* →
	Ruská federace (98)	76	1.00	1.01		1.37*
	Rwanda (53)	80	0.84 ←	1.04*		0.62* →
←	Řecko (100)	66	0.96 ←	1.00*	1.02*	1.14*
←	Salvador (79)	67	0.92* ←	1.00*	1.04*	1.22*
	Samoa (97)	50		1.01*	1.14*	0.93* ↘

POZNÁMKA:
(*) Údaje se týkají jiných let nebo období, než je uvedeno v definici ukazatele.

ZDROJ:
Databáze na webových stránkách UNESCO
(www.uis.unesco.org), 2008.

Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics/2008.
Definice ukazatelů jsou uvedeny na konci tabulky.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	POŘADÍ PODLE GEI	ZAOSTÁVÁNÍ V MÍŘE GRAMOTNOSTI (ženy/muži)	ZAOSTÁVÁNÍ V NETTO PODÍLU ZAPSANÝCH DO ZÁKLADNÍCH ŠKOL (ženy/muži)	ZAOSTÁVÁNÍ V NETTO PODÍLU ZAPSANÝCH DO STŘEDNÍCH ŠKOL (ženy/muži)	ZAOSTÁVÁNÍ V BRUTTO PODÍLU ZAPSANÝCH DO TERCIÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ (ženy/muži)	ZDROJ:
→	Saúdská Arábie (97)	47	0.87	1.00* →	1.03* →	1.50* →	POZNÁMKA: (*) Údaje se týkají jiných let nebo období, než je uvedeno v definiční ukázkě. Data lze najít na webových stránkách UNESCO (www.unesco.org), 2008. Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics/2008. Definiční ukázkou jsou uvedeny na konci tabulky.
	Senegal (71)	55	0.57 ←	0.96* →	0.75*		
→	Seychelles (—)	51	1.01	1.01* →	1.06*	*	
	Sierra Leone (61)	41	0.52			0.40*	
	Singapur (91)	66	0.87* ←	1.00*	1.02*		
	Slovensko (97)	74		1.01*		1.29*	
	Slovinsko (99)	71	1.00*	1.00*	1.01*	1.43*	
	Spojené arabské emiráty (99)	51		0.99*	1.02*	2.81*	
→	Spojené království (99)	75		1.00* →	1.03*	1.39* →	
←	Středoafriická republika (65)	42	0.52 ←			0.19* →	
→	Súdán (76)	41	0.73	0.83* →		0.92* →	
	Surinam (86)	56	0.95	1.04*	1.39*	1.62*	
	Svatá Lucie (98)	71		0.98	1.29	2.62	
	Svatý Kryštof a Nevis (95)	—		1.06*	0.99*	*	
	Svatý Tomáš a Princův ostrov (82)	47	0.85	0.98*	1.11*	*	
	Svatý Vincent a Grenadiny (93)	61		0.96*	1.23*	*	
	Svazijsko (77)	50	0.97 ←	1.01*	1.13*	1.06* →	
→	Sýrie (94)	—	0.84	0.95* →	0.94* →		
	Šalamounovy ostrovy (82)	—		0.97*	0.87* →	*	
←	Španělsko (99)	77	0.97* ←	1.00*	1.03*	1.22*	
	Srí Lanka (98)	53	0.97 ←	1.01*			
	Švédsko (100)	89		1.00*	1.00*	1.55*	
	Švýcarsko (97)	63		0.99*	0.96*	0.87* →	
←	Tádžikistán (85)	52	1.00	0.96	0.85* ←	0.37 ←	
	Tanzanie (73)	58	0.80 ←	0.99		0.48* →	
←	Thajsko (96)	70	0.95 ←	0.99	1.11	1.07	
→	Togo (71)	39	0.56 ←	0.86* →	0.48* →	0.20* →	
←	Tonga (95)	—	1.00*	0.96* ←	1.23*	1.68*	
→	Trinidad a Tobago (95)	70		1.00*	1.04*	1.28 →	
	Tunisko (95)	49	0.78 ←	1.01* →	1.10*	1.40* →	
	Turecko (92)	46	0.84 ←	0.95* →	0.85*	0.74* →	
←	Turks a Caicos (—)	—		1.07*	0.96* ←	*	
	Turkmenistán (-)	—	0.99*				
	Uganda (59)	64	0.75 ←		0.90* →	0.62* →	
	Ukrajina (99)	74	0.99	1.00	1.01	1.23	
	Uruguay (96)	75	1.01*	1.00*		2.02*	
	Uzbekistán (=)	57				0.80*	
→	Vanuatu (87)	56		0.99*	0.87* →	0.59* →	
	Venezuela (95)	68	0.99	1.00	1.15*	1.08*	
←	Vietnam (90)	71	0.93* ←	0.94* →	0.96*	0.71* ←	
	Východní Timor (60)	55		0.96*		1.26*	
←	Zambie (73)	55	0.78* ←	1.02* →	0.80* ←	0.46*	
→	Západní břeh a Gaza (-)	46	0.91	1.00	1.06	1.04* →	
	Zimbabwe (80)	57	0.88* ←	1.02*	0.93* →	0.63* →	

DEFINICE INDIKÁTORŮ:

Zaostávání v míře gramotnosti (ženy/muži): Poměr procenta gramotných žen (ve věku 15–24 let) k procentu gramotných mužů (ve věku 15–24 let).

Nejnovější dostupné údaje: 2000/2005; vývoj od r. 1990.

Zaostávání v netto zapsaných do základních škol

(ženy/muži): Poměr netto procenta žen zapsaných do základní školy k netto procentu mužů zapsaných do základní školy. Nejnovější dostupné údaje: 2000/2005; vývoj od roku 1991.

Zaostávání v netto zapsaných do středních škol

(ženy/muži): Poměr netto procenta žen zapsaných do střední školy k netto procentu mužů zapsaných do střední školy. Nejnovější dostupné údaje: 2000/2005; vývoj od roku 1991.

Zaostávání v brutto zapsaných do terciárního vzdělávání

(muži/ženy): Poměr brutto procenta žen zapsaných do škol terciárního vzdělávání k brutto procentu mužů zapsaných do škol terciárního vzdělávání. Nejnovější dostupné údaje: 2000/2005; vývoj od roku 1991.

Metodologické poznámky a pokyny jsou uvedeny na konci tohoto oddílu.

GENDEROVÁ SPRAVEDLNOST

Dluhy dvacátého století, hanba jedenadvacátého

Genderové rozdíly v socioekonomickém postavení a příjmu

Úplná tabulka na: www.socialwatch.org/statistics2008

Odkazy

SOUČASNÁ SITUACE (nejnovější dostupné údaje)	VÝVOJ (od roku 1990 nebo nejbližšího dostupného roku)
■ Lepší situace	➔ Významný pokrok
■ Nad průměrem	➔ Mírný pokrok
■ Pod průměrem	Stagnace
■ Horší situace	➔ Regrese
■ Nedostatečné údaje	➔ Značná regrese

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	POŘADÍ PODLE GEI	ROZDÍL V MÍŘE EKONOMICKÉ AKTIVITY (ženy/muži)	ODHAD POMĚRU PŘÍJMŮ (ženy/muži)
←	Albania (94)	56	0.7 ↘	0.5
→	Algeria (94)	52	0.5 ➔	0.3
	Angola (62)	53	0.8	0.6
→	Argentina (98)	72	0.7 ➔	0.5
←	Arménie (96)	—	0.8 ↘	0.6
→	Austrálie (99)	76	0.8 ➔	0.7
	Ázerbájdžán (85)	62	0.8	0.6
→	Bahamy (99)	80	0.9 ➔	0.7
	Bahrajn (99)	46	0.3	0.4
←	Bangladéš (57)	51	0.6 ↘	0.5
	Barbados (99)	77	0.8	0.6
→	Belgie (99)	73	0.7 ➔	0.6
→	Belize (93)	64	0.5 ➔	0.4
←	Bělorusko (99)	66	0.8 ↘	0.6
←	Benin (68)	41	0.6 ↘	0.5
→	Bhútán (78)	—	0.6 ➔	0.5
→	Bolívie (80)	66	0.7 ➔	0.6
→	Bosna a Hercegovina (-)	—	0.9 ➔	0.7
←	Botswana (92)	66	0.7 ↘	0.3
→	Brazílie (92)	69	0.7 ➔	0.6
	Brunej (100)	63	0.6	0.4
←	Bulharsko (99)	74	0.8 ↘	0.7
	Burkina Faso (64)	52	0.9	0.7
	Burundi (58)	62	1.0	0.8
→	Chile (100)	62	0.5 ➔	0.4
→	Chad (42)	41	0.9 ➔	0.6
←	Česká republika (99)	69	0.8 ↘	0.5
←	Čína (90)	69	0.8 ↘	0.6
	Chorvatsko (99)	74	0.7	0.7
←	Dánsko (98)	80	0.8 ↘	0.7
	Demokratická republika Kongo (69)	—	0.7	0.5
→	Dominikánská republika (88)	66	0.6 ➔	0.4
←	Džibutsko (75)	46	0.6 ↘	0.5
←	Egypt (88)	40	0.3 ↘	0.2
→	Ekvádor (83)	71	0.7 ➔	0.6
←	Eritrea (67)	45	0.6 ↘	0.4
←	Estonsko (99)	74	0.8 ↘	0.6

ZDROJ:

Human Development Report 2007/2008, UNDP.

Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics2008.

DEFINICE UKAZATELŮ:

Rozdíl v míře ekonomické aktivity (ženy/muži):

Podíl procenta ekonomicky aktivních žen (procenta žen ve věku 15 let a starších, které pracují nebo dávají k dispozici svou práci na produkci zboží a služeb) a procenta ekonomicky aktivních mužů. Nejnovější dostupné údaje: 2005; vývoj od roku 1990.

Odhad poměru příjmů (ženy/muži): Poměr odhadovaného příjmu žen k odhadovanému příjmu mužů. Vzhledem k tomu, že nejsou k dispozici data členěná podle genderu, příjmy žen a mužů odhadl zhruba UNDP (Rozvojový program OSN) na základě údajů o poměru nezemědělských mezd žen k nezemědělským mzdám mužů, podílu žen a mužů na ekonomicky aktivní populaci, celkové ženské a mužské populaci a HDP na obyvatele (v paritě kupní síly v USD). Nejnovější dostupné údaje: 1991/2005.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	POŘADÍ PODLE GEI	ROZDÍL V MÍŘE EKONOMICKÉ AKTIVITY (ženy/muži)	ODHAD POMĚRU PŘÍJMŮ (ženy/muži)	
	Etiopie (54)	52	0.8	0.6	ZDROJ: Human Development Report 2007/2008, UNDP.
	Fidži (99)	—	0.6	0.5	
→	Filipiny (77)	76	0.7 →	0.6	
←	Finsko (100)	85	0.9 ←	0.7	
	Francie (99)	73	0.8	0.6	
	Gabon (82)	53	0.8	0.6	
←	Gambie (70)	49	0.7 ←	0.5	
	Ghana (66)	58	0.9	0.7	
←	Gruzie (89)	64	0.7 ←	0.3	
→	Guatemala (68)	49	0.4 →	0.3	
	Guinea (66)	51	0.9	0.7	
	Guinea-Bissau (61)	48	0.7	0.5	
→	Guyana (81)	61	0.5 →	0.4	
←	Haiti (-)	—	0.7 ←	0.5	
→	Honduras (78)	69	0.6 →	0.5	
→	Hongkong (—)	72	0.8 →	0.6	
←	Indie (71)	40	0.4 ←	0.3	
	Indonésie (84)	52	0.6	0.5	
→	Irsko (100)	70	0.7 →	0.5	
	Island (100)	78	0.9	0.7	
→	Itálie (95)	65	0.6 →	0.5	
→	Írán (91)	54	0.5 →	0.4	
→	Izrael (100)	73	0.9 →	0.7	
←	Jamajka (95)	61	0.7 ←	0.6	
	Japonsko (99)	61	0.7	0.4	
	Jemen (61)	29	0.4	0.3	
←	Jižní Afrika (89)	70	0.6 ←	0.4	
→	Jordánsko (97)	47	0.4 →	0.3	
	Kambodža (66)	60	0.9	0.7	
←	Kamerun (70)	49	0.7 ←	0.5	
→	Kanada (99)	76	0.8 →	0.6	
←	Kapverdy (93)	51	0.5 ←	0.4	
→	Katar (96)	50	0.4 →	0.2	
→	Kazachstán (98)	75	0.9 →	0.6	
←	Keňa (71)	59	0.8 ←	0.8	
→	Kolumbie (90)	75	0.8 →	0.6	
←	Komory (79)	—	0.7 ←	0.5	
	Kongo (79)	43	0.7	0.5	
	Korejská republika (100)	54	0.7	0.4	
→	Kostarika (94)	68	0.6 →	0.5	
→	Kuba (99)	70	0.6 →	0.4	
→	Kuvajť (98)	—	0.6 →	0.3	
→	Kypr (99)	69	0.8 →	0.6	
←	Kyrgyzstán (95)	71	0.7 ←	0.6	
	Laos (58)	—	0.7	0.5	

Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics2008.

DEFINICE UKAZATELŮ:

Rozdíl v míře ekonomické aktivity (ženy/muži):
Podíl procenta ekonomicky aktivních žen (procenta žen ve věku 15 let a starších, které pracují nebo dávají k dispozici svou práci na produkci zboží a služeb) a procenta ekonomicky aktivních mužů.
Nejnovější dostupné údaje: 2005; vývoj od roku 1990.

Odhad poměru příjmů (ženy/muži): Poměr odhadovaného příjmu žen k odhadovanému příjmu mužů. Vzhledem k tomu, že nejsou k dispozici data členěná podle genderu, příjmy žen a mužů odhadl zhruba UNDP (Rozvojový program OSN) na základě údajů o poměru nezemědělských mezd žen k nezemědělským mezdám mužů, podílu žen a mužů na ekonomicky aktivní populaci, celkové ženské a mužské populaci a HDP na obyvatele (v paritě kupní síly v USD).
Nejnovější dostupné údaje: 1991/2005.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	POŘADÍ PODLE GEI	ROZDÍL V MÍŘE EKONOMICKÉ AKTIVITY (ženy/muži)	ODHAD POMĚRU PŘÍJMŮ (ženy/muži)	
←	Lesotho (72)	64	0.6 ←	0.5	ZDROJ: Human Development Report 2007/2008, UNDP.
	Libanon (95)	47	0.4	0.3	
→	Libye (98)	—	0.4 →	0.3	
←	Litva (99)	77	0.8 ←	0.7	
←	Lotyšsko (99)	76	0.8 ←	0.7	
→	Lucembursko (97)	61	0.7 →	0.5	
←	Madagaskar (61)	61	0.9 ←	0.7	
←	Maďarsko (99)	71	0.7 ←	0.6	
←	Makedonie (96)	64	0.6 ←	0.5	
	Malajsie (99)	58	0.6	0.4	
	Malawi (62)	48	1.0	0.0	
→	Maledivky (86)	62	0.7 →	0.5	
→	Mali (69)	50	0.9 →	0.7	
→	Malta (100)	59	0.5 →	0.5	
	Maroko (79)	43	0.3	0.3	
	Mauricius (98)	60	0.5	0.4	
	Mauritánie (66)	49	0.7	0.5	
→	Mexiko (94)	60	0.5 →	0.4	
←	Moldavsko (96)	74	0.8 ←	0.6	
←	Mongolsko (95)	70	0.7 ←	0.5	
	Mozambik (66)	64	1.0	0.8	
	Myanmar (dříve Barma) (76)	—	0.8		
	Namibie (85)	71	0.7	0.6	
→	Německo (100)	—	0.8 →	0.6	
	Nepál (65)	44	0.6	0.5	
	Niger (52)	47	0.8	0.6	
←	Nigérie (63)	43	0.5 ←	0.4	
	Nikaragua (72)	52	0.4	0.3	
→	Nizozemsko (100)	78	0.8 →	0.6	
	Norsko (100)	84	0.9	0.8	
→	Nový Zéland (98)	78	0.8 →	0.7	
→	Omán (99)	48	0.3 →	0.2	
→	Pákistán (64)	42	0.4 →	0.3	
→	Panama (91)	71	0.6 →	0.6	
	Papua-Nová Guinea (68)	—	1.0	0.7	
→	Paraguay (85)	67	0.8 →	0.3	
→	Peru (86)	69	0.7 →	0.5	
←	Pobřeží slonoviny (79)	37	0.4 ←	0.3	
←	Polsko (100)	71	0.8 ←	0.6	
→	Portugalsko (99)	72	0.8 →	0.6	
→	Rakousko (-)	73	0.8 →	0.5	
	Rovníková Guinea (59)	45	0.6	0.4	
	Rumunsko (96)	72	0.8	0.7	
←	Ruská federace (98)	76	0.8 ←	0.6	
←	Rwanda (53)	80	1.0 ←	0.7	

Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics2008.

DEFINICE UKAZATELŮ:

Rozdíl v míře ekonomické aktivity (ženy/muži): Podíl procenta ekonomicky aktivních žen (procenta žen ve věku 15 let a starších, které pracují nebo dávají k dispozici svou práci na produkci zboží a služeb) a procenta ekonomicky aktivních mužů. Nejnovější dostupné údaje: 2005; vývoj od roku 1990.

Odhad poměru příjmů (ženy/muži): Poměr odhadovaného příjmu žen k odhadovanému příjmu mužů. Vzhledem k tomu, že nejsou k dispozici data členěná podle genderu, příjmy žen a mužů odhadl zhruba UNDP (Rozvojový program OSN) na základě údajů o poměru nezemědělských mezd žen k nezemědělským mzdám mužů, podílu žen a mužů na ekonomicky aktivní populaci, celkové ženské a mužské populaci a HDP na obyvatele (v paritě kupní síly v USD). Nejnovější dostupné údaje: 1991/2005.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	POŘADÍ PODLE GEI	ROZDÍL V MÍŘE EKONOMICKÉ AKTIVITY (ženy/muži)	ODHAD POMĚRU PŘÍJMŮ (ženy/muži)	
→	Řecko (100)	66	0.7 →	0.6	ZDROJ:
←	Salvador (79)	67	0.6 ←	0.4	
	Samoa (97)	50	0.5	0.4	Human Development Report 2007/2008, UNDP.
	Saúdská Arábie (97)	47	0.2	0.2	
←	Senegal (71)	55	0.7 ←	0.5	Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics2008 .
	Sierra Leone (61)	41	0.6	0.5	
	Singapur (91)	66	0.7	0.5	
←	Slovensko (97)	74	0.8 ←	0.6	
	Slovinsko (99)	71	0.8	0.6	
→	Spojené arabské emiráty (99)	51	0.4 →	0.2	
→	Spojené království (99)	75	0.8 →	0.7	
	Spojené státy americké (99)	75	0.8	0.6	
	Středoafrikácká republika (65)	42	0.8	0.6	
	Súdán (76)	41	0.3	0.3	
	Surinam (86)	56	0.5	0.4	DEFINICE UKAZATELŮ: Rozdíl v míře ekonomické aktivity (ženy/muži): Podíl procenta ekonomicky aktivních žen (procenta žen ve věku 15 let a starších, které pracují nebo dávají k dispozici svou práci na produkci zboží a služeb) a procenta ekonomicky aktivních mužů. Nejnovější dostupné údaje: 2005; vývoj od roku 1990.
→	Svatá Lucie (98)	71	0.7 →	0.5	
←	Svatý Tomáš a Princův ostrov (82)	47	0.4 ←	0.3	Odhad poměru příjmů (ženy/muži): Poměr odhadovaného příjmu žen k odhadovanému příjmu mužů. Vzhledem k tomu, že nejsou k dispozici data členěná podle genderu, příjmy žen a mužů odhadl zhruba UNDP (Rozvojový program OSN) na základě údajů o poměru nezemědělských mezd žen k nezemědělským mzdám mužů, podílu žen a mužů na ekonomicky aktivní populaci, celkové ženské a mužské populaci a HDP na obyvatele (v paritě kupní síly v USD). Nejnovější dostupné údaje: 1991/2005.
→	Svatý Vincent a Grenadiny (93)	61	0.7 →	0.5	
←	Svazijsko (77)	50	0.4 ←	0.3	Metodologické poznámky a pokyny jsou uvedeny na konci oddílu.
→	Sýrie (94)	—	0.4 →	0.3	
←	Šalamounovy ostrovy (82)	—	0.7 ←	0.5	
→	Španělsko (99)	77	0.7 →	0.5	
←	Srí Lanka (98)	53	0.5 ←	0.4	
←	Švédsko (100)	89	0.9 ←	0.8	
→	Švýcarsko (97)	63	0.8 →	0.6	
	Tádžikistán (85)	52	0.7	0.6	
←	Tanzanie (73)	58	1.0 ←	0.0	
←	Thajsko (96)	70	0.8 ←	0.6	
←	Togo (71)	39	0.6 ←	0.4	
→	Tonga (95)	—	0.6 →	0.5	
→	Trinidad a Tobago (95)	70	0.6 →	0.5	
→	Tunisko (95)	49	0.4 →	0.3	
←	Turecko (92)	46	0.4 ←	0.4	
←	Turkmenistán (-)	—	0.8 ←	0.6	
→	Uganda (59)	64	0.9 →	0.7	
←	Ukrajina (99)	74	0.8 ←	0.5	
→	Uruguay (96)	75	0.7 →	0.6	
←	Uzbekistán (=)	57	0.8 ←	0.6	
	Vanuatu (87)	56	0.9	0.7	
→	Venezuela (95)	68	0.7 →	0.5	
	Vietnam (90)	71	0.9	0.7	
→	Východní Timor (60)	55	0.7 →	0.5	
	Zambie (73)	55	0.7	0.5	
	Západní břeh a Gaza (-)	46	0.2	0.6	
←	Zimbabwe (80)	57	0.8 ←	0.6	

Dluhy dvacátého století, hanba jedenadvacátého

Ženy a podíl na moci

Odkazy

SOUČASNÁ SITUACE
(nejnovější dostupné údaje)

- Lepší situace
- Nad průměrem
- Pod průměrem
- Horší situace
- Nedostatečné údaje

VÝVOJ
(od roku 1990 nebo nejbližšího dostupného roku)

- ➔ Významný pokrok
- ➔ Mirný pokrok
- || Stagnace
- ➔ Regrese
- ➔ Značná regrese

Úplná tabulka na: www.socialwatch.org/statistics2008

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	POŘADÍ PODLE GEI	ŽENY V ODBORNÝCH A TECHNICKÝCH PROFESÍCH (%)	ŽENY V ZASTUP. SBORECH, VYŠŠÍCH SPRÁVNÍCH A ŘÍDÍCÍCH FUNKCÍCH (%)	ŽENY V ROZHODUJÍCÍCH FUNKCÍCH NA MINISTERSKÉ ÚROVNI (%)	ŽENY V PARLA- MENTNÍCH KŘESLECH (%)
—	Afghánistán (52)	—	—	—	—	27.3
←	Albánie (94)	56	—	—	5.3	7.1
→	Alžírsko (94)	52	32	—	10.5	7.7
→	Andorra (—)	—	—	—	—	28.6
→	Angola (62)	53	—	—	5.7	15.0
←	Antigua a Barbuda (-)	—	55	45	15.4	10.5
→	Argentina (98)	72	53	33	8.3	—
→	Arménie (96)	—	—	—	—	9.2
→	Austrálie (99)	76	56	37	20	24.7
→	Ázerbájdžán (85)	62	—	—	15	11.3
←	Bahamy (99)	80	60	46	26.7	12.2
→	Bahrajn (99)	46	—	—	8.7	2.5
→	Bangladéš (57)	51	12	23	8.3	15.1
→	Barbados (99)	77	52	43	29.4	13.3
→	Belgie (99)	73	49	32	21.4	34.7
=	Belize (93)	64	50	41	6.3	6.7
→	Bělorusko (99)	66	—	—	10	29.1
→	Benin (68)	41	—	—	19	8.4
=	Bhútán (78)	—	—	—	—	2.7
→	Bolívie (80)	66	40	36	6.7	16.9
→	Bosna a Hercegovina (-)	—	—	—	11.1	14.3
→	Botswana (92)	66	51	33	26.7	11.1
→	Brazílie (92)	69	52	34	11.4	8.8
→	Brunej (100)	63	44	26	9.1	—
→	Bulharsko (99)	74	60	34	23.8	22.1
→	Burkina Faso (64)	52	—	—	14.8	15.3
→	Burundi (58)	62	—	—	10.7	30.5
→	Chile (100)	62	52	25	16.7	15.0
←	Čad (42)	41	—	—	11.5	6.5
—	Černá Hora (-)	—	—	—	—	8.6
→	Česká republika (99)	69	52	30	11.1	15.5
→	Čína (90)	69	52	17	6.3	20.3
→	Chorvatsko (99)	74	50	24	33.3	21.7
→	Dánsko (98)	80	53	25	33.3	36.9
—	Demokratická republika Kongo (69)	—	—	—	12.5	—
→	Dominika (97)	—	55	48	—	12.9
→	Dominikánská republika (88)	66	51	32	14.3	19.7
→	Džibutsko (75)	46	—	—	5.3	10.8
→	Egypt (88)	40	30	9	5.9	2.0
→	Ekvádor (83)	71	48	35	14.3	25.0
=	Eritrea (67)	45	—	—	17.6	22.0
→	Estonsko (99)	74	70	37	15.4	21.8
→	Etiopie (54)	52	30	20	5.9	21.9

ZDROJE:
Ženy v odborných a technických profesích: Human Development Report 2007/2008, UNDP.
Ženy v zastupitelských sborech, vyšších správních a řídicích funkcích: Human Development Report 2007/2008, UNDP.
Ženy v rozhodujících funkcích na ministerské úrovni: Human Development Report 1997, UNDP a Human Development Report 2007/2008, UNDP.
Ženy v parlamentních křeslech: databáze PU, leden 2008. (www.ipu.org/wmn-e/classif.htm).
Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics2008. Definice ukazatelů jsou uvedeny na konci tabulky.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	POŘADÍ PODLE GEI	ŽENY V ODBORNÝCH A TECHNICKÝCH PROFESÍCH (%)	ŽENY V ZASTUP. SBORECH, VYŠŠÍCH SPRÁVNÍCH A ŘÍDÍCÍCH FUNKCÍCH (%)	ŽENY V ROZHODUJÍCÍCH FUNKCÍCH NA MINISTERSKÉ ÚROVNI (%)	ŽENY V PARLAMENTNÍCH KŘESLECH (%)	
	Fidži (99)	—			9.1		
→	Filipíny (77)	76	61	58	25		→
→	Finsko (100)	85	55	30	47.1	→	→
→	Francie (99)	73	47	37	17.6	→	→
→	Gabon (82)	53			11.8	→	
→	Gambie (70)	49			20	→	
	Ghana (66)	58			11.8		
→	Grenada (92)	—			40	→	→
→	Gruzie (89)	64	62	26	22.2	→	→
→	Guatemala (68)	49			25	→	
→	Guinea (66)	51			15.4	→	→
→	Guinea-Bissau (61)	48			37.5	→	→
→	Guyana (81)	61			22.2	→	→
→	Haiti (-)	—			25	→	
→	Honduras (78)	69	52	41	14.3	→	→
	Hongkong (—)	72	40	27			
←	Indie (71)	40			3.4	←	
→	Indonésie (84)	52			10.8	→	
—	Irák (83)	—					25.5
→	Irsko (100)	70	52	31	21.4	→	
→	Island (100)	78	56	27	27.3	→	→
→	Itálie (95)	65	46	32	8.3		→
→	Írán (91)	54	34	16	6.7	→	
→	Izrael (100)	73	54	26	16.7	→	→
→	Jamajka (95)	61			17.6	→	
→	Japonsko (99)	61	46	10	12.5	→	→
→	Jemen (61)	29	15	4	2.9	→	
→	Jižní Afrika (89)	70			41.4	→	→
→	Jordánsko (97)	47			10.7	→	→
→	Kambodža (66)	60	33	14	7.1	→	→
→	Kamerun (70)	49			11.1	→	
→	Kanada (99)	76	56	36	23.1	→	→
→	Kapverdy (93)	51			18.8	→	→
→	Katar (96)	50	24	8	7.7	→	
→	Kazachstán (98)	75	67	38	17.6	→	→
→	Keňa (71)	59			10.3	→	→
→	Kiribati (88)	—					4.3
→	Kolumbie (90)	75	50	38	35.7	→	←
→	Komory (79)	—					3.0
→	Kongo (79)	43			14.7	→	→
→	Korejská republika (100)	54	39	8	5.6	→	→
→	Kostarika (94)	68	40	25	25	→	→
→	Kuba (99)	70	62	34	16.2	→	→
	Kuvajt (98)	—					1.5
→	Kypr (99)	69	45	15			14.3
→	Kyrgyzstán (95)	71	57	25	12.5	→	
→	Laos (58)	—					25.2
→	Lesotho (72)	64			27.8	→	→
→	Libanon (95)	47			6.9	→	→
→	Libérie (65)	—					12.5
—	Libye (98)	—					7.7
→	Lichtenštejnsko (—)	—					24.0

ZDROJ:
Ženy v odborných a technických profesích: Human Development Report 2007/2008, UNDP.

Ženy v zastupitelských sborech, vyšších správních a řídicích funkcích: Human Development Report 2007/2008, UNDP.

Ženy v rozhodujících funkcích na ministerské úrovni: Human Development Report 1997, UNDP a Human Development Report 2007/2008, UNDP.

Ženy v parlamentních křeslech: databáze PIJ, leden 2008. (www.pijp.org/wm-e/classif.htm).

Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistic:2008. Defice ukazatelů jsou uvedeny na konci tabulky.

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	POŘADÍ PODLE GEI	ŽENY V ODBORNÝCH A TECHNICKÝCH PROFESÍCH (%)	ŽENY V ZASTUP. SBORECH, VYŠŠÍCH SPRÁVNÍCH A ŘÍDÍCÍCH FUNKCÍCH (%)	ŽENY V ROZHODUJÍCÍCH FUNKCÍCH NA MINISTERSKÉ ÚROVNI (%)	ŽENY V PARLA- MENTNÍCH KŘESLECH (%)	
→	Litva (99)	77	67	43	15.4 →	24.8 →	ZDROJE: Ženy v odborných a technických profesích: Human Development Report 2007/2008, UNDP. Ženy v zastupitelských sborech, vyšších správních a řídicích funkcích: Human Development Report 2007/2008, UNDP. Ženy v rozhodujících funkcích na ministerské úrovni: Human Development Report 1997, UNDP a Human Development Report 2007/2008, UNDP. Ženy v parlamentních křeslech: databáze PJU, leden 2008. (www.pju.org/wm-e/classif.htm). Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úpravních tabulkách na www.socialwatch.org/statistics2008. Definiční ukazatelů jsou uvedeny na konci tabulky.
→	Lotyšsko (99)	76	65	42	23.5 →	19.0 →	
→	Lucembursko (97)	61			14.3 →	23.3 →	
→	Madagaskar (61)	61			5.9 →	8.0 →	
→	Maďarsko (99)	71	62	35	11.8 →	10.4 =	
→	Makedonie (96)	68	52	29	16.7 →	28.3 →	
→	Malajsie (99)	58	40	23	9.1 →	9.1 =	
→	Malawi (62)	48			14.3 →	13.6 →	
→	Maledívy (86)	62	40	15	11.8 =	12.0 →	
→	Mali (69)	50			18.5 →	10.2 →	
→	Malta (100)	59	38	20	15.4 →	9.2 →	
→	Maroko (79)	43	35	12		10.5 →	
—	Marshallovy ostrovy (93)	—				3.0	
→	Mauricius (98)	60	43	25	8 =	17.1 →	
→	Mauritánie (66)	49			9.1 →	17.9 →	
→	Mexiko (94)	60	42	29	9.4 →	22.6 →	
→	Moldavsko (96)	74	66	39	11.1 →	21.8 →	
→	Monako (—)	—				20.8 →	
=	Mongolsko (95)	70	54	50	5.9 =	6.6 =	
→	Mozambik (66)	64			13 =	34.8 →	
→	Namibie (85)	71	55	30	19 →	26.9 →	
→	Německo (100)	—	50	37	46.2 →	31.6 →	
→	Nepál (65)	44	19	8	7.4 →	17.3 →	
→	Niger (52)	47			23.1 →	12.4	
→	Nigérie (63)	43			10 →	7.0	
→	Nikaragua (72)	52			14.3 →	18.5 →	
→	Nizozemsko (100)	78	50	26	36 →	36.7 →	
=	Norsko (100)	84	50	30	44.4 =	37.9 =	
→	Nový Zéland (98)	78	53	36	23.1 →	32.2 →	
→	Omán (99)	48	33	9	10 →		
→	Pákistán (64)	42	26	2	5.6 →	21.3	
→	Panama (91)	71	51	43	14.3 →	16.7 →	
=	Papua-Nová Guinea (68)	—				0.9 =	
→	Paraguay (85)	67	54	23	30.8 →	10.0 →	
→	Peru (86)	69	46	34	11.8 =	29.2 →	
→	Pobřeží slonoviny (79)	37			17.1 →	8.5 =	
=	Polsko (100)	71	61	33	5.9 →	20.4 →	
→	Portugalsko (99)	72	50	34	16.7 =	21.3 →	
→	Rakousko (-)	73	49	27	35.3 →	32.2 →	
→	Rovníková Guinea (59)	45			4.5 =	18.0 →	
→	Rumunsko (96)	72	57	29	12.5 →	11.2 →	
=	Ruská federace (98)	76	65	39		9.8 =	
→	Rwanda (53)	80			35.7 →	48.8 →	
→	Řecko (100)	66	49	26	5.6 =	16.0 →	
→	Salvador (79)	67	45	33	35.3 →	16.7 →	
=	Samoa (97)	50			7.7 =	6.1 =	
=	San Marino (—)	—				11.7 =	
→	Saúdská Arábie (97)	47	6	31			
→	Senegal (71)	55			20.6 →	22.0 →	
→	Seychely (—)	51			12.5 →	23.5 →	
→	Sierra Leone (61)	41			13 →	12.9 →	
→	Singapur (91)	66	44	26		24.5 →	

Souhrn: SOUČASNÁ SITUACE (barva) VÝVOJ (šipka-ikona)	ZEMĚ (hodnota BCI, 0–100)	POŘADÍ PODLE GEI	ŽENY V ODBORNÝCH A TECHNICKÝCH PROFESÍCH (%)	ŽENY V ZASTUP. SBORECH, VYŠŠÍCH SPRÁVNÍCH A ŘÍDÍCÍCH FUNKCÍCH (%)	ŽENY V ROZHODUJÍCÍCH FUNKCÍCH NA MINISTERSKÉ ÚROVNI (%)	ŽENY V PARLA- MENTNÍCH KŘESLECH (%)	
→	Slovensko (97)	74	58	31		19.3	→
→	Slovinsko (99)	71	57	33	6.3	12.2	→
—	Somálsko (-)	—				8.2	
→	Spojené arabské emiráty (99)	51	25	8	5.6	22.5	→
→	Spojené království (99)	75	47	34	28.6	19.7	→
—	Spojené státy americké (99)	75					
—	Srbsko (-)	—				20.4	
→	Středoafrikácká republika (65)	42			10	10.5	→
→	Súdán (76)	41			2.6	18.1	→
→	Surinam (86)	56			11.8	25.5	→
→	Svatá Lucie (98)	71	53	55	8.3	5.6	→
←	Svatý Kryštof a Nevis (95)	—				6.7	←
	Svatý Tomáš a Princův ostrov (82)	47			14.3	1.8	←
	Svatý Vincent a Grenadiny (93)	61			20	18.2	→
→	Svazijsko (77)	50			13.3	10.8	→
→	Sýrie (94)	—	40		6.3	12.0	→
→	Španělsko (99)	77	48	32	50	36.0	→
	Srí Lanka (98)	53	46	21	10.3	4.9	
→	Švédsko (100)	89	51	30	52.4	47.3	→
→	Švýcarsko (97)	63	22	8	14.3	29.5	→
→	Tádžikistán (85)	52			3.1	17.5	→
→	Tanzanie (73)	58	32	49	15.4	30.4	→
→	Thajsko (96)	70	54	29	7.7	8.7	→
→	Togo (71)	39			20	7.4	→
→	Tonga (95)	—				3.3	→
→	Trinidad a Tobago (95)	70	53	43	18.2	19.4	→
→	Tunisko (95)	49			7.1	22.8	→
→	Turecko (92)	46	32	7	4.3	9.1	→
→	Turkmenistán (-)	—			9.5	16.0	
→	Uganda (59)	64			23.4	29.8	→
→	Ukraine (99)	74	64	38	5.6		→
→	Uruguay (96)	75	54	40		11.1	→
→	Uzbekistan (—)	57			3.6	17.5	→
→	Vanuatu (87)	56			8.3	3.8	→
→	Venezuela (95)	68	61	27	13.6	18.6	→
	Vietnam (90)	71	51	22	11.5	25.8	→
→	Timor-Leste (60)	55			22.2	27.7	→
→	Zambia (73)	55			25	14.6	→
→	West Bank and Gaza (—)	46	35	11			→
→	Zimbabwe (80)	57			14.7	16.7	

ZDROJ: Ženy v odborných a technických profesích: Human Development Report 2007/2008, UNDP.
Ženy v zastupitelských sborech, vyšších správních a řídicích funkcích: Human Development Report 2007/2008, UNDP.
Ženy v rozhodujících funkcích na ministerské úrovni: Human Development Report 1997, UNDP.
Ženy v parlamentních křeslech: data ze PJL, leden 2008. (www.ipu.org/wmn-e/classif.htm).
Podrobnější údaje o letech, na něž se vztahují data, lze najít v úplných tabulkách na www.socialwatch.org/statistics/2008. Definice ukazatelů jsou uvedeny na konci tabulky.

DEFINICE UKAZATELŮ:

Ženy v odborných a technických profesích (jako % všech pozic): Podíl žen na pozicích definovaných podle Mezinárodní standardní klasifikace zaměstnání (ISCO-88) jako profesionální pracovníci v oborech fyzikálních, matematických a technických věd (včetně přidružených odborných pracovníků), v přírodovědných oborech a zdravotnictví (včetně přidružených odborných pracovníků), v pedagogických oborech (včetně přidružených odborných pracovníků) a jiní profesionální pracovníci a přidružení odborní pracovníci.
Nejnovější dostupné údaje převzaty z ILO Laborsta Database (březen 2007) zveřejněné v Human Development Report 2007/2008, UNDP.

Ženy v zastupitelských sborech, vyšších správních a řídicích funkcích (% všech pozic): Podíl žen na pozicích definovaných podle Mezinárodní standardní klasifikace zaměstnání (ISCO-88) jako členové zastupitelských sborů, vyšší vládní úředníci, tradiční náčelníci a starostové vesnic, vyšší představitelé speciálních zájmových organizací, manažeři korporací, ředitelé a vedoucí pracovníci, výrobní a provozní manažeři, vedoucí oddělení a všeobecní manažeři.
Nejnovější dostupné údaje převzaty z ILO Laborsta Database (březen 2007) zveřejněné v Human Development Report 2007/2008, UNDP.

Ženy v rozhodujících funkcích na ministerské úrovni (% všech pozic): Podíl žen na celkovém počtu pozic s rozhodovací pravomocí ve vládě. Údaje byly poskytnuty státy na základě jejich definic pracovníků na celostátní úrovni a mohou tudíž zahrnovat ženy ve funkcích ministrů a jejich náměstků včetně dalších ministerských pozic, jako jsou například parlamentní tajemníci.
Nejnovější dostupné údaje: 2005; vývoj o roku 1995.
Ženy v parlamentních křeslech (% křesel): Křesla obsazená ženami v dolní příj. jediné komoře parlamentu jako procento celkového počtu křesel.
Nejnovější dostupné údaje: 2008; vývoj o roku 1997.

Metodologické poznámky a pokyny jsou uvedeny na konci oddílu.

GENDEROVÁ SPRAVEDLNOST

Dluhy dvacátého století, hanba jedenadvacátého

Genderová spravedlnost neznamená nic víc a nic méně než spravedlnost v jednání s muži a ženami podle jejich příslušných potřeb. To znamená stejné nebo odlišné jednání s ohledem na dokonalou ekvivalenci práv, výhod, povinností a příležitostí. Ve většině zemí se nespravedlnost projevuje neuznáváním této ekvivalence a tím v přisuzování odlišných povinností, práv, výhod a příležitostí mužům a ženám, ať už jde o zapojování do různých aktivit, přístup ke zdrojům a jejich kontrolu, nebo účast na rozhodovacích procesech. Je třeba si uvědomit, že vyřešení těchto nespravedlností ovlivňujících život celé světové populace, z níž ženy tvoří přinejmenším polovinu, má zásadní význam pro ekonomický a sociální rozvoj všech zemí.

Tabulky vytvořené v rámci Social Watch se zaměřují na tři základní dimenze: vzdělání, socioekonomické postavení a podíl na moci. Pro každou z nich byla stanovena řada ukazatelů poukazujících na rozdíly mezi muži a ženami a na různé nedostatky, a postihujících také vývoj situace v dané zemi.

Rovnost ve vzdělání

Vzdělání je oblast, kde se nerovnost mužů a žen zmenšila nejvíc a kde už nebude třeba překonávat tak velké problémy jako v dalších dimenzích – socioekonomickém postavení a podílu na moci.

Tyto lepší srovnatelné výsledky však mají ještě daleko do dosažení cílů spravedlnosti. Nerovnosti přetrvávají v řadě zemí; co je ještě horší, dochází také ke značným regresím. Podle Populačního fondu OSN (UNFPA)¹ nemělo 31 % žen žádné školní vzdělání, zatímco mužů bylo ve stejné situaci pouze 18 %.

Nespravedlnosti v přístupu ke vzdělání z důvodu genderu jsou soustředěny v několika málo regionech a v souhrnných analýzách tedy mizí nebo nejsou dobře viditelné. Na regionální úrovni lze nalézt značné rozdíly v severní Africe a menší v jižní Asii, Latinské Americe a střední Asii.

Na druhé straně mechanismy genderové diskriminace ve vzdělávání se netýkají jen přístupu, ale působí také uvnitř systému, takže přístup do

vzdělávacího systému je sice důležitým prvkem, ale ne jediným.

Tyto mechanismy mají tendenci se po čase znovu vracet a bývají stále skrytější. Z tohoto důvodu je velmi důležité věnovat pozornost metodám vzdělávání a provozu vzdělávacích organizací. V mnoha případech právě učební materiály zvěčňují modely chování, jež reprodukují negativní genderové stereotypy.

Shrnutí širší tabulky zabývající se spravedlností ve vzdělání nabízí Tabulka 3 ukazující průměry genderových rozdílů v přístupu k různým úrovním vzdělání. Kategorické rozdíly se objevují u ukazatele zaostávání v míře gramotnosti: v zemích s horší situací připadají na jednoho negramotného muže dvě negramotné ženy, zatímco v zemích s lepší situací je poměr skoro vyrovnaný, i když ani zde není úplná spravedlnost. Důvodem je, že v zemích v lepší relativní situaci se negramotnost vyskytuje u starších generací, v jejichž mládí ještě vzdělávací systém nenabízel mužům a ženám stejné příležitosti.

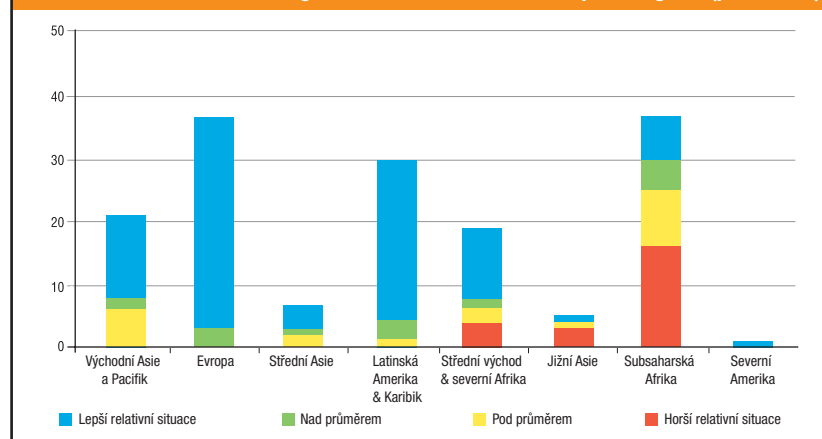
To poukazuje na vnitřní setrvačnost, jež je oso-

bitým rysem genderové nerovnosti a upozorňuje nás na nutnost zavádět opatření ve prospěch spravedlnosti co nejdříve a udržovat je neustále v chodu. Správnost tohoto závěru je potvrzována faktem, že v některých zemích byly rozdíly mezi ženami a muži v přístupu k základnímu, střednímu a vyššímu vzdělání nejen odstraněny, ale ženy začínají dokonce vykazovat vyšší procenta zapsaných než muži. Tato tendence zemí s lepší situací začíná být výrazná zejména u terciárního vzdělávání, kde z každých pěti imatrikulovaných osob jsou tři ženy a dva muži.

Jestliže analyzujeme situace podle zeměpisných zón (Tabulka 1), nejproblematičtějším regionem v absolutních číslech je subsaharská Afrika, i když relativně vzato je ve vzdělávání nejméně genderově spravedlnosti v jižní Asii, kde je polovina zemí v relativně horší situaci.

Konečně analýza nejnovějšího vývoje není příliš povzbudivá (Tabulka 2), protože více než 60 % zemí stagnuje, jen 23 % zaznamenává pokrok a pouhých 3 % vykazují významný pokrok.

TABULKA 1. Současná situace genderové nerovnosti ve vzdělávání podle regionů (počet zemí)

TABULKA 2. Současná situace a vývoj genderové nerovnosti ve vzdělání (počet zemí)

	←	↔		→	→	Celkem
Lepší relativní situace	0	2	9	9	3	23
Nad průměrem	0	4	8	7	1	20
Pod průměrem	1	1	13	2	0	17
Horší relativní situace	0	17	66	13	1	97
Celkem	1	24	96	31	5	157

¹ Viz www.unfpa.org/swp/2002/english/ch7/page3.htm

TABULKA 3: Průměrné ukazatele genderové nerovnosti ve vzdělání u zemí v lepší a horší relativní situaci

		Zaostávání v míře gramotnosti (ženy/muži)	Zaostávání v netto podílu zapsaných do základních škol (ženy/muži)	Zaostávání v netto podílu zapsaných do středních škol (ženy/muži)	Zaostávání v netto podílu zapsaných do terciárního vzdělávání (ženy/muži)
Horší relativní situace	Průměr	0.52	0.83	0.63	0.44
	Počet zemí	22	24	19	26
Lepší relativní situace	Průměr	0.97	1.01	1.06	1.48
	Počet zemí	65	107	97	96
Celkem	Průměr	0.86	0.97	0.98	1.15
	Počet zemí	113	152	135	149

Rovnost v socioekonomickém postavení

Celková tabulka věnovaná socioekonomickému postavení obsahuje dva ukazatele genderové nepspravedlnosti na pracovišti. Jeden je založen na odlišném procentu účasti mužů a žen na ekonomické aktivitě (mimo zemědělství), druhý na odlišnostech v odměňování mužů a žen. Oba ukazatele znázorňují tyto odlišnosti jako podíly příslušných hodnot pro ženy a muže. Po společném posouzení obou odlišností a sumarizaci údajů pro různé země (Tabulka 4) lze dojít k závěru, že genderová spravedlnost v ekonomické aktivitě zaznamenává určitý pokrok. Ten je nejvýraznější u podílu žen pracujících za odměnu v nezemědělském sektoru, kde dochází k postupnému nárůstu. Roku 2005 už ženy celosvětově představovaly skoro 40 % osob pracujících za odměnu v nezemědělském sektoru.

Jak je tomu u všech ukazatelů sociálního vývoje, působí i tyto ukazatele nesourodě a rozporně. Na jedné straně je zde skupina zemí v lepší relativní situaci, kde je odstup mezi podílem ekonomicky činných žen a mužů malý (0,85). Na druhé straně stojí skupina 39 zemí, kde je tento odstup dvojnásobný (0,43); jinými slovy, na každou ekonomicky činnou ženu připadají dva a více ekonomicky činných mužů.

Ještě znepokojivější je realita v odměňování: globálně vzato je příjem žen v průměru polovinou příjmu mužů. V extrémních případech země s horší situací dostávají ženy pouhou třetinu příjmu mužů. V zemích s lepší relativní situací vypadají poměry o něco lépe, ženy dostávají za práci dvě třetiny odměny mužů. V mnoha jiných sociálních ukazatelích se poměry v zemích s lepší relativní situací blíží žádoucím hodnotám. To ale neplatí pro žádnou dimenzi genderové spravedlnosti a zejména ne pro ekonomickou aktivitu, kde vládne trvalá a silná diskriminace. Jak je vidět, významný odstup v platech mezi ženami a muži (32 %) pořád existuje i v zemích s lepšími výsledky.

Pokud jde o zeměpisné rozdělení genderové nepspravedlnosti (Tabulka 5) v oblasti ekonomické aktivity, trendy jsou stejné jako u dřívějších zpráv. Na Středním východě a v severní Africe je 9 z každých 10 zemí v horší relativní situaci, zatímco v Latinské Americe a Karibiku je velmi výrazná genderová nerovnost ve čtvrtině zemí.

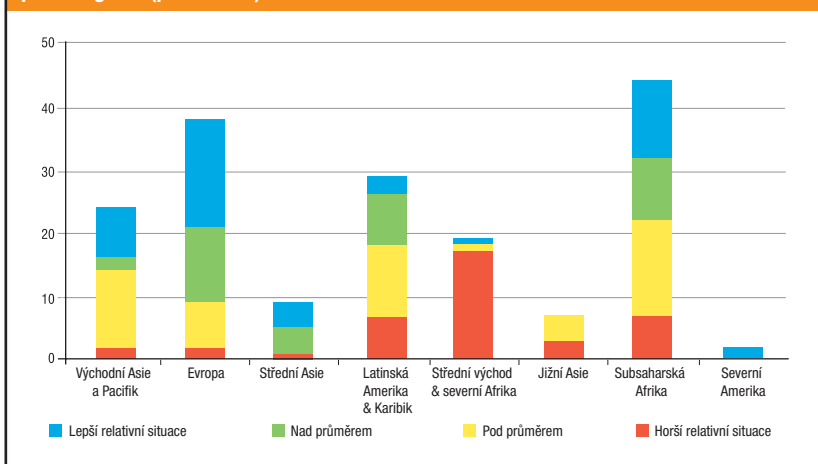
Pohled na regiony z hlediska jejich relativního podílu na genderové spravedlnosti ukazuje, že z celkového počtu zemí v horší relativní situaci se jich 44 % nachází na Středním východě a v severní Africe. Latinská Amerika a Karibik a subsaharská Afrika mají skoro 18 % zemí v této celosvětové skupině s relativně horší situací. Celkově vzato, z celkového počtu zemí s horší relativní situací je jich 80 % na Blízkém východě a v severní Africe. V protikladu k tomu se skoro polovina zemí s lepší relativní situací nachází v Evropě.

Nejnovější vývoj všech zemí naznačuje znepokojivou situaci: dvě třetiny z nich buď stagnují nebo jsou v regresí (Tabulka 6). Skutečnost, že počet zemí vykazujících pokrok je skoro stejný jako počet zemí v regresí, nevyvolává naděje na úspěch. Podle klasifikace příjmů vypracované Světovou bankou se skoro 70 % zemí se značnou regresí a 80 % zemí s mírnou regresí nalézá ve dvou nejchudších regionech světa.

TABULKA 4. Průměrné ukazatele genderové nerovnosti v ekonomické aktivitě u zemí v lepší a horší relativní situaci

		Zaostávání v míře aktivity (ženy/muži)	Odhad poměru výdělků (ženy/muži)
Horší relativní situace	Průměr	0.43	0.33
	Počet zemí	39	38
Lepší relativní situace	Průměr	0.85	0.68
	Počet zemí	47	47
Celkem	Průměr	0.68	0.52
	Počet zemí	172	169

TABULKA 5. Současná situace genderové nerovnosti v socioekonomickém postavení podle regionů (počet zemí)

TABULKA 6. Současná situace a vývoj genderové nerovnosti v socioekonomickém postavení (počet zemí)

	←	↔		→	→	Celkem
Lepší relativní situace	5	6	11	10	7	39
Nad průměrem	4	12	15	9	10	50
Pod průměrem	7	5	10	5	9	36
Horší relativní situace	3	13	18	11	2	47
Celkem	19	36	54	35	28	172

Rovnost a podíl na moci

Nespravedlnost mezi muži a ženami je nejzřejmější v přístupu k moci a jejím vykonávání; na světě neexistuje země, kde by měly ženy stejnou možnost podílet se na rozhodování v politických, ekonomických a sociálních záležitostech jako muži. V posledním desetiletí rostl rychleji počet žen mezi poslanci parlamentů, který v roce 2008 dosáhl 17,5 %.² Tento proces je ovšem pomalý a pokud bude zachováno současné tempo růstu, bude podle odhadů dosažena parita mezi ženami a muži v parlamentech nejdříve v roce 2040.³

Třetí Rozvojový cíl tisíciletí zavazuje země, aby

dosáhly rovnoprávného zastoupení obou pohlaví v rozhodovacích procesech do roku 2015. Dnes ale všechny ukazatele jasně říkají, že zájmy a potřeby žen nejsou zastoupeny při přijímání společensky nejdůležitějších rozhodnutí ani v procesech formulování politik.

Ženy zaostávají za muži ve vykonávání rozhodujících pravomocí dokonce i v zemích s lepší relativní situací (Tabulka 6); zastávají pouze 36 % pozic ve vyšších správních a řídicích funkcích, 33 % pozic na ministerské úrovni a mají 26 % parlamentních křesel. Na druhém konci spektra z hlediska distribuce moci, v zemích s horší relativní situací, mají ženy k účasti na moci a rozhodování mnohem dál. Zastávají pouhých 13 % pozic ve vyšších správních a řídicích funkcích, 8 % pozic na ministerské úrovni a mají 10 % parlamentních křesel.

Zvýšení podílu žen na moci nezávisí na bohatství země; vysoká úroveň hospodářského rozvoje nevede nutně ke genderové spravedlnosti. Snižování

² www.ipu.org/english/home.htm

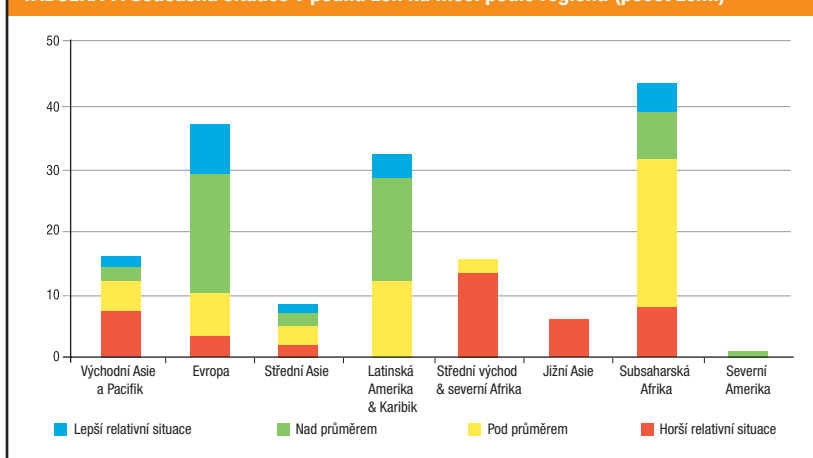
³ Rachel Mayanja, zvláštní poradkyně generálního tajemníka OSN pro genderové otázky na tiskovém brífinku k Mezinárodnímu dni žen, březen 2006. Viz www.un.org/events/women/iwd2006/PressReleaseIWD8March.pdf.

nespravedlnosti v přístupu žen k mocenským pozicím vyžaduje přijímání specifických rozhodnutí a opatření, jako je například systém kvót při volbách.

Nedostatky vykazují všechny regiony světa (Tabulka 7); dokonce i v Evropě existují země s horší relativní situací a pod světovým průměrem. Podobně existuje deprivace žen a jejich omezený přístup k moci v zemích, jež mají podle klasifikace Světové banky vysokou úroveň příjmů, jako je např. Japonsko a Korejská republika. Navíc země jižní Asie, Středního východu a severní Afriky patří všechny do skupin s horší relativní situací nebo pod světovým průměrem.

Tabulka 8 znázorňuje nejnovější vývoj, kde byl u většiny zemí (140 ze 158) zaznamenán mírný nebo významný pokrok. Některé země však vykazují silnou regresí a nacházejí se přitom v horší relativní situaci nebo pod průměrem, např. Albánie a Seychely. Indie a Čad, jež jsou také v horší relativní situaci, zaznamenávají mírnou regresí. ■

TABULKA 7. Současná situace v podílu žen na moci podle regionů (počet zemí)

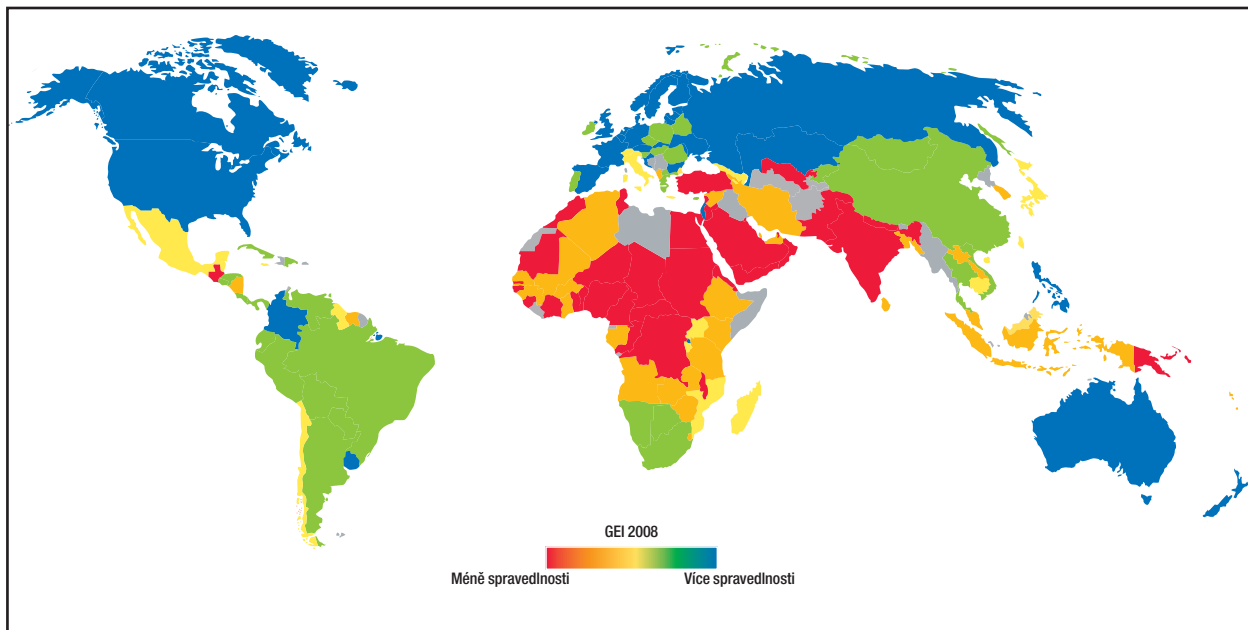
TABULKA 8. Současná situace a vývoj v podílu žen na moci (počet zemí)

	←	↶		↷	→	Celkem
Lepší relativní situace	1	2	3	26	7	39
Nad průměrem	1	0	3	37	11	52
Pod průměrem	0	1	4	23	20	48
Horší relativní situace	0	1	2	3	13	19
Celkem	2	4	12	89	51	158

TABULKA 9. Průměrné ukazatele zemí v lepší a horší relativní situaci v podílu žen na moci

		Ženy v odborných a technických profesích (%)	Ženy v zastupitelských sborech, vyšších správních a řídicích funkcích (%)	Ženy v rozhodujících funkcích na ministerské úrovni (%)	Ženy v parlamentních křeslech (%)
Horší relativní situace	Průměr	33.0	13.1	8.3	9.6
	Počet zemí	24	22	37	36
Lepší relativní situace	Průměr	56.7	36.4	32.9	29.4
	Počet zemí	13	13	18	20
Celkem	Průměr	47.5	28.9	16.1	17.5
	Počet zemí	99	97	153	154

Dluhy dvacátého století, hanba jedenadvacátého

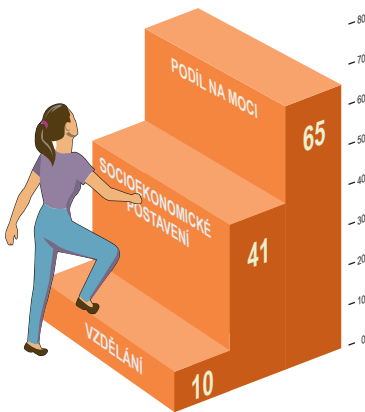
Ve snaze přispět k porozumění nespravedlnostem souvisejícím s genderem a sledovat situaci a její vývoj, vytvořila síť Social Watch index genderové spravedlnosti (GEI, Gender Equity Index). Tento index je založen na mezinárodně dostupných a srovnatelných údajích a umožňuje určit postavení země, pokud jde o genderovou spravedlnost, a klasifikovat ji na základě ukazatelů vypovídajících o třech odlišných dimenzích: vzdělání, socioekonomické postavení a podíl na moci.

Pro rok 2008 bylo do žebříčku GEI zařazeno na základě nejnovějších dostupných statistik celkem 157 zemí a u 133 zemí bylo možné stanovit vývojový trend srovnáním současného indexu s indexem zpřed pěti let. (Podrobné metodologické odkazy a kompletní přehledy jsou na www.socialwatch.org.)

Index má maximální možnou hodnotu 100 %, což by znamenalo, že v žádné z uvedených dimenzí neexistuje žádná nerovnost. GEI měří rozdíly mezi ženami a muži, ne jejich blahobyt. Tudiž např. země, v níž mají chlápci a dívky stejný přístup k vysokoškolskému vzdělání, by v tomto aspektu měla skóre 100, ale totéž maximální skóre by měla země, v níž jsou chlápci a dívky ve stejné míře neschopni dokončit základní školu. Z toho nevyplývá, že není třeba zlepšovat kvalitu vzdělání, ale jen to, že chlápci a dívky trpí stejně jeho špatnou úrovní.

Vzdělání je jedinou složkou indexu, v níž mnoho zemí v současnosti dosáhlo parity. Tam, kde byla dosažena tato úroveň, není už možný další pokrok. Ovšem kromě toho, že řada zemí nevykazuje pokrok, odhaluje vzdělanostní složka GEI také fakt, že v mnohých probíhá regrese. Ve dvou ostat-

Stupně k dosažení genderové spravedlnosti

Velké úkoly pro budoucnost

Schod vedoucí ke genderové spravedlnosti ve vzdělání ve všech zemích světa není příliš vysoký. Ovšem více zemí vykazuje ve vzdělávání regresi než pokrok. Větší počet zemí dosahuje významný pokrok v socioekonomickém postavení, ale zemí s regresí je také mnoho a globální trend je tudiž nejasný. Vývoj v oblasti podílu žen na moci vypadá slibně, protože většina zemí vykazuje pokrok, ovšem právě v této dimenzi je třeba překonat zdaleka největší propast.

ních dimenzích týkajících se začleňování žen do ekonomického a politického života zatím žádná země nedosáhla úplné parity.

Příjem sám o sobě nevytváří spravedlnost

GEI přináší důkazy, že genderové nespravedlnosti nelze zdůvodnit rozdíly v příjmech mezi jednotlivými zeměmi. Mnoho chudých zemí dosahuje vyšší úroveň spravedlnosti, což je pozitivní výsledek, i když to případně znamená spravedlivé rozdělování chudoby. Často totiž platí opak: u mnoha zemí s přijatelnými průměrnými hodnotami sociálních ukazatelů se za těmito průměry skrývají obrovské disparity mezi ženami a muži. Odstranění genderových nerovností lze dosáhnout aktivními politickými opatřeními včetně zavedení kvót pro podíl žen ve volených orgánech a regulace trhu práce v zájmu větší spravedlnosti.

Nejvyššího umístění v GEI 2008 opět dosáhly Švédsko, Finsko a Norsko. I když tyto země nevedou ve všech třech složkách tvořících index (viz mezery ve vzdělání, podílu na moci a socioekonomickém postavení), dosahují v nich dobrých výsledků. Na čtvrtém místě je Německo a na pátém Rwanda – jedna z nejmudších zemí světa. Ve všech těchto případech byla genderová nerovnost zmenšena aktivními politickými opatřeními včetně zavedení kvót pro podíl žen ve volených orgánech a regulace trhu práce v zájmu větší spravedlnosti.

GEI byl vypočítán pro 42 zemí v subsaharské Africe, 37 v Evropě, 28 v Latinské Americe a Karibiku, 17 na Středním východě a v severní Africe, 18 ve východní Asii a Pacifiku, 7 ve střední Asii, 6 v jižní Asii a 2 v Severní Americe. Celkově tyto země představují přes 94 % světové populace.

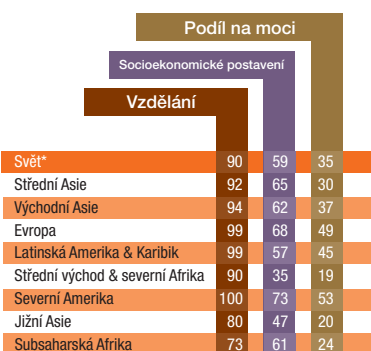
Úspěchy a nezdar

Celosvětově žije více než polovina žen v zemích, které v posledních letech nezaznamenaly žádný pokrok genderové spravedlnosti. To je hlavní závěr z přehledu GEI 2008 vypracovaného sítí Social Watch, který poprvé ukazuje nejnvětší vývoj a trendy v překlenování nerovnosti mezi muži a ženami ve vzdělání, socioekonomickém postavení a podílu na moci.

GEI 2008 je ilustrací toho, že větší spravedlnost dosažená ve vzdělání není doprovázena přijatelnými výsledky v ekonomické ani politické oblasti. V účasti žen v politice došlo za poslední léta k největšímu pokroku, což je důsledek aktivních politik, avšak z hlediska ekonomické spravedlnosti jsou výsledky velmi rozdílné – země v regresii je stejný počet jako země vykazující pokrok. Ve vzdělání je rozdíl relativně menší, ale i zde má hodně zemí regresivní trend.

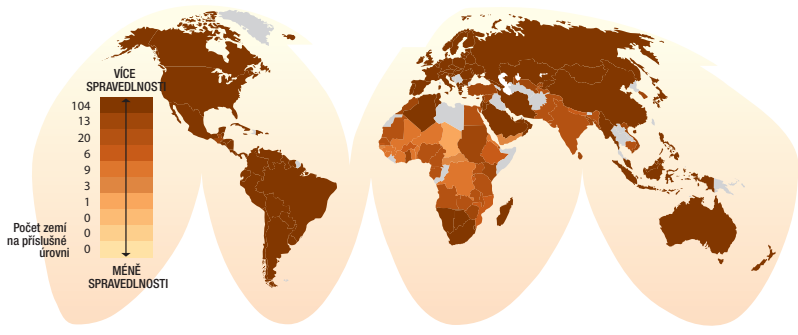
Potíže v dosahování spravedlnosti nelze zdůvodňovat nedostatkem zdrojů: mapování GEI a jeho jednotlivých složek ukazuje, že genderovou nerovnost může snižovat vhodnou politikou každá země bez ohledu na svou příjmovou úroveň. ■

Regionální průměry GEI podle jeho SLOŽEK

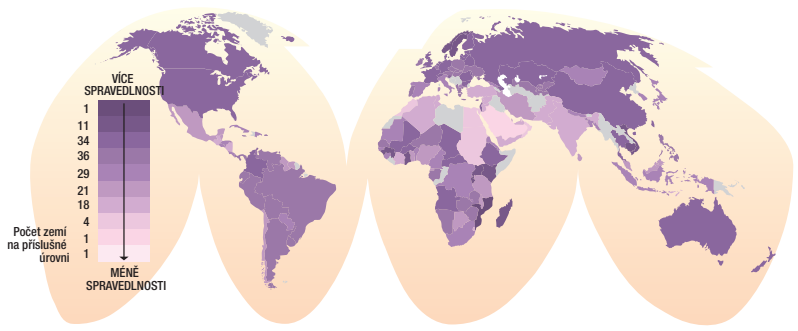

* Míra nerovnosti: počet bodů indexu potřebných k dosažení spravedlnosti (100) celkově v každé dimenzi GEI

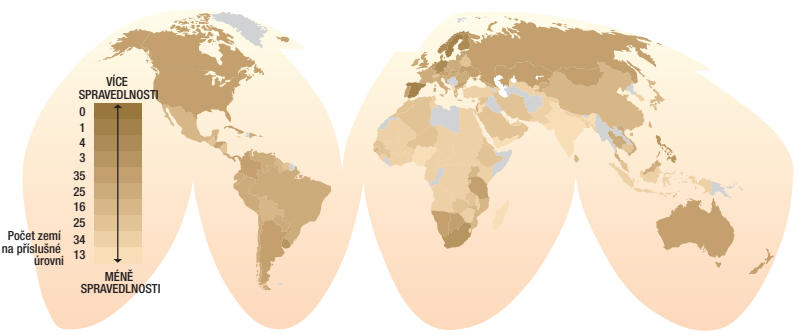
Rozdíly ve vzdělání

Rozdíly v socioekonomickém postavení

Rozdíly v podílu na moci

HODNOTY GEI V ROCE 2008 A NEJNOVĚJŠÍ TRENDY GEI (2004–2008)

Země	GEI 2008	Vývoj (%) (2004–2008)	Země	GEI 2008	Vývoj (%) (2004–2008)	Země	GEI 2008	Vývoj (%) (2004–2008)
Švédsko	89	5.8	Peru	69	22.6	Angola	53	-18.7
Finsko	85	6.9	Honduras	69	11.7	Gabon	53	-2.7
Norsko	84	11.4	Česká republika	69	-2.5	Tádžikistán	52	-6.9
Německo	80		Čína	69	9.9	Indonésie	52	-6.5
Rwanda	80	13.3	Kypr	69	13.3	Etiopie	52	9.7
Bahamy	80	9.7	Venezuela	68	11.1	Burkina Faso	52	-2.3
Dánsko	80	-1.1	Makedonie	68	8.8	Nikaragua	52	-10.0
Nový Zéland	78	3.4	Kostarika	68	4.2	Alžírsko	52	11.0
Island	78	4.9	Paraguay	67	14.6	Bangladéš	51	-5.2
Nizozemsko	78	7.7	Salvador	67	9.3	Kapverdy	51	-6.8
Litva	77	3.4	Řecko	66	7.0	Spojené arabské emiráty	51	9.3
Španělsko	77	16.8	Bolívie	66	12.5	Sýrie	51	9.6
Barbados	77	3.6	Botswana	66	-6.0	Guinea	51	-7.1
Ruská federace	76	5.6	Bělorusko	66	4.8	Mali	50	-6.5
Austrálie	76	6.6	Dominikánská republika	66	6.5	Samoa	50	
Filipíny	76	4.9	Singapur	66	4.5	Svazijsko	50	-2.3
Lotyšsko	76	1.6	Itálie	65	5.4	Katar	50	1.0
Kanada	76	-2.7	Uganda	64	3.3	Kamerun	49	-9.1
Kolumbie	75	11.8	Gruzie	64	-0.4	Gambia	49	-20.4
Kazachstán	75	19.0	Lesotho	64	15.8	Mauritánie	49	3.1
Spojené státy americké	75	-2.9	Belize	64	15.5	Tunisko	49	-4.1
Spojené království	75	6.4	Mozambik	64		Guatemala	49	5.0
Uruguay	75	9.2	Švýcarsko	63	-0.4	Guinea-Bissau	48	2.9
Slovensko	74	0.5	Brunej	63	15.5	Omán	48	14.2
Bulharsko	74	1.5	Chile	62	6.1	Malawi	48	-22.5
Moldavsko	74	2.1	Maledivy	62	-8.7	Libanon	47	2.2
Ukrajina	74	6.7	Ázerbájdžán	62	0.2	Saúdská Arábie	47	13.2
Estonsko	74	1.2	Burundi	62	2.2	Jordánsko	47	0.2
Chorvatsko	74	7.1	Lucembursko	61	3.1	Svatý Tomáš a Princův ostrov	47	
Belgie	73	10.1	Jamajka	61	-8.5	Niger	47	1.3
Rakousko	73	4.6	Japonsko	61	2.8	Bahrajn	46	-1.0
Francie	73	15.0	Madagaskar	61	-4.1	Západní břeh a Gaza	46	-2.6
Izrael	73	9.2	Guyana	61	6.0	Džibutsko	46	
Portugalsko	72	4.3	Svatý Vincent a Grenadiny	61		Turecko	46	-8.6
Hongkong	72	2.1	Kambodža	60	-1.3	Rovníková Guinea	45	9.2
Rumunsko	72	4.1	Mauricius	60	16.8	Eritrea	45	-26.1
Argentina	72	22.7	Mexiko	60	2.6	Nepál	44	3.3
Kyrgyzstán	71	12.2	Keňa	59	-5.2	Maroko	43	
Polsko	71	-2.3	Malta	59	25.3	Kongo	43	-3.5
Vietnam	71	7.7	Ghana	58	-6.4	Nigérie	43	-18.0
Panama	71	14.3	Tanzanie	58		Středoafriická republika	42	-12.2
Slovensko	71	0.9	Malajsie	58	-7.9	Pákistán	42	-0.3
Ekvádor	71	22.3	Zimbabwe	57	-3.4	Súdán	41	-11.5
Maďarsko	71	2.7	Uzbekistán	57	-10.2	Sierra Leone	41	-3.1
Namibie	71	3.2	Surinam	56	-11.1	Benin	41	-16.7
Svatá Lucie	71		Vanuatu	56		Čad	41	-13.0
Mongolsko	70	9.0	Albánie	56	-8.1	Indie	40	-8.8
Irsko	70	10.2	Zambia	55	-2.4	Egypt	40	-20.0
Jižní Afrika	70	4.3	Východní Timor	55		Togo	39	-5.5
Thajsko	70	0.3	Senegal	55	-2.1	Pobřeží slonoviny	37	-7.1
Trinidad and Tobago	70	2.5	Korejská republika	54	-4.5	Jemen	29	1.8
Kuba	70	6.4	Írán	54	18.6			
Brazílie	69	10.5	Srí Lanka	53	-13.1			

STATUS RATIFIKACE ZÁKLADNÍCH ÚMLUV ILO

Stav v červenci 2008

C87: Svoboda sdružování a ochrana práva organizovat se, 1948

C98: Právo organizovat se a kolektivně vyjednávat, 1949.

C100: Rovnost v odměňování, 1951.

C105: Odstranění nucené práce, 1957.

C111: Diskriminace (zaměstnání a povolání), 1958.

C138: Minimální věk, 1973.

C182: Nejhorší formy dětské práce, 1999

Země, jež ratifikovaly všechny tyto úmluvy:

Albánie; Alžírsko; Angola; Antigua a Barbuda; Argentina; Arménie; Rakousko; Ázerbájdžán; Bahamy; Barbados; Bělorusko; Belgie; Belize; Benin; Bolívie; Bosna a Hercegovina; Botswana; Bulharsko; Burkina Faso; Burundi; Kambodža; Kamerun; Čad; Chile; Kolumbie;

Komory; Kongo; Demokratická republika Kongo; Kostarika; Pobřeží slonoviny; Chorvatsko; Kypr; Česká republika; Dánsko; Džibutsko; Dominica; Ekvádor; Egypt; Salvador; Rovnicková Guinea; Estonsko; Etiopie; Fidži; Finsko; Francie; Gambie; Gruzie; Německo; Recko; Grenada; Guatemala; Guinea; Guyana; Honduras; Maďarsko; Island; Indonésie; Irsko; Izrael; Itálie; Jamajka; Jemen; Jižní Afrika; Kazchstán; Kyrgyzstán; Lotyšsko; Lesotho; Libye; Litva; Lucembursko; Makedonie; Madagaskar; Malawi; Mali; Malta; Mauritanie; Mauricius; Moldavsko; Mongolsko; Černá Hora; Mozambik; Nizozemsko; Nikaragua; Niger; Nigérie; Norsko; Pákistán; Panama; Papua Nová Guinea; Paraguay; Peru; Filipíny; Polsko; Portugalsko; Rumunsko; Ruská federace; Rwanda; San Marino; Svätý Tomáš a Princův ostrov; Senegal; Spojené království; Srbsko; Seychely; Slovensko; Slovinsko; Středoafriická republika; Španělsko; Srí Lanka; Svätý Kryštof a Nevis; Svätý Vincent a Grenadiny; Svazijsko; Švédsko; Švýcarsko; Sýrie; Tádžikistán; Tanzanie; Togo; Trinidad a Tobago; Tunisko; Turecko; Uganda; Ukrajina; Uruguay; Venezuela; Zambie; Zimbabwe.

	SVOBODA SDRUŽOVÁNÍ A KOLEKTIVNÍHO VYJEDNÁVÁNÍ		ODSTRANĚNÍ NUCENÉ A POVINNÉ PRÁCE	ODSTRANĚNÍ DISKRIMINACE V ZAMĚSTNÁNÍ A POVOLÁNÍ		ZRUŠENÍ DĚTSKÉ PRÁCE			SVOBODA SDRUŽOVÁNÍ A KOLEKTIVNÍHO VYJEDNÁVÁNÍ		ODSTRANĚNÍ NUCENÉ A POVINNÉ PRÁCE	ODSTRANĚNÍ DISKRIMINACE V ZAMĚSTNÁNÍ A POVOLÁNÍ		ZRUŠENÍ DĚTSKÉ PRÁCE	
	C 87	C 98		C 100	C 111	C 138	C 182		C 87	C 98		C 105	C 100	C 111	C 138
Afghánistán	■	■	■	■	■	■	■	Malajsie	■	■	○	■	■	■	■
Austrálie	■	■	■	■	■	■	■	Maroko	■	■	■	■	■	■	■
Bahrájn	■	■	■	■	■	■	■	Mexiko	■	■	■	■	■	■	■
Bangladéš	■	■	■	■	■	■	■	Myanmar	■	■	■	■	■	■	■
Brazílie	■	■	■	■	■	■	■	Namibie	■	■	■	■	■	■	■
Čína	■	■	■	■	■	■	■	Nepál	■	■	■	■	■	■	■
Eritrea	■	■	■	■	■	■	■	Nový Zéland	■	■	■	■	■	■	■
Gabon	■	■	■	■	■	■	■	Omán	■	■	■	■	■	■	■
Ghana	■	■	■	■	■	■	■	Katar	■	■	■	■	■	■	■
Guinea-Bissau	■	■	■	■	■	■	■	Samoa	■	■	■	■	■	■	■
Haiti	■	■	■	■	■	■	■	Saúdská Arábie	■	■	■	■	■	■	■
Indie	■	■	■	■	■	■	■	Sierra Leone	■	■	■	■	■	■	■
Irák	■	■	■	■	■	■	■	Singapur	■	■	○	■	■	■	■
Írán	■	■	■	■	■	■	■	Somálsko	■	■	■	■	■	■	■
Japonsko	■	■	■	■	■	■	■	Spojené arabské emiráty	■	■	■	■	■	■	■
Jordánsko	■	■	■	■	■	■	■	Spojené státy americké	■	■	■	■	■	■	■
Kanada	■	■	■	■	■	■	■	Súdán	■	■	■	■	■	■	■
Kapverdy	■	■	■	■	■	■	■	Surinam	■	■	■	■	■	■	■
Keňa	■	■	■	■	■	■	■	Svatá Lucie	■	■	■	■	■	■	■
Kiribati	■	■	■	■	■	■	■	Šalamounovy ostrovy	■	■	■	■	■	■	■
Korejská republika	■	■	■	■	■	■	■	Thajsko	■	■	■	■	■	■	■
Kuba	■	■	■	■	■	■	■	Turkmenistán	■	■	■	■	■	■	■
Kuvajt	■	■	■	■	■	■	■	Uzbekistán	■	■	■	■	■	■	■
Laos	■	■	■	■	■	■	■	Vanuatu	■	■	■	■	■	■	■
Libanon	■	■	■	■	■	■	■	Vietnam	■	■	■	■	■	■	■
Libérie	■	■	■	■	■	■	■	Východní Timor	■	■	■	■	■	■	■

Zdroj: ILOLEX. ILO website Database (www.ilo.org).

- Úmluva ratifikována
- Úmluva ještě neratifikována.
- Úmluva odsouzena.

STATUS RATIFIKACE MEZINÁRODNÍCH SMLUV O LIDSKÝCH PRÁVECH
Stav v červenci 2008
A: Mezinárodní úmluva o ekonomických, sociálních a kulturních právech (CESCR), 1966. Vstup v platnost: 3. ledna 1976

B: Mezinárodní úmluva o občanských a politických právech (CCPR), 1966. Vstup v platnost: 23. března 1976.

C: Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace (CERD), 1965. Vstup v platnost: 4. ledna 1969.

D: Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW), 1979. Vstup v platnost: 3. září 1981.

E: Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CAT), 1984. Vstup v platnost: 26. června 1987.

F: Úmluva o právech dítěte (CRC), 1989. Vstup v platnost: 2. září 1990.

G: Úmluva o zabránění a trestání zločinu genocidia, 1948. Vstup v platnost: 12. ledna 1951.

H: Úmluva o právním postavení uprchlíků, 1951. Vstup v platnost: 22. dubna 1954.

I: Mezinárodní úmluva o ochraně práv všech migrujících pracovníků a jejich rodinných příslušníků (MWC), 1990. Vstup v platnost: 1. července 2003.

	Člen OSN od	A	B	C	D	E	F	G	H	I		Člen OSN od	A	B	C	D	E	F	G	H	I		
Afgánistán	1946	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Filipíny	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Albánie	1955	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Finsko	1955	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Alžírsko	1962	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Francie	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Andorra	1993	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Gabon	1960	●	●	●	●	●	●	●	●	●	○	
Angola	1976	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Gambie	1965	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	
Antigua a Barbuda	1981	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Ghana	1957	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Argentina	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Grenada	1974	●	●	○	●	●	●	●	●	●	●	
Arménie	1992	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Gruzie	1992	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Austrálie	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Guatemala	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Ázerbájdžán	1992	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Guinea	1958	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Bahamy	1973	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Guinea-Bissau	1974	●	○	○	●	○	●	●	●	●	○	
Bahrain	1971	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Guyana	1966	●	●	●	●	●	●	●	●	●	○	
Bangladéš	1974	●	●	●	●	●	●	●	●	○	Haiti	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Barbados	1966	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Holly See		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Belgie	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Honduras	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Belize	1981	○	●	●	●	●	●	●	●	●	Chorvatsko	1992	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Benin	1960	●	●	●	●	●	●	●	●	○	Indie	1945	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	
Bělorusko	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Indonésie	1950	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	○
Bhútán	1971	●	○	●	●	●	●	●	●	●	Irák	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Bolívie	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Irsko	1955	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Bosna a Hercegovina	1992	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Island	1946	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Botswana	1966	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Itálie	1955	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Brazílie	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Izrael	1949	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Brunej	1984	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Írán	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Bulharsko	1955	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Jamajka	1962	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Burkina Faso	1960	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Japonsko	1956	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Burundi	1962	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Jemen	1947	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Chile	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Jordánsko	1955	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Cookovy ostrovy		●	●	●	●	●	●	●	●	●	Jižní Afrika	1945	○	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Čad	1960	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Kambodža	1955	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	○
Česká republika	1993	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Kamerun	1960	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Černá Hora	2006	●	●	●	●	●	●	●	●	○	Kanada	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Čína	1945	●	○	●	●	●	●	●	●	●	Kapverdy	1975	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Dánsko	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Katar	1971	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Demokratická rep. Kongo	1960	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Kazachstán	1992	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Dominika	1978	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Keňa	1963	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Dominikánská republika	1945	●	●	●	●	○	●	○	●	●	Kiribati	1999	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Džibutsko	1977	●	●	○	●	●	●	●	●	●	Kolumbie	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Egypt	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Komory	1975	●	●	●	○	●	●	●	●	●	○	
Ekvádor	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Kongo	1960	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Eritrea	1993	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Kostarika	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Estonsko	1991	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Korejská lidově. dem. rep.	1991	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Etiopie	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Korejská republika	1991	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Fidži	1970	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Kuba	1945	○	○	●	●	●	●	●	●	●	●	

	Člen OSN od	A	B	C	D	E	F	G	H	I		Člen OSN od	A	B	C	D	E	F	G	H	I		
Kuvajt	1963	●	●	●	●	●	●	●			Rumunsko	1955	●	●	●	●	●	●	●	●			
Kypr	1960	●	●	●	●	●	●	●	●		Ruská federace	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●		
Kyrgyzstán	1992	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Rwanda	1962	●	●	●	●		●	●	●			
Laos	1955	●	○	●	●	●	●	●			Řecko	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●		
Libanon	1945	●	●	●	●	●	●	●			Salvador	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Lesotho	1966	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Samoa	1976		●		●		●		●			
Libérie	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	○	San Marino	1992	●	●	●	●	●	●					
Libye	1955	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Saúdská Arábie	1945			●	●	●	●	●				
Lichtenštejnsko	1990	●	●	●	●	●	●	●	●		Senegal	1960	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Litva	1991	●	●	●	●	●	●	●	●		Seychely	1976	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Lotyšsko	1991	●	●	●	●	●	●	●	●		Sierra Leone	1961	●	●	●	●	●	●			●	○	
Lucembursko	1945	●	●	●	●	●	●	●	●		Singapur	1965				●		●	●				
Madagaskar	1960	●	●	●	●	●	●	●	●		Slovensko	1993	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Maďarsko	1955	●	●	●	●	●	●	●	●		Slovinsko	1992	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Makedonie	1993	●	●	●	●	●	●	●	●		Somálsko	1960	●	●	●		●	○		●			
Malawi	1964	●	●	●	●	●	●		●		Spojené arabské emiráty	1971			●	●		●	●				
Malajsie	1957				●		●	●			Spojené království	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●		
Maledivy	1965	●	●	●	●	●	●	●			Spojené státy americké	1945	○	●	●	○	●	○	●	●			
Mali	1960	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Srbsko	2000	●	●	●	●	●	●	●	●	●	○	
Malta	1964	●	●	●	●	●	●	●	●		Srí Lanka	1955	●	●	●	●	●	●	●	●		●	
Marshallovy ostrovy	1991				●		●				Středoafriká republika	1960	●	●	●	●		●		●			
Maroko	1956	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Súdán	1956	●	●	●		○	●	●	●			
Mauricius	1968	●	●	●	●	●	●	●			Surinam	1975	●	●	●	●		●	●	●			
Mauritánie	1961	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Svatá Lucie	1979			●	●		●					
Mexiko	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Svatý Kryštof a Nevis	1983			●	●		●		●			
Mikronésie	1991				●		●				Sv. Tomáš a Princův ostrov	1975	○	○	○	●	○	●		●	○		
Moldavsko	1992	●	●	●	●	●	●	●	●		Svatý Vincent a Grenadiny	1980	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Monako	1993	●	●	●	●	●	●	●	●		Sýrie	1945	●	●	●	●	●	●	●	●		●	
Mongolsko	1961	●	●	●	●	●	●	●			Svazjsko	1968	●	●	●	●	●	●	●	●			
Mozambik	1975		●	●	●	●	●	●	●		Šalamounovy ostrovy	1978	●		●	●		●		●			
Myanmar	1948				●		●	●			Španělsko	1955	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Namibie	1990	●	●	●	●	●	●	●	●		Švédsko	1946	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Nauru	1999		○	○		○	●				Švýcarsko	2002	●	●	●	●	●	●	●	●	●		
Nepál	1955	●	●	●	●	●	●	●	●		Tádžikistán	1992	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Německo	1973	●	●	●	●	●	●	●	●		Tanzanie	1961	●	●	●	●		●	●	●			
Nizozemsko	1945	●	●	●	●	●	●	●	●		Thajsko	1946	●	●	●	●	●	●	●				
Nikaragua	1945	●	●	●	●	●	●	●	●		Togo	1960	●	●	●	●	●	●	●	●	●	○	
Niger	1960	●	●	●	●	●	●	●	●		Tonga	1999			●			●	●				
Nigérie	1960	●	●	●	●	●	●		●		Trinidad a Tobago	1962	●	●	●	●		●	●	●			
Norsko	1945	●	●	●	●	●	●	●	●		Tunisko	1956	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Nový Zéland	1945	●	●	●	●	●	●	●	●		Turecko	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Omán	1971			●	●		●				Turkmenistán	1992	●	●	●	●	●	●	●	●			
Pákistán	1947	●	○	●	●	○	●	●			Tuvalu	2000				●		●		●			
Palau	1994						●				Uganda	1962	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Panama	1945	●	●	●	●	●	●	●	●		Ukrajina	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Papua Nová Guinea	1975	●	●	●	●		●	●	●		Uruguay	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Paraguay	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	○	Uzbekistán	1992	●	○	●	●	●	●	●	●			
Peru	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	Vanuatu	1981		○		●		●					
Pobřeží slonoviny	1960	●	●	●	●	●	●	●	●		Venezuela	1945	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Polsko	1945	●	●	●	●	●	●	●	●		Vietnam	1977	●	●	●	●	●	●	●	●			
Rakousko	1955	●	●	●	●	●	●	●	●		Východní Timor	2002	●	●	●	●	●	●	●		●	●	
Portugalsko	1955	●	●	●	●	●	●	●	●		Zambie	1964	●	●	●	●	●	●	●	●			
Rovníková Guinea	1968	●	●	●	●	●	●		●		Zimbabwe	1980	●	●	●	●		●	●	●			

Zdroj: Office of the High Commissioner on Human Rights (www2.ohchr.org).

- Ratifikace, přistoupení, schválení, oznámení o převzetí závazku, přijetí, souhlas se závazností nebo definitivní podpis.
- Podpis, zatím bez ratifikace.

Jak číst tematické tabulky oblastí

GENDER EQUITY

20th century debts, 21st century shame

Gender and education

Complete table at: www.socialwatch.org/statistics/2008

References

CURRENT SITUATION (color)

- Blue: Better situation
- Green: Above average
- Yellow: Below average
- Red: Worst situation
- Black: Insufficient data

Evolution (since 1990 or closest available year)

- ↑: Significant progress
- : Slight progress
- ||: Stagnant
- ↓: Regression
- ↔: Major regression

7

1 Current situation (color)

2 Evolution (arrow)

3 Countries (BCI value, 0-100)

4 Literacy Ratio Gap (women/men)

5 Net Primary Enrollment Ratio Gap (women/men)

6 Net Secondary Enrollment Ratio Gap (women/men)

7 Gross Tertiary Enrollment Ratio Gap (women/men)

COUNTRIES	BCI VALUE	LITERACY RATIO GAP	NET PRIMARY ENROLLMENT RATIO GAP	NET SECONDARY ENROLLMENT RATIO GAP	GROSS TERTIARY ENROLLMENT RATIO GAP
Algeria (84)	56	0.98	0.99	0.97	1.02
Algeria (84)	52	0.98	1.06	1.08	1.28
Algeria (84)	56	0.98	0.97	1.10	1.08
Algeria (84)	52	0.65	1.08	0.96	0.69
Algeria (84)	52	0.65	1.08	0.96	3.11
Algeria (84)	52	0.65	0.99	1.09	1.42
Algeria (84)	52	0.65	1.05	1.03	1.22
Algeria (84)	52	0.65	1.01	1.10	1.56
Algeria (84)	52	0.65	1.01	1.02	1.25
Algeria (84)	52	0.65	1.02	1.11	1.21
Algeria (84)	52	0.65	0.97	0.96	0.94
Algeria (84)	52	0.65	1.03	1.02	1.11
Algeria (84)	52	0.65	1.03	1.08	2.41
Algeria (84)	52	0.65	1.04	1.04	0.53
Algeria (84)	52	0.65	1.00	1.01	2.46
Algeria (84)	52	0.65	0.97	1.02	1.38
Algeria (84)	52	0.65	1.00	1.01	1.23
Algeria (84)	52	0.65	1.00	1.01	2.42
Algeria (84)	52	0.65	0.81	0.48	0.25
Algeria (84)	52	0.65	1.00	1.00	0.53
Algeria (84)	52	0.65	1.01	0.99	1.18
Algeria (84)	52	0.65	0.95	1.00	1.00
Algeria (84)	52	0.65	1.00	1.00	1.00
Algeria (84)	52	0.65	1.01	1.10	1.32
Algeria (84)	52	0.65	1.01	1.05	2.02
Algeria (84)	52	0.65	0.90	0.98	1.15
Algeria (84)	52	0.65	0.53	0.71	0.46
Algeria (84)	52	0.65	0.78	0.84	0.38
Algeria (84)	52	0.65	0.76	0.99	0.87
Algeria (84)	52	0.65	1.00	1.00	1.38
Algeria (84)	52	0.65	0.98	1.09	1.04
Algeria (84)	52	0.65	0.90	0.92	3.01
Algeria (84)	52	0.65	0.52	0.33	0.14
Algeria (84)	52	0.65	1.00	0.98	0.98
Algeria (84)	52	0.65	1.00	1.00	1.11
Algeria (84)	52	0.65	0.95	0.95	0.77
Algeria (84)	52	0.65	0.67	0.95	0.19
Algeria (84)	52	0.65	1.20	1.20	0.19

Summary:

CURRENT SITUATION (color)

EVOLUTION (arrow)

COUNTRIES	BCI VALUE	LITERACY RATIO GAP	NET PRIMARY ENROLLMENT RATIO GAP	NET SECONDARY ENROLLMENT RATIO GAP	GROSS TERTIARY ENROLLMENT RATIO GAP
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.87	1.01	1.08
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.87	1.01	1.02
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.87	1.01	1.29
Sierr Leone (61)	41	0.52	1.00	1.01	1.43
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.97	0.87	1.08
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.96	1.00	1.11
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.97	1.00	1.23
Sierr Leone (61)	41	0.52	1.01	1.01	1.03
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.97	1.01	1.08
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.98	1.29	2.62
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.98	1.23	1.08
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.73	0.83	0.82
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.96	1.04	1.39
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.97	1.01	1.13
Sierr Leone (61)	41	0.52	1.00	1.00	1.55
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.99	0.90	0.87
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.84	0.95	0.94
Sierr Leone (61)	41	0.52	1.00	0.96	0.85
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.98	0.99	0.48
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.96	0.99	1.11
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.95	0.99	1.07
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.95	0.99	1.96
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.86	0.86	0.48
Sierr Leone (61)	41	0.52	1.00	1.23	1.68
Sierr Leone (61)	41	0.52	1.00	1.04	1.28
Sierr Leone (61)	41	0.52	1.00	1.01	1.40
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.95	0.85	0.74
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.99	1.07	0.96
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.75	0.90	0.82
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.99	1.00	1.01
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.99	1.02	2.81
Sierr Leone (61)	41	0.52	1.00	1.03	1.39
Sierr Leone (61)	41	0.52	1.01	1.00	2.02
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.99	0.99	0.90
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.99	0.87	0.90
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.99	1.15	1.08
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.93	0.94	0.71
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.99	1.16	2.28
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.91	1.00	1.06
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.78	0.73	0.46
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.78	1.02	0.80
Sierr Leone (61)	41	0.52	0.88	1.02	0.53

Tematické tabulky oblastí nabízejí dostupné statistické informace pro každý ukazatel. Navíc obsahují skupinu nástrojů - jak kvantitativních, tak kvalitativních - jejichž cílem je obohatit analýzu a vyhodnocování statistických informací v kontextu příslušné oblasti vývoje.

1. Současná situace v oblasti: Ilustruje současnou situaci zemí v příslušné dimenzi pomocí sumarizovaných měření. Země se vyhodnocují podle výkonnosti v řadě ukazatelů, pro něž jsou k dispozici informace (viz box „Metodologické poznámky: tematické tabulky“). Jednotlivé kategorie jsou vyznačeny barevně (viz Odkazy: 7). Použité kategorie: země v lepší situaci, země nad průměrem, země pod průměrem, země v horší situaci.

2. Vývoj v oblasti: Znárodnuje vývoj situace v zemích jako průměr vývoje ukazatelů, pro něž jsou k dispozici dostatečné informace (viz box „Metodologické poznámky: tematické

tabulky“). Jednotlivé kategorie jsou označeny symboly (viz Odkazy: 7). Použité kategorie: významná regrese, mírná regrese, stagnace, mírný pokrok, významný pokrok.

3. Index základních schopností (BCI, Basic Capabilities Index): Udává pro každou zemi hodnotu BCI, což je ukazatel navržený mezinárodní nevládní organizací Social Watch a vyjadřující postavení země co do základních podmínek vývoje (další informace v boxu „Technické poznámky: konstrukce BCI v jednotlivých zemích“ ve článku „Index základních schopností 2007“, který je součástí této zprávy). Země jsou uváděny v pořadí od nejvyšších hodnot BCI k nejnižším.

4. Ukazatele: Každá tematická oblast obsahuje ukazatele vstupující do hodnocení dané dimenze, pro něž jsou k dispozici informace z velkého počtu zemí. To umožňuje znázornit situaci v každé zemi a současně srovnávat odstup mezi jednotlivými zeměmi.

Definice všech ukazatelů lze nalézt v zápatí příslušné tabulky (viz 8).

5. Současná situace: Tento sloupec nabízí nejnovější dostupné údaje pro každou zemi podle udávaného zdroje. Čísla nám umožňují hodnotit a srovnávat současnou situaci v zemích celého světa. Vzhledem k tomu, že v mnoha případech nejsou poslední dostupné údaje příliš aktuální, je důležité brát v úvahu časové období, jemuž tyto údaje odpovídají.

6. Vývoj: Ze současných a počátečních údajů se vypočítává tempo pokroku nebo regrese za příslušné období pro každou zemi, přičemž se bere v úvahu vývoj tohoto ukazatele ve všech zemích (viz box „Metodologické poznámky: tematické tabulky“). Výsledek je znázorněn graficky (viz

1 Počáteční údaje nebo výchozí bod: udává se dostupná informace co nejbližší roku 1990 (tento rok byl zvolen jako výchozí pro mezinárodní závazky stanovící kvantitativní cíle v různých aspektech sociálního rozvoje).

Odkazy: 7), což usnadňuje orientaci a hodnocení výkonu v daném ukazateli a časovém období. Použité kategorie: významná regrese, mírná regrese, stagnace, mírný pokrok, významný pokrok.

7. Odkazy: Udávají kategorie současně situace v dané zemi a oblasti a nejnovější vývoj pro každý ukazatel a oblast. Tyto proměnné zkonstruovala Social Watch pro snáží hodnocení zemí v každé oblasti na základě dostupných informací (viz box „Metodologické poznámky: tematické tabulky“).

8. Definice, poznámky a zdroje: Definice každého ukazatele společně se zdrojem (zdroji) použitých informací je uvedena v zápatí příslušné tabulky. Informace pro ukazatele jsou získávány od mezinárodně uznávaných organizací, které zpracovávají statistiky vytvářené jednotlivými zeměmi. Další informace potřebné ke čtení tabulek jsou v poznámkách.

Metodologické poznámky: tematické tabulky

Měření současné situace zemí a tempa změny

Situace, v níž se nachází určitá země podle jednotlivých ukazatelů, je dána nejnovější dostupnou hodnotou pro daný ukazatel.

Každé zemi je přiřazena hodnota 1 až 4 (1 znamená nejhorší situaci, 4 nejlepší) podle distribuce hodnot jednotlivých ukazatelů¹ a pak je uveden průměr těchto hodnot pro všechny ukazatele dané oblasti. Tímto způsobem získáváme autonomní klasifikaci nezávislou na vzdálenosti od cílů nebo na specifických pojmově definovaných měřítkách.

Tato klasifikace byla uplatněna pouze u zemí, které měly k dispozici informace alespoň pro polovinu ukazatelů tvořících příslušnou tematickou oblast.

Aby nebyl vyvolán nesprávný dojem, že údaje představují přesné hodnoty, z průměrných hodnot byla odvozena další klasifikace² zemí podle čtyř kategorií:

Země v lepší situaci	
Země nad průměrem	
Země pod průměrem	
Země v horší situaci	

Země, které nebyly klasifikovány pro nedostatek informací, jsou uvedeny s poznámkou Země s nedostatečnými údaji pro sumarizaci oblastí.

Nejnovější vývoj

Pro každou zemi se hodnotí vývoj každého ukazatele od roku 1990 (nebo nejbližšího roku, pro který jsou k dispozici údaje) do posledního roku, pro který jsou k dispozici údaje.

Při hodnocení vývoje každého ukazatele byly vzaty v úvahu dva aspekty: počáteční a konečná úroveň a rychlost změny, buď pokroku nebo regrese.

Rychlost změny u dané země se stanoví podle změn hodnoty ukazatele za období, v němž byla prováděna měření. Je dána podílem změny ukazatele a délky časového období.

V případě souhrnných údajů za určité období (např. 1990-1994) se pro výpočet rychlosti změny použily údaje odpovídající středu intervalu (např. 1992).

Na základě těchto hodnot rychlosti změny byla vytvořena nová pětistupňová klasifikace (používající hodnoty 1 – 5), která je v tabulkách uvedena ve sloupci napravo od současné hodnoty ukazatele. Pro větší názornost byly jednotlivé skupiny označeny symboly (číselné údaje se nepoužívají, aby nebyl vyvolán nesprávný dojem, že jde o přesné hodnoty).

Tato klasifikace má pět kategorií:

	Významný pokrok
	Mírný pokrok
	Stagnace
	Mírná regrese
	Významná regrese

Významný pokrok znamená, že země postupuje vpřed rychlostí, která je vyšší, než je průměr rychlostí všech zemí postupujících vpřed.

Mírný pokrok znamená, že země postupuje vpřed rychlostí, která je nižší než průměr rychlostí všech zemí postupujících vpřed.

Stagnace platí pro ty země, v nichž nebyly v příslušném období zaznamenány žádné změny (nebo došlo jen ke kvantitativně nevýznamným změnám).

Mírná regrese znamená, že se země vrací zpět rychlostí, která je nižší než průměr rychlostí všech zemí vracejících se zpět (tj. vrací se zpět pomaleji).

Významná regrese znamená, že se země vrací zpět rychlostí, která je vyšší než průměr rychlostí všech zemí vracejících se zpět (tj. vrací se zpět rychleji).

Kromě toho je stanovena také průměrná hodnota pokroku nebo regrese ukazatele pro všechny dimenze, u nichž jsou k dispozici údaje o nejnovějším vývoji. Tato průměrná hodnota je uvedena ve sloupci „Nejnovější vývoj“ tabulky pro danou oblast, přičemž byla opět na základě vypočtených hodnot vytvořena nová klasifikace do pěti výše uvedených kategorií.³ ■

1 Proměnné byly za tímto účelem normalizovány (odečtením střední hodnoty a dělením standardní odchylkou) a pak byly vypočítány střední kladné hodnoty a střední záporné hodnoty pro každý normalizovaný ukazatel. Čtyři uvedené kategorie byly definovány jako hodnoty nad a pod střední kladnou hodnotou normalizovaného ukazatele a hodnoty nad a pod střední zápornou hodnotou normalizovaného ukazatele.

2 Možný rozsah, v němž se pohybuje průměr oblastí, byl rozdělen do čtyř skupin následujícím způsobem: skupina 1 (od 4 do 3,26), skupina 2 (od 3,25 do 2,6), skupina 3 (od 2,59 do 1,76), skupina 4 (od 1,75 do 1).

3 Rozdělení do skupin je následující: významná regrese (1 až 1,8), mírná regrese (1,81 až 2,59), stagnace (2,6 až 3,39), mírný pokrok (3,4 až 4,19), významný pokrok (4,2 až 5).